Смертельний світ // Світ смерті

Гаррі Гарісон

З англійської переклав Володимир Вовчак

Описки і помилки слати vovchakv(at)ukr.net

Перекладено Гуртом

За означенням, деякі планети в галактиці повинні бути жорсткішими, підлішими, мерзеннішими за всі инші. Якби Пир була такою... то було б жахливо добрим наближенням!

I.

Джейсон дінАльт розвалився в м'якій розкоші дивану, однією рукою недбало тримаючи великий крижаний кухоль. Инша його рука недбало лежала на подушці. Зброя за подушкою була в межах легкої досяжності пальців. У своїй професії він ніколи не покладався на випадок.

Усе це дуже підозріло пахло. Джейсон не знав ні душі з цієї планети. Тим не менш, записка, що прийшла трубкою з готельної приймальні сповіщала: Клерк Пирський хотів би зустрітися з Джейсоном дінАльтом. Грубувато і по суті. Він сповістив приймальню впустити відвідувача і трохи опустив пальці, щоб погладити руків'я. Двері відчинилися і його гість ступив до кімнати.

Колишній ломус. Було першим, що подумки відзначив Джейсон. Керк Пирський був сивоволосою людською скелею.

Його тіло здавалось точеним з гладких м'язових брусків. Коли Джейсон помітив пістолет, прикріплений до внутрішньої частини передпліччя чоловіка він ненав'язливо дозволив пальцям впасти за подушку.

— Був би вдячний, — сказав Джейсон, — якби ви зняли вашу зброю на час вашого тут перебування. — Инший чоловік зупинився і з-під лоба глянув на пістолет, ніби вперше його бачить.

— Ні, я ніколи його не знімаю. — Він, здалось, був трохи роздратований пропозицією.

Тримаючи пальці на власному пістолеті, Джейсон сказав: "Боюсь змушений наполягти. Завжди почуваюсь трохи ніяково з озброєними людьми." Він продовжував говорити, щоб відвернути увагу, поки не витягнув пістолет. Швидко і гладко.

Він міг би рухатися в уповільненому темпі, якби це мало якесь значення. Керк Пирський стояв як вкопаний на місці аж поки з'явився пістолет, коли він метнувся в його бік. Він нічого не робив до останньої миті. Коли ж він зреагував, рух був невидимий. Спочатку його зброя була в кобурі на руці — а за мить, спрямована між очі Джейсону. Це була потворна, важка волина з надщербленим дулом, що зраджувало її часте застосування.

І Джейсон знав, що якщо він підніс би власну зброю вище хоч на частку цаля, то був би вже мертвий. Він обережно опустив руку, а Керк сховав свій пістолет в кобуру з тією ж спритністю, що й дістав його за мить до того.

— Тепер, — сказав незнайомець, — якщо ми вже награлись в ігри, давайте перейдемо до справ. Маю до вас пропозицію.

Джейсон відпив великий ковток з кухля і приборкав свій норов. Він був швидкий з пістолетом — від цього не раз залежало його життя — і вперше сталось так, що його перевершили. Було це зроблено безцеремонно, ніби ненароком і власне це його роздратувало.

— Я не готовий до справ, — уїдливо сказав він. — Я приїхав на Касилію у відпустку, щоб відпочити від роботи.

— Давайте не будемо дурити один одного, дінАльте, — нетерпляче сказав Керк. — Ти ніколи у своєму житті не працював на чесній роботі. Ти професійний гравець, і саме тому я тут, щоб зустрітись з тобою.

Джейсон вгамував свій гнів і кинув пістолет на инший кінець дивану, щоб не спокушатись скінчити життя самогубством. Він сподівався, що на Касилії його ніхто не знає і з нетерпінням чекав великої справи в казино. Він потурбується про це пізніше. Цей важкоатлет, здавалося, знав усі відповіді. Тож він вирішив деякий час послухати і подивитися, до чого той хилить.

— Гаразд, чого ти хочеш?

* * * * *

Керк впав у крісло, що зловісно скрипнуло під його вагою і видобув із однієї зі своїх кишень конверт. Він швидко перевернув його висипаючи на стіл кілька блискучих Галактичних обмінних банкнот. Джейсон глянув на них — і раптово виструнчився.

— Це що — фальшивки? — запитав він, тримаючи одну проти світла.

— Вони достатньо справжні, — сказав йому Керк, — Я взяв їх у банку. Рівно двадцять сім купюр, або ж двадцять сім мільйонів кредитів. Я хочу, щоб ви скористались ними як фінансовим ресурсом коли сьогодні підете в казино. Зіграйте на них і виграйте.

Вони виглядали досить реальними, та й можна було їх перевірити. Джейсон уважно обмацав їх пальцями водночас розглядаючи незнайомця.

— Не знаю, що ти собі надумав, — сказав він, — Але ти ж розумієш, що я не можу нічого гарантувати. Я граю, однак не завжди виграю...

— Ти граєш... і виграєш коли захочеш, — похмуро сказав Клерк. — Ми ретельно все перевірили перш ніж до тебе йти.

— Якщо ти хочеш сказати, що я шахрай... — Джейсон знов терпляче вгамував свій норов і заспокоївся. Не було жодного зиску від дратівливости.

Керк продовжував тим самим рівним голосом, не зважаючи на посилення Джейсонового гніву. "Може ти й не називаєш це шахрайством, чесно кажучи мені байдуже. Як на мене у тебе може бути костюм з вшитими тузами чи електромагніти в чоботях. Але ти виграєш. Я тут не для обговорення моральних принципів. Як я вже казав, маю до тебе пропозицію."

— Ми наполегливо працювали щоб заробити ці гроші, проте цього й досі не досить. Якщо бути точним, нам потрібно три мільярди кредитів. Єдиний спосіб здобути таку суму — азартні ігри із цими двадцятьма семи мільйонами у якості стартового капіталу.

— А мені що з того? — Джейсон запитав настільки холоднокровно, ніби в цій фантастичній пропозиції було зерно здорового глузду.

— Можете забирати все понад три мільярди, по-моєму чесно. Ви не ризикуєте своїми грішми, однак для вас краще заробити на все життя за умови, що ви виграєте.

— А якщо я програю...?

Керк на хвилинку задумався, йому не сподобався присмак такої можливости.

— Звичайно, є шанс, що ти можеш програти, я про це не думав.

Він прийняв рішення. "Якщо програєш — ну, тоді це просто ризик, на який ми повинні згодитись. Хоча гадаю, я тебе вб'ю. Ті хто загинув щоб здобути ці двадцять сім мільйонів заслуговують принаймні на це". Він сказав це тихо, без злоби і була це радше обіцянка ніж погроза.

Встаючи ногами на підлогу Джейсон, знов наповнив свій кухоль і запропонував один Керку, котрий взяв його кивнувши вдячно. Він походжав туди-сюди, не в змозі всидіти. В цілому пропозиція розсердила його, проте водночас вона невиправно вабила. Він був гравцем, тож ця розмова була як обіцянка дози для наркозалежного.

Зненацька зупинившись він зрозумів, що його розум протягом певного часу був заведений. Перемога чи поразка, жити чи вмерти, як міг він упустити шанс зіграти на такі гроші! Він раптом повернувся і тицьнув пальцем у великого чоловіка у кріслі.

— Я це зроблю, ти, мабуть, про це знав з моменту коли прийшов сюди. Хоча, звісно, у мене є певні умови. Я хочу знати хто ти і хто ті вони, про яких ти постійно торочиш. Звідки ці гроші? Вони крадені?

Керк осушив свій кухоль і відштовхнув його вбік.

— Крадені гроші? Ні, зовсім навпаки. Знадобилось два роки гірничих робіт і переробки руди, щоб заробити їх. Її було видобуто на Пирі і продано тут на Касилії. Ти дуже легко можеш це перевірити. Я продав її. Я пирський посол на цій планеті. — Він вдумливо всміхнувся. — Не те щоб це щось означало, але я посол на ще принаймні шести инших планетах. Дуже зручно для справ.

Джейсон глянув на мускулистого сивоволосого чоловіка і його військового крою одяг і вирішив не кепкувати. Ви ж бо чували дивні речі з прикордонних планет і кожне слово цілком могло б бути правдою. Він теж ніколи не чув про Пир, хоч це й нічого не означало. В населеному всесвіті налічується більше тридцяти тисяч відомих планет.

— Я перевірю твої слова, — сказав Джейсон. — Якщо вони правдиві, то ми можемо співпрацювати. Зателефонуй мені завтра...

— Ні, — сказав Керк. — Гроші треба виграти сьогодні. Я вже видав чек на двадцять сім мільйонів і відсотки виростуть вище Плеяд, якщо ми не повернемо гроші вранці, тож це наш реченець.

Щохвилини вся ця історія ставала більш фантастичною і від того ще більш інтригуючою для Джейсона. Він глянув на

годинник. Було ще вдосталь часу аби дізнатись чи збрехав Керк, чи ні.

— Гаразд, зробимо це сьогодні ввечері, — сказав він. — Тільки я мушу взяти одну з цих квитанцій для перевірки.

Керк підвівся щоб піти.

— Бери їх всі, ми не побачимося знову, аж до твого виграєшу. Я буду в казино, звичайно, однак ти мене не знаєш. Буде набагато краще якщо вони не знатимуть звідки твої гроші чи скільки їх в тебе.

По тому він зник, попрощавшись кістко-дробильним рукостисканням, що стиснуло Джейсонову руку немов лещатами. Джейсон залишився на одинці з грішми. Помахуючи ними ніби віялом на кшталт карт він роздивлявся на їх знаки і золочені грані, намагаючись отямитись. Двадцять сім мільйонів кредитів. Що зупиняло його від того щоб просто вийти в двері з цими грішми і зникнути? Насправді нічого крім його власного почуття честі.

Керк Пирський, людина з прізвищем планети, з якої він походив, був найбільшим дурнем Всесвіту. Чи може він знав що робить. З того як пройшла розмова, останнє видавалось більш правдоподібним.

— Він знає що я скоріше пограю на ці гроші, ніж вкраду їх, — сказав він з усмішкою.

Ховаючи невеличкий пістолет до кобури на поясі і гроші в кишеню він вийшов.

II.

Робот касир в банку тільки присвиснув електронним голосом коли він приклав одну з банкнот і зблиснув панеллю, скеровуючи його до віце-президента Уейна. Уейн був гладким дядьком з переляканими очима. Він дещо зблід забачивши жмут купюр.

— Ви б... хотіли віддати їх нам на зберігання? — запитав він, несвідомо погладжуючи їх пальцями.

— Не сьогодні, — сказав Джейсон. — Мені ними сплатили борг. Не могли б ви, будь ласка, перевірити чи вони справжні й обміняти їх? Я б хотів п'ятсот тисяч кредитних нот.

Обидві його внутрішні нагрудні кишені були щільно напхані коли він виходив з банку. Банкноти були справжні і він почувався як ходяча каса. Вперше в усьому своєму житті йому було настільки незручно нести настільки велику суму грошей. Змахнувши до летючого таксі, що пролітало повз, він подався просто до казино, де, як він знав, якийсь час він мав бути в безпеці.

Касилійське казино було місцем азартних ігор довколишнього кластера зоряних систем. Джейсон був тут вперше, хоч він добре знав казино на зразок цього. Більшу частину дорослого життя він прожив в таких казино инших світів. Оздоблення могло різнитись, проте вони завжди були однакові. Азартні ігри та світське життя на публіку, а за лаштунками усі людські гріхи, на всі смаки. Теоретично гра без меж, проте насправді тільки до певного моменту. Коли казино зазнавало суттєвих збитків чесна гра переставала бути чесною і великому переможцеві потрібно було ретельно продумувати кожен свій крок. З такими можливостями Джейсон дінАльт вже мав справу незліченну кількість раз. Він був обачним та не дуже переймався.

Їдальня була сливе порожня і мажордом швидко кинувся у бік розслабленого незнайомця в одязі розкішного покрою. Худорлявий і смаглявий Джейсон радше скидався на знудженого синка якоїсь багатої родини ніж професійного гравця. Такий образ був важливим і він підтримував його. Кухня виглядала добре та й погріб виявився чудовим. Він фахово перемовився з виняром в очікуванні супу, відтак розсівся щоб насолодитись їжею.

Він їв без поспіху і заки він скінчив у велику їдальню напхалось люду. Спостерігаючи й потягуючи довгу сигару, він для розваги вбив ще трохи часу. Коли врешті він пішов до ігрових залів вони вже були заповнені й активні.

Повільно походжаючи кімнатою, він розтринькав кілька тисяч кредитів. Приділяючи більшість уваги відчуттю гри, він слабко помічав як грає. Всі ігри здавались чесними, жодне обладнання не було підкрученим. Втім він розумів, що це можна дуже швидко змінити. Зазвичай у цьому не було необхідності, звичайних ймовірностей казино було достатньо для забезпечення прибутків.

Одного разу краєм ока він помітив Керка, проте не звернув на нього жодної уваги. Посол програвав невеличкі суми, неухильно обираючи сім-срібне і випромінював нетерплячку. Напевно в очікуванні коли Джейсон розпочне серйозну гру. Він посміхнувся і повільно рушив далі.

Джейсон за звичкою зупинився біля стола з костями. Це був найнадійніший спосіб виграти невеликі гроші. І якщо я відчую, то сьогодні зможу обібрати це казино! Це була його таємна сила, яка стабільно приносила йому виграші, і час від часу дозволяла зривати банк і швидко рухатися далі, перш ніж наймані головорізи навідувались щоб забрати гроші.

* * * * *

Коли настала його черга кидати кості він викинув вісім парою четвірок. Ставки були легенькі і він не напружувався, тримаючись подалі від сімок. Він зробив очко і природно виграв. Потім програвши на ході, передав кості далі.

Сидячи і автоматично роблячи невеликі ставки поки кості пішли навколо столу, він подумав про силу. Дивно, але після всіх років досліджень ми й досі не багато знаємо про парапсихологічні здібності. Їх можна трохи розвивати у людей і трохи покращити навички, однак не більше.

Сьогодні він почувався в силі, він знав, гроші в кишені надавали йому додаткового піднесення, яке іноді допомагало йому прорватися. З напів заплющеними очима, він взяв кості і дозволив розуму ніжно попестити образи витиснених цяток. Відтак кості вистрілили з його руки і він видивлявся сімки.

Вона була там.

Такої сили він не відчував роками. Це була заслуга вексельної маси мільйонів кредитних банкнот. Навколишній світ був напрочуд зрозумілим, а кості повністю йому підвладні. Він знав з точністю до десяти кредитів суми в гаманцях инших гравців, був обізнаний з картами на руках у гравців позаду.

Повільно і обережно він вибудовував ставки.

Костям не потрібно було наказувати щоб вони котились і лягали на стіл немов треновані собаки. Джейсон завдав собі клопоту зосередитись на психології гравців й круп'є. Знадобилося майже дві години, щоб вибудувати його суму на столі до семиста тисяч кредитів. Відтак він впіймав знак круп'є

про великого переможця на його столі. Він зачекав поки до столу приспацерував чоловік з важким поглядом, нібито подивитися гру, радісно всміхнувся, поставив всі свої гроші зі стола й програв усе одним кидком костей. Адміністратор радісно всміхнувся, круп'є розслабився і краєчком ока Джейсон побачив як Керкове обличчя набрало темно-фіолетової барви.

Спітнілою, блідою, трохи тремтячою рукою Джейсон відкинув полу піджака і витягнув один з конвертів з новими банкнотами. Розпечатавши його пальцем, він кинув дві купюри на стіл.

— Можемо ми робити необмежені ставки? — спитав він, — я б хотів... відіграти трохи своїх грошей.

Тепер круп'є насилу стримував усмішку, він глянув в бік адміністратора, що кивнув швидке так. Вони отримали роззяву й мали твердий намір його обібрати. Увесь вечір він грав зі свого гаманця і тепер він відкрив запечатаний конверт, щоб перевірити скільки він втратив. До чого ж товстенний конверт і, ймовірно, не його грошей. Не те, щоб заклад переймався хоч на йоту. Для них гроші не мали приналежності. Гра продовжилась, казино було в напрочуд розслабленому стані.

І, зрештою, саме цього так хотілося Джейсону. Йому потрібно було залізти якнайглибше в їхні кишені, перш ніж хтось зрозуміє, що вони на боці переможених. Почнуться грубощі, а він хотів відкласти їх якомога далі. Тоді буде не легко виграти і його екстрасенсорна сила може зникнути так само швидко як з'явилась. Таке траплялося раніше.

Тепер він грав проти закладу, два інші гравці були очевидними підхідними і юрба міцно зімкнулася довкола, щоб подивитися. Після невеликих програшів і виграшів він викинув

серію звичайних сімок і його купа золотих фішок виколихувалася все вище й вище. За його приблизною оцінкою там був майже мільярд. Кості як і раніше лягали вірно, хоча він наскрізь спітнів від зусиль. Закладаючи всі фішки він сягнув по кості. Та круп'є дотягся швидше і схопив їх.

— Заклад хоче змінити кості, — сказав він рішуче.

Джейсон випростався і витер руки, радіючи хвилі спочинку. Це вже втретє заклад змінював кості, щоб спробувати розірвати його переможну серію, це був їх привілей. Адміністратор з важким поглядом витягнув, як і раніше, з гаманця пару кубиків навмання. Обдерши з них пластикову обгортку, він кинув їх вздовж стола Джейсону. Вони випали природною сімкою, Джейсон осміхнувся.

Коли він зачерпнув їх посмішка повільно зникла. Кості були прозорими, доброї роботи, рівномірно зважені з усіх боків і ще нечесні.

Барвник на позначках п'яти сторін кожної кості був з якогось важкого металевого сплаву, ймовірно олива. Шоста сторона була з залізного сплаву. Вони б лягли чесно якщо не втрапили б у магнітне поле — тобто вся поверхня стола могла бути намагнічена. Він ніколи б не помітив різниці, якби не глянув на кості внутрішнім зором. Але що ж він міг вдіяти?

Струшуючи їх повільно, він швидко роззирнувся довкола столу. Знайшов те, що йому було потрібно. Попільничка з магнітом в основі щоб утримувати її на металевому краї столу. Джейсон перестав струшувати кості і з цікавістю на них глянув, тоді простягнув руку і схопив попільничку. Він притулив основу до руки.

Лиш він підняв попільничку, з усіх боків почулося збентежене зітхання. Кості стирчали догори дриґом, ніби товарні контейнери.

— Ви це називаєте правильними костями? — запитав він.

Чоловік, що змінив кості швидко потягнувся до задньої кишені нагавиць. Джейсон був єдиним, хто помітив, що сталось далі. Він пильно дивився на ту руку, свої пальці тримав біля руків'я свого пістолета. Лиш чоловік поліз у кишеню, з натовпу позаду до нього дотягнулась рука. Така, квадратової форми, рука могла належати лиш одній особі. Товстий великий і вказівний пальці швидко стиснулись навколо зап'ястя адміністратора, а тоді зникли. Чоловік пронизливо скрикнув і підняв руку, що безвольно теліпалась мов рукавичка зі зламаних кісток зап'ястя.

* * * * *

Добре захищений з флангу, Джейсон міг продовжувати гру.

— Старі кості, якщо не заперечуєте, — сказав він тихо.

Здивований круп'є підштовхнув їх Джейсону. Джейсон швидко потрусив і покотив.

Перш ніж вони впали на стіл, він зрозумів, що він їх не може контролювати — непостійна екстрасенсорна сила зникла.

Зрештою вони перевернулись. І показали сім.

Підраховуючи фішки, коли їх підсунули до нього він нарахував трохи менше двох мільярдів кредитів. Це був би гарний виграш якби він зараз же покинув гру, проте це ще не

були три мільярди, потрібні Керку. Зрештою, цього мало б бути досить. Коли він сягнув по фішки, він через стіл піймав погляд Керка, й він хитнув головою рішуче ні.

— Нехай продовжується гра, — стомлено сказав Джейсон, — ще один кидок.

Він дмухнув на кості, протер їх об манжети, і здивувався як він втрапив у цю ситуацію. Мільярди на кону залежали від пари гральних костей. То був річний дохід деяких планет. Єдина причина можливості ставок як ці була та, що планетарний уряд мав частку акцій в казино. Він трусив поки міг, намагаючись досягнути контролю, якого не мав... і викинув кості.

Все в казино зупинилось, люди стояли на столах і стільцях щоби краще бачити. Від величезного натовпу не було ні звуку. Кості відбились від борту з голосним гуркотом розсікаючи тишу і впали на сукно.

П'ять і один. Шість. Йому ще потрібно було зробити очко. Підібравши кості Джейсон говорив з ними, пробурмотів стародавні закляття, що приносили вдачу і кинув знову.

Йому довелось зробити п'ять кидків, перш ніж викинув шість.

Натовп вторив його зітханням і їх голоси швидко вибухнули. Він хотів зупинитись, зробити глибокий вдих, але він знав що не може. Виграти гроші було тільки частиною роботи... тепер їм треба було винести їх. Це мало б виглядати невимушено. Повз проходив офіціант з підносом напоїв. Джейсон зупинив його і заправив купюру в сто кредитів до кишені.

— З мене напої, — крикнув він, вихоплюючи піднос з рук офіціанта. Доброзичливці швидко розібрали наповнені келихи і Джейсон згорнув фішки на піднос. Вони більш ніж завантажили його, коли раптом з'явився Керк з другим підносом.

— Якщо дозволите буду радий допомогти вам, пане, — сказав він.

Джейсон подивився на нього і дозвільно всміхнувся. Це був перший раз в казино коли він чітко подивився на Керка. Він був одягнений у широку, фіолетову вечірню піжаму поверх того, що мало б бути несправжнім животом. Рукави були довгі і мішкуваті, тож він скоріше видавався товстим ніж м'язистим. Це було просте й ефективне маскування.

Обережно несучи навантажені підноси в оточені натовпу збуджених прихильників, вони здолали шлях до вікна каси. Там був лиш менеджер з хворобливим оскалом. Проте навіть вишкір зник, коли він порахував фішки.

— Не могли б ви повернутися вранці, — сказав він, — боюся, що ми не маємо таких грошей на руках.

— Що трапилося, — закричав Керк, — намагаємось не заплатити йому? Ви досить легко взяли мої гроші, коли я програв... це має працює в обидва боки.

Глядачі, завжди раді бачити програш закладу, загарчали незгоду й собі. Джейсон голосно доказав свою точку зору.

— Я буду розсудливим, давайте мені всю готівку, що у вас є, а решту я візьму чеком.

Не було иншого виходу. Під пильним оком радісного натовпу менеджер напхав конверт банкнотами і виписав чек. Джейсон швидко глянув на нього, потім засунув його до внутрішньої кишені. З конвертом під пахвою він пішов за Керком до дверей.

Через глядачів не було ніяких проблем в головному залі, однак щойно вони досягли бічного входу, увійшли двоє чоловіків перепиняючи шлях.

— Хвилинку... — сказав один. Він не встиг закінчити фразу. Керк, не сповільнюючись, врізався в них і вони розлетілись мов кеглі. Тоді Керк і Джейсон вишли з будівлі і швидко пішли геть.

— На стоянку, — сказав Керк. — Там в мене авто.

Коли вони завернули за ріг на них насувався автомобіль. До того як Джейсон зістав зброю з кобури, Керк вже був перед ним. Його рука здійнялась і великий потворний пістолет прорвався крізь тканину його рукава і стрибнув йому до руки. Один постріл вбив водія, машина вильнула й розбилась. Двоє инших чоловіків з возу померли виходячи з дверей, зброя повипадала їм з рук.

Далі у них не було жодних проблем. На великій швидкості Керк рушив від казино, розірваний рукав піжами теліпався на вітрі, даючи великому пістолету майнути назад в кобуру.

— Коли буде час, — сказав Джейсон, — маєш мені показати, що то за трюк з кобурою.

— Коли буде час, — відповів Керк, пірнаючи автом в тунель в напрямку міста.

III.

Будівля, біля якої вони зупинились була однією з найбільш вишуканих резиденцій Касилії. Під час їзди, Джейсон перелічив гроші й відрахував свою частку. Майже шістнадцять мільйонів кредитів. Ще й досі це видавалось не зовсім реальним. Коли вони вийшли біля будівлі, він віддав Керку решту.

— Ось твої три мільярди, не думаю що це було легко, — сказав він.

— Могло бути і гірше, — тільки й почулось у відповідь.

Записаний голос зашарудів у динаміку над дверима.

— Цієї ночі пан Елус відлучився, чи не могли б ви передзвонити вранці. Всі зустрічі здійснюються за попере...

Голос обірвався коли Керк штовхнув двері. Він зробив це долонею без особливих зусиль. Коли вони заходили Джейсон глянув на залишки розірваного і понівеченого металу, що звисали з замка і знову задумався про свого компаньйона.

Сила... більше, ніж фізична сила... він, як стихійна сила. В мене відчуття, що його ніщо не може зупинити.

Його це розізлило... і водночас причарувало. Він не хотів виходити з угоди поки не дізнається більше про Керка і його планету. І про тих хто помер за гроші, на які він грав.

Пан Елус був старий, лисуватий і гнівний, він не звик, що його турбують під час відпочинку. Його скарги миттю припинились, коли Керк кинув на стіл гроші.

— Елусе, судно вже завантажується? Ось решта. — Елус ще секунду мацав купюри перш ніж відповісти на питання Керка.

— Корабель... звичайно ж, ми розпочали завантаження, одразу щойно ти дав нам завдаток. Вибачте мою розгубленість, це трохи незвично. Ми ніколи не здійснюємо транзакції такого розміру готівкою...

— Я волію робити бізнес так, — відповів йому Керк. — Я скасував завдаток, ось уся сума. Тепер, як щодо квитанції.

Елус видав квитанцію, перш ніж прийшов до тями. Він міцно стиснув її рукою, ніяково роздивляючись розкладені перед ним три мільярди.

— Зачекайте... я не можу взяти їх зараз, вам треба повернутись вранці в банк, як то прийнято в ділових колах, — наполіг Елус.

Керк простягнув руку і обережно витяг папір з Елусової руки.

— Спасибі за квитанцію, — сказав він. — Вранці мене тут не буде, тому так буде краще. Якщо переймаєшся через гроші, то я пропоную сконтактуватися з кимось з охорони твого заводу, чи з приватної поліції. Так почуватимешся набагато безпечніше.

Коли вони вийшли крізь розтрощені двері Елус навіжено набирав числа на екрані. Керк відповів на питання Джейсона ще до того як той запитав.

— Думаю, ти ще хочеш пожити щоб скористатись виграними грішми, того я забронював два місця на

міжпланетний корабель, — він глянув на годинник автомобіля. — Він відлітає приблизно за дві години, маємо ще купу часу. Я голодний, давай знайдемо ресторан. Сподіваюся в готелі не залишилось нічого вартісного, бо повертатись туди трохи трудно.

— Нічого ціннішого за життя, — сказав Джейсон. — Тепер, коли ми можемо піти поїсти, маю до тебе кілька питань, на які хотів би почути відповіді.

* * * * *

Вони обережно доїхали до транспортного рівня, кружляючи поки не впевнились, що за ними немає хвоста. Керк всунув машину в затемнений вантажний док, де вони її й покинули.

— Ми завжди зможемо знайти инше авто, — сказав він, — і потім, ймовірно, це вони вже вистежили. Давай повернемось до товарного шляху, бачив там ресторан поки ми там кружляли.

Темні і навислої форми наземні вантажні ладуни заповнювали автостоянку. Вони обійшли навколо людського зросту коліс в душний і галасливий ресторан. Шофери і перші ранкові робітники не звертали на них жодної уваги коли вони знайшли кабінку позаду і замовили їжу.

Керк вкраяв великий шматок м'яса від скиби перед ним і весело жбурнув його до рота.

— Питай що хотів, — сказав він. — почуваюсь вже набагато краще.

— Що в кораблі підготовленому до відправи сьогодні, що то за вантаж заради якого я важив своєю головою?

— Я думав, ти ризикував головою за гроші, — сухо сказав Керк. — Але будь певен, що це на благо. Це вантаж виживання для світу. Зброя, боєприпаси, міни, вибухівка і тому подібне.

Джейсон вдавився їжею.

— Незаконне ввезення зброї! Що ти робиш, фінансуєш приватну війну? І як можна говорити про виживання з таким смертоносним вантажем на зразок цього? Не намагайся стверджувати, що у цього вантажу є мирне застосування. Кого ти збираєшся вбити?

Почуття гумору великого чоловіка зникло, його похмурий погляд Джейсон теж вже знав.

— Так, мирне слушне слово, це в основному все чого ми хочемо. Просто жити в мирі. І мова не про кого ми вбиваємо, а що ми вбиваємо.

Сердитим жестом Джейсон відсунув тарілку.

— Ти говориш загадками, — сказав він.— Твої слова скидаються на якесь безглуздя.

— В них достатньо глузду, — сказав йому Керк, — проте тільки на одній планеті Всесвіту. Що ти знаєш про Пир?

— Абсолютно нічого.

Якусь мить Керк сидів замкнутий в спогадах, сердито відсторонений. Відтак він продовжив.

— Людство не пирський вид, однак люди живуть там протягом майже трьохсот років. Середня тривалість життя моїх людей шістнадцять років. Звичайно, більшість дорослих живуть довше, проте висока дитяча смертність зменшує середнє значення.

— Ця планета приклад того, яким не може бути світ гуманоїдів. Тяжіння вдвічі сильніше ніж земне. Протягом дня температура може змінюватися від арктичної до тропічної. Підсоння... щоб повірити треба це пережити. Такого ти не зможеш побачити ніде в галактиці.

— Я тремчу, — сухо сказав Джейсон. — То, що у вас, метанові чи хлорні реакції. Я бував на планетах з такими умовами...

* * * * *

Керк важко вдарив рукою по столі. Страви підскочили а ніжки столу рипнули.

— Лабораторні реакції! — загарчав він. — Вони чудово виглядають в пробірках, та що коли світ навколо тебе, наповнений тими сполуками? В змиг ока галактичного часу все насильство замкнене в добротних, стабільних сполуках. Атмосфера може бути отруйною для того хто дихає киснем, але сама по собі буде такою ж нешкідливою як слабке пиво.

— Існує тільки одна умова, що перетворює атмосферу планети на чисту отруту. Багато H2O, найбільш універсальний розчинник, що можна знайти, а також вільний кисень для...

— Вода і кисень! — втрутився Джейсон, — Ти маєш на увазі Землю чи планету взірця Касилії? Це безглуздя.

— Аж ніяк. Оскільки ти народився в такому середовищі, то сприймаєш його як правильне і природне. Ти як належне сприймаєш що метали схильні до корозії, берегові лінії змінюються, а шторми заважають зв'язку. Це звичні явища для кисенево-водних планет. На Пирі такі умови проявляються багатократ сильніше.

— Планета має нахил осі майже сорок два градуси, відтак на планеті величезні сезонні перепади температур. Це один з головних чинників постійної зміни льодового покрову. В результаті м'яко кажучи маємо феєричне підсоння.

— Якщо це все, — сказав Джейсон. — Я не бачу для чого...

— Це не все, це заледве початок. Відкриті моря виконують подвійну руйнівну функцію постачаючи водяну пару для продовження вибриків погоди і створення гігантських припливних хвиль. Обидва пирійські супутники, Самас і Бесос, часами вишиковуються в лінію натягуючи тридцятиметрові океанські хвилі. І поки ти не бачив як одна з таких хвиль гасить активний вулкан ти не бачив нічого.

— Важкі елементи привели нас на Пир, ці ж елементи підтримують планету у стані вулканічного кипіння. В найближчих околицях нашої системи було принаймні тринадцять наднових зірок. Важкі елементи звичайно можна знайти на більшості їхніх планет, а заразом повністю непридатну для дихання атмосферу. Довгостроковий видобуток та експлуатацію не можна здійснювати без колонії з повним самозабезпеченням. Тобто тільки на Пирі. Де радіоактивні елементи сховані в глибинах планетарного ядра,

оточеного оболонкою легших металів. Разом з необхідною для людини атмосферою, це забезпечує безперервну вулканічну активність, позаяк розплавлена плазма пробивається на поверхню.

Вперше Джейсон змовчав. Намагаючись уявити, таке життя мабуть схоже на життя на планеті, що постійно в стані війни з собою.

— Я приберіг найкраще насамкінець, — з нотками зловісного гумору сказав Керк. — Тепер, коли ти вже уявляєш довкілля, подумай про форми життя, що існують в такім середовищі. Сумніваюся, що існує який вид ззовні, який зміг би втриматись там більше хвилини. Рослини й тварини Пиру суворі. Вони борються як зі світом так і один з одним. Сотні тисяч років генетичного відбору створили речі здатні викликати нічні жахіття навіть в електронного мозку. Броньовані, отруйні, ікло-роті, з наконечниками на кігтях. Це опис всього, що ходить, звисає чи просто сидить і росте. Бачив рослин з зубами, рослин що кусаються? Не думаю, що хотів би. Якби ти мусів приземлитись на Пирі, то був би мертвим за кілька секунд по виході з корабля. Навіть мені треба пройти курс підвищення кваліфікації перш ніж я буду змозі вийти за периметр будівель летовища. Нескінченна війна за виживання підтримує конкуренцію форм життя та їх мінливість. Смерть проста, проте способи її заподіяти занадто чисельні для перерахунку.

Лихо напосілось як важка ноша на широкі плечі Керка. По довгих миттєвостях роздумів він помітно струснув тілом щоб вивільнитись від нього. Звертаючи увагу на їжу та вимочування соусу з тарілки, він висловив частину своїх почуттів.

— Думаю, немає иншої логічної причини, чому ми повинні залишатися і боротися в цій нескінченній війні. Хіба тільки те,

що Пир наш дім. — Остання скибка просоченого соусом хліба зникла, тож він махнув самою виделкою в бік Джейсона.

— Будь щасливим ти з зовнішнього світу і тобі ніколи не буде необхідности бачити Пир.

— Тут ти помиляєшся. — сказав якомога спокійніше Джейсон. — Розумієш, я лечу з тобою.

IV.

— Не мели дурниць, — сказав Керк, замовляючи подвійну відбивну. — Існують набагато простіші способи самогубства. Чи ж бо не розумієш, що тепер ти мільйонер? З вмістом твоїх кишень ти можеш розслаблятись все життя на планетах насолод. Пир — це смертельний світ, а не чергове визначне місце для знуджених туристів. Я не можу тобі дозволити полетіти зі мною.

Гравці, які втрачають стриманість не довго витримують. Тепер Джейсон був злий. Проте він слабо це виказував. Відсутністю виразу на обличчі і спокоєм в голосі.

— Не кажи мені, що я можу чи не можу зробити, Керку Пирський. Ти великий чоловік зі швидким пістолетом, однак це не робить тебе моїм керівником. Все що ти можеш зробити, це не дозволити мені полетіти на Пир на твоєму кораблі. Та повір я знайду инший спосіб. І не намагайся переконати мене, що я лиш хочу на Пир щоб пооглядати цікавинки, не маючи найменшого уявлення щодо моєї справжньої мотивації.

Джейсон навіть не намагаються пояснити свою мотивацію, вона була лем наполовину усвідомлена і надто особиста. Що більше він подорожував, то більше речі йому видавались

одноманітними. Старі, цивілізовані планети потопали в сірій марудності. Порубіжні світи були грубо однаковими тимчасовими таборами в лісах. Не сказати б, що галактичні світи йому набридли. Він просто познаходив всі їхні обмеження... водночас не знаходячи своїх. До зустрічі з Керком він не знав кращих, ба навіть рівних собі. Це було щось більше ніж себелюбство. То були факти, від яких не відвернешся. Тепер він був змушений прийняти існування цілого світу кращих за нього людей. Джейсон ніколи б заспокоївся поки не побував би у цьому світі і не переконався в цьому сам. Навіть якщо загине намагаючись.

Ніщо з зазначеного не можливо було передати Керку. Були й вагоміші причини, до того ж легші для його розуміння.

— Не далекоглядно з твого боку забороняти мені летіти на Пир, — сказав Джейсон. — Не згадуватиму жодних моральних зобов'язань за виграні мною, потрібні вам гроші. Але як щодо наступного разу? Якщо вам необхідно стільки смертоносних товарів цього разу, то колись, ймовірно, вони вам знадобляться знову. Чи не було б краще мати мене під рукою — давно випробуваного і вірного — ніж придумувати якийсь новий і мабуть ненадійний виверт.

Керк замислено жував другу порцію відбивної.

— Логічно. Маю зізнатись, раніше я про це не думав. Суттєвим недоліком пирійців є нульова турбота про майбутнє. Прожити день досить клопітне завдання. Відтак ми, як правило, стикаємось з критичними ситуаціями в міру їх надходження, а туманне майбутнє... якось воно буде. Можеш летіти. Сподіваюся коли ти нам знадобишся, то ще будеш живий. Як пиріський посол до багатьох місць, офіційно запрошую тебе на нашу планету. Всі витрати беремо на себе.

За умови, що ти повністю виконуватимеш всі наші вказівки щодо твоєї особистої безпеки.

— Умови прийняті, — сказав Джейсон. І здивувався, чого він так весело підписав собі смертний вирок.

Керк наминав свій третій десерт, коли його годинник тоненько задзижчав. Він негайно кинув виделку і встав. "Пора", — сказав він. — "Тепер ми йдемо за графіком." У той час як Джейсон звівся на ноги, він запихав монети в лічильник поки не засвітився напис сплачено. Тоді вони вийшли крізь двері й хутко покрокували.

Джейсон не здивувався, коли вони вирушили громадським підйомником позад ресторану. Він почав розуміти, що після виходу з казино кожен їх крок був ретельно спланованим і своєчасним. Без сумніву, вся планета була на ногах, розшукуючи саме їх. Однак, досі вони не помітили жодних ознак погоні. Джейсону не вперше довелося рухатись всього лиш на крок попереду органів влади... проте вперше у цій справі він дозволив комусь вести себе за руку. Він вимушено всміхнувся своїй автоматичній згоді. Протягом багатьох років він був одинаком, тому знаходив певну збочену втіху йдучи за кимось.

— Поквапся, — пробурчав Керк, швидко глипнувши на годинник. Він встановив рівномірний вбивчий темп сходинками ескалатора. Таким чином вони піднялися на п'ять рівнів — не зустрічаючи жодної людини — тоді Керк розм'як і дозволив підйомнику попрацювати.

Джейсон пишався своєю фізичною формою. Проте раптовий підйом після безсонної ночі, змусив його важко сопіти і наскрізь спітніти. Керк, з холодним чолом і нормальним

диханням не виказував щонайменшої ознаки нещодавнього бігу.

Вони були на другому рівні автокомунікацій коли Керк зійшов зі сходів уникаючи щораз гучніших кроків і поманив Джейсона за собою. Коли вони вийшли на вулицю коло хідника перед ними зупинилось авто. Джейсону вистачило здорового глузду не схопитись за зброю. Щойно вони досягли авта водій відчинив дверцята й вийшов. Керк, не зронивши і слова, передав йому якийсь папірець й ковзнув за кермо. Авто рушило даючи Джейсону часу рівно досить щоб застрибнути. Вся процедура тривала менше трьох секунд.

У тьмяному світлі Джейсон ледь вихопив образ водія, проте він його впізнав. Звичайно, цієї людини він ніколи не бачив раніше, однак знаючи Керка, не можливо було не впізнати дебелу силу уродженця Пиру.

— Ти дав йому квитанцію Елуса, — сказав Джейсон.

— Звичайно. Вона заопікується кораблем і вантажем. Вони покинуть планету і будуть на безпечній відстані, перш ніж казино знайде зв'язок з Елусом. Тому тепер давай потурбуємось про себе. Я детально поясню план, щоб не було збоїв з твого боку. Я розкажу все повністю і якщо будуть якісь питання запитаєш коли я закінчу.

Тони команд були до того автоматичними, що Джейсон спіймав себе в ролі тихого покірного слухача. Хоч частка його мозку хотіла всміхнутися від поспішного припущення, що він може чогось не знати.

Керк завернув машину в густий потік руху покидаючи місто у напрямку космопорту. Розмовляючи він легко вів авто.

— В місті триває розшук, однак ми сильно відірвались. Упевнений касильці не захочуть афішувати свою погану фізичну підготовку, відтак не буде нічого настільки грубого як контрольно-пропускний режим на дорозі. Однак порт кишітиме всіма наявними в них агентами. Вони добре знають, коли гроші покидають планету, їх не повернути. Якщо ми прорвемось вони будуть певні, що гроші з нами. Таким чином зникнуть перепони для втечі корабля з військовим спорядженням.

Джейсонові слова видавали легке приголомшення.

— Ти хочеш сказати, що підкидаєш нас як мішені-тарілочки, щоб прикрити зліт корабля.

— Можна й так сказати. Проте, оскільки ми й так мусимо втекти з планети, не буде ніякої шкоди у використанні нашої втечі як димової завіси. А тепер стули писок поки не закінчу, як я вже казав. Ще раз переб'єш і я викину тебе на узбіччя.

* * * * *

Джейсон був впевнений, що він це зробить. Він зосереджено й тихо слухав Керкове дослівне повторення раніше сказаного. Тоді Керк продовжив.

— Офіційна авто-брама, ймовірно, буде широко відчинена для потоку транспорту крізь неї. Багато агентів буде в цивільному. Можливо ми навіть потрапимо на ділянку нерозпізнаними, хоча я в цьому сумніваюся. Втім, це не має значення. Ми проїдемо крізь браму до злітного майданчика. Гордість Дархану, на який в нас квитки, гудітиме двохвилинний сигнал і підніматиме трап. Поки ми дістанемось наших місць корабель злетить.

— Все це дуже добре, — сказав Джейсон. — Проте що ж будуть робити охоронці весь цей час?

— Стріляти у нас і в один одного. Ми скористаємось метушнею, щоб втрапити на борт.

Така відповідь ніяк не могла заспокоїти розум Джейсона, однак на якийсь час він змирився з такою.

— Добре, нехай ми опинимось на борту. Чому б тоді їм просто не затримати зліт, поки їх люди не витягнуть і не поставлять нас до стіни?

Керк зміряв його зневажливим поглядом перш ніж він повернув погляд на дорогу.

— Я ж сказав, що корабель Гордість Дархану. Якщо б ти взагалі вивчав цю систему, то мав би знати, що це означає. Касилія і Дархан планети близнючки і у всьому суперники. Менше двох сторіч тому в них була міжусобиця, що майже знищила їх обидвох. Тепер вони існують в озброєному-до-зубів перемир'ї, який жоден з них не наважується порушити. Щойно ми ступимо на борт корабля ми знаходимося на території Дархану. У них немає угоди про екстрадицію між планетами. Касилія може й сильно нас хоче, проте не настільки сильно, щоб почати ще одну війну.

Це й було все пояснення на яке вистачило часу. Керк повернув машину з тягучки руху на міст позначений Тільки для службових автівок. У Джейсона було відчуття наготи коли вони котились в суворих вогнях порту до вартованої брами попереду.

Вона була зачинена.

Инше авто наблизилось до воріт зсередини і Керк сповільнив свою автівку до швидкості равлика. Один з охоронців розмовляв з водієм авто всередині порту, тоді помахав черговому на брамі. Бар'єрні ворота почали гойдатися всередину і Керк затиснув ногою акселератор.

Все відбулося миттєво. Вирлиця вила, шини верещали від обертів на дорозі і автомобіль врізався в прочинену браму. Перед Джейсоном промайнула постать вартового з роззявленим ротом коли вони ковзали за ріг будівлі. Кілька пострілів бахнули за ними, проте всі більш ніж просто схибили.

Керуючи однією рукою, Керк сягнув під панелю приладів й дістав пістолет, який був близнюком монстра прив'язаного до його руки.

— Використовуй цей замість свого, — сказав він. — Реактивні вибухові кулі. Роблять великий вибух. Не морочся стріляти в когось конкретно. Цим піклуватимусь я. Тільки підігрівай трохи бій і змусь їх тримати дистанцію. Отак...

Він вистрілив раз, миттєво з бокового вікна і передав пістолет Джейсону майже до влучання кулі. Порожня вантажівка з гуркотом вибухнула, поливаючи уламками автівки довкола і кидаючи їхніх водіїв до панічної втечі.

Відтак це була поїздка-жахіття крізь божевільню. Керк їхав з явним презирством до насильницької смерті. Інші авта переслідували їх і зникали в колесо-стиральних поворотах. Вони кренгували майже на всю довжину поля, залишаючи за собою слід задимленого хаосу.

Коли гонитва була позаду, єдине, що було попереду був тонкий шпиль Гордості Дархану.

* * * * *

Гордість була оточена парканом із міцного дроту, як і личить завидному статусу планети її походження. Брама була зачинена, і охороняли її солдати зі наведеною зброєю, в очікуванні найкращого часу для враження зближуваного авта. Керк навіть не намагався зблизитись з ними. Натомість він зібрав останні резерви енергії автівки й спрямував її на паркан. "Сховай лице," — прокричав він.

Джейсон прикрив чоло руками якраз коли вони врізались.

Вищав розірваний метал, паркан зігнувся й огорнув авто, та не зламався. Джейсон злетів з місця в м'яку панелю приладів. Перш ніж Керк вирвав двері, він зрозумів, що поїздка закінчилась. Керк, мабуть помітивши його закочені очі нічого не сказав, просто витягнув Джейсона і кинув його на капот понівеченого авта.

— Піднімайся вигнутим дротом й біжи до корабля, — закричав він.

Якщо й могли б бути якісь сумніви щодо його намірів, він показав Джейсону приклад добротного кросу. Це незбагненно, що хтось настільки великий міг так швидко бігти, а він біг. Він рухався скоріше як повна цистерна, ніж людина. Джейсон струсив затуманення голови та й собі спродукував трохи швидкості. Однак, він ледь здолав половину шляху до корабля, коли Керк ступив на трап. Його вже відчепили від корабля, але шоковані працівники припинили відкочування коли здріли велетня, що стрибав сходами.

На верху він повернувся і вистрілив у солдатів, що лупили крізь відчинену браму. Вони зупинились, повідповзали і знов

розпочали стрілянину. Тільки дрібка і досі стріляла у спринтерську постать Джейсона.

Картина перед Джейсоном розгорталась в уповільненому темпі. Керк стояв на вершині пандусу, холоднокровно відстрілюючись на постріли, що клекотіли довкола. Він міг би в мить сховатись від небезпеки у відчинений люк позад нього. Єдиною причиною його перебування на трапі було прикриття Джейсона.

— Дяка, — Джейсону вдалося видихнути поки він долав останні кілька сходок трапу, стрибнув у просвіт, знесилено завалюючись всередину корабля.

— Завжди прошу дуже, — сказав Керк приєднуючись і охолоджуючи пістолет розмахуючи ним.

Офіцер судна зі зловісним вишкіром стоячи поза засягом пострілів ззовні промацав кожного поглядом з ніг до голови.

— І що то робиться? — гаркнув він.

Керк промацав дуло мокрим пальцем, тоді дозволив пістолету ковзнути до кобури. "Ми законослухняні громадяни різних систем, що не вчиняли жодних злочинних дій. Дикуни Касилії занадто варварські для цивілізованої компанії. Тому ми збираємось на Дархан... ось наші квитки... на суверенній території якого я гадаю ми і знаходимося зараз." Останнє було додано для касилійського офіцера, який щойно додибав до верхньої частини трапу зі зброєю напоготові.

Солдата не можна було винуватити. Він знав що треба впіймати цих, всіма силами розшукуваних, злочинців. Навіть і

на борту дарханського корабля. Гнів поглинув його цілком і він здійняв пістолет.

— Виходьте звідти, мерзото. Вам не втекти так легко. Виходьте повільно з піднятими руками, бо я вас рознесу...

Це був застиглий відтинок часу, що неперервно тягнувся й тягнувся. Пістолет націлився на Керка і Джейсона. Жоден з них не спробував сягти по свого.

Коли офіцер корабля заворушився пістолет трохи сіпнувся, тоді знов зупинився на двох чоловіках. Дарханський космонавт відійшов не далеко, якраз крок крізь люк. Цього було достатньо, щоб він опинився поруч з червоною коробкою, що вигулькувала зі стіни. Одним, швидким рухом він заліз під кришку і знайшов пальцем кнопку всередині. Тоді він посміхався розтуляючи губи, щоб показати всі свої зуби. Він вирішив і зарозумілість касилійського офіцера стала вирішальним чинником.

— Один постріл на дарханській території і я натискаю цю кнопку, — закричав він. — І ти знаєш для чого ця кнопка... на кожному з ваших кораблів є така ж. Здійсни ворожий акт проти цього судна і хтось натисне кнопку. В цю ж мить всі стримувальні стрижні будуть зірвані з корабельної оболонки і половина вашого паскудного міста злетить в повітря з вибухами. — Його усмішка була висічена на обличчі і не було сумніву, що він зробить те, про що каже. — Давай — пальни. Думаю мені сподобається тиснути ту кнопку.

Гуділа злітна сирена, напис Замкнути шлюз блимав своє гнівне повідомлення з містка. Як чотири актори у похмурій драмі вони ще мить дивились один на одного.

Тоді касилійський офіцер з риком беззвучного гнівного розчарування повернувся і стрибнув назад до сходів.

— Всі пасажири на борт. Сорок п'ять секунд до зльоту. Звільнити порт. — Офіцер корабля зачинив кришку коробки і замикав її одночасно зі стандартною промовою. Часу ледь вистачило щоб підготувати подушки прискорення, перш ніж Гордість Дархану злетіла в повітря.

V.

Щойно корабель був на орбіті капітан прислав за Джейсоном і Керком. Керк взяв слово і був цілком відвертий щодо подій попередньої ночі. Єдиний важливий факт обділений увагою був Джейсонів фах професійного гравця. Він вималював розкішну картину про двох щасливців-приятелів, яких злі сили Касилії хотіли позбавити азартного прибутку. Вся розповідь цілком узгоджувалась з капітанським упередженим баченням Касилії. Зрештою він похвалив свого офіцера за його правильні дії і розпочав підготовку довгої доповіді для свого уряду. Він виразив двом чоловікам найкращі побажання, а на додачу запропонував свободу судна.

Подорож була коротка. Ледве Джейсон встиг надолужити недоспаний напередодні час, коли вони вже приземлились на Дархані. Оскільки багажу в них не було, тому й митницю вони пройшли першими. Вони покинули ангар якраз вчасно, щоб помітити инший корабель, що заходив посадку у віддаленій шахті. Керк зупинився роздивитись його і Джейсон відстежив його погляд. То був сірий, вкритий рубцями корабель. Кремезних форм вантажного судна, проте з нього стирчали гарматами на подобі крейсера.

— Очевидно, ваш, — сказав Джейсон.

Керк кивнув і рушив до корабля. Коли вони наблизилися один із люків відчинився, однак ніхто не з'явився. Натомість дистанційно-керовані сходи з гуркотом опустились на землю. Керк поліз ними вгору і Джейсон похмуро зробив те саме. Чомусь він відчув, що це занадто награно-і-подурному.

Втім Джейсон налаштовувався на пирійський лад. Прийом посла на борту корабля був саме таким якого він і очікував. Ніяким. Керк сам зачинив люк, і коли загудів сигнал до зльоту вони повсідалися на диванах. Основні двигні заревли й прискорення розчавило Джейсона.

Воно не припинялось. Натомість посилилось, витискаючи повітря з його легень і погляд з його очей. Він кричав, однак через рев у вухах не міг почути власного голосу. На щастя він знепритомнів.

Прийшов до тями вже коли корабель був у невагомості. Джейсон не розплющував очей дозволяючи болю вивітритись з тіла. Раптом заговорив Керк, він стояв поруч з диваном.

— Моя вина, Мето, я мав би попередити, що в нас земно-гравітаційний пасажир на борту. Можливо тоді ти б трохи полегшила свій звичайний кістко-дробильний зліт.

— Здається він не завдав йому багато шкоди... але що він тут робить?

Джейсон відчув легке здивування, бо другий голос був дівочим. Однак він не був настільки зацікавленим, щоб завдавати собі клопоту розплющуванням подразнених очей.

— Вирушає на Пир. Звичайно, я намагався його відмовити від цього, проте я не зміг його переконати. Звісно шкода, хотів би зробити для нього більше. Він дістав нам гроші.

— О, це жахливо, — сказала дівчина. Джейсон здивувався чому жахливо. Для його заслаблого розуму це було безглуздям. — Було б набагато краще, якби він залишився на Дархані, — продовжувала дівчина. — Він дуже вродливий. Думаю шкода, що він мусить вмирати.

Цього вже було занадто для Джейсона. Він розплющив одне око, тоді инше. Голос належав дівчині близько двадцяти одного року. Вона стояла обіч ліжка, дивлячись на Джейсона. Вона була гарна.

Джейсон розплющив очі ширше і зрозумів, що вона дуже гарна. Такої вроди ніколи не знайдеш в цивілізованій галактиці. Всі жінки, яких він знав були зі зблідлою шкірою, запалими плечима, сірими обличчями, вкритими тінями і фарбами. Вони були продуктом століть повернення слабких до життя, коли розвиток медицини дозволяв виживати щораз більшому числу нежиттєздатних істот.

Ця дівчина в усіх відношеннях була повною протилежністю. Вона була продуктом виживання на Пирі. Сильне тяжіння, що витворювало опуклі м'язи у чоловіків, створювало тверду силу пластичних жіночих м'язів. В неї була фігура богині, засмагла шкіра і прекрасно збудоване обличчя. Її коротко-стрижене волосся, оповивало голову золотою короною. Єдиною її не жіночою рисою був пістолет в масивній кобурі на її передпліччі. Коли вона помітила, що Джейсон розплющив очі вона йому всміхнулася. Її зуби були настільки рівними і настільки ж білими як і слід було сподіватися.

— Я — Мета, пілот цього корабля. І ти маєш бути...

— Джейсон дінАльт. Кепський був зліт, Мето.

— Я дуже вибачаюсь, — засміялась вона. — Однак народжені на дво-гравітаційних планетах слабо відчувають прискорення. До того ж я економлю паливо використовуючи синергії кривих...

Керк видав неприхильний буркіт.

— Ходімо, Мето, оглянемо вантаж. Дещо з нового матеріалу позатикає прогалини обводу.

— А, так, — сказала вона, майже плескаючи в долоні від щастя. — Я читала специфікації, вони просто чудові.

Як школярка з новою сукнею. Чи коробкою цукерок. Це захоплення бомбами й вогнеметами. Джейсон криво посміхнувся думці, стогнучи і встаючи з дивану. Два пирійці пішли, а він болісно поплентався за ними крізь двері.

* * * * *

Йому знадобилось багато часу, щоб знайти шлях до трюму. Корабель був великий і, очевидно, без екіпажу. Джейсон врешті знайшов сплячого чоловіка в одній з яскраво освітлених кают. Він впізнав в ньому водія, що передав їм авто на Касилії. Чоловік, що міцно спав ще мить тому, розплющив очі, щойно Джейсон приплівся в кімнату. Він прокинувся.

— Як мені дістатись вантажного відсіку? — запитав Джейсон.

Той відповів йому, заплющив очі й відразу поринув у сон, перш ніж Джейсон навіть встиг подякувати.

У трюмі, Керк і Мета розпакували деякі з ящиків і радісно пирхали над їх смертельним вмістом. Мета стискала в руках каністру коли повернулась до Джейсона в мить коли він увійшов крізь двері.

— Тільки-но глянь на це, — сказала вона. — Цей порошок отут... ти можеш з'їсти його, як грязюку, з навіть меншою шкодою. Проте він абсолютно смертельний для всіх форм рослинного життя... — Вона раптом зупинилася, зрозумівши, що Джейсон не поділяє її надмірної втіхи. — Вибач. Я на мить забула, що ти не пирієць. Преціньти справді не розумієш, чи не так?

Перш, ніж він встиг відповісти, гучномовець покликав її на ім'я.

— Час стрибати, — сказала вона. — Ходімо зі мною на місток, поки зроблю обрахунки. Там ми зможемо погомоніти. Я так мало знаю про світ поза Пиром, що в мене мільйон питань.

Джейсон пішов за нею на місток, де вона відпустила чергового офіцера і розпочала заміряти показники для налаштувань стрибка. Вона визирнула з місця посеред машин, міцний, але гнучкий, стан в простому суцільному комбінезоні. Тим не менш, не було ніяких сумнівів щодо ефективності, з якою вона виконувала свою роботу.

— Мето, а ти не занадто молода, щоб бути пілотом міжзоряного корабля?

— Невже? — вона на секунду замислилась. — Я насправді не знаю якого віку має бути пілот. Я літаю протягом вже близько трьох років і мені майже двадцять років. Хіба це менше, ніж зазвичай?

Джейсон роззявив рота... тоді засміявся.

— Думаю все залежить від того з якої ти планети. Деінде в тебе були б проблеми з отриманням ліцензії. Однак на Пирі закладаюсь все зовсім інакше. За вашими стандартам тебе мабуть зараховують до старших молодиць.

— Тепер ти жартуєш, — спокійно сказала Мета, заносячи дані в обчислювач. — Я бачила бабусь на якихось планетах. Вони зморшкуваті і сивоволосі. Не знаю скільки їм було років, я запитала в однієї та вона не сказала мені свого віку. Проте я певна, що вони мали б бути старшими за будь-кого на Пирі, тут ніхто так не виглядає.

— Я не мав на увазі стара в цьому сенсі, — Джейсон намацував потрібне слово. — Не стара... змужніла, зріла. Доросла.

— Кожен дорослий, — відповіла вона. — Принаймні, одразу як тільки виходить з-під опіки. А виходять звідти у віці шести років. Моя перша дитина доросла, а друга теж мала бути проте померла. Тому я, безумовно доросла.

Для неї, здавалося, питання було вирішене, хоч думки Джейсона заплутались в чужорідних концепціях і світобаченні, властивих її словам.

* * * * *

Мета вбила останні налаштування й стрічка з курсом розпочала вишпурюватись шматками з корпусу. Вона знов зосередилась на Джейсоні.

— Я рада, що ти з нами в цій подорожі, хоча й шкодую, що ти прямуєш на Пир. Проте матимемо багато часу на балачки. Є стільки всього, що я б хотіла дізнатись про інші планети і про те чому люди поводяться так чи інак. Зовсім не як вдома, де завжди знаєш причину людських вчинків. — На мить вона насупилася над стрічкою, тоді знов зосередилась на Джейсоні. — То яка твоя рідна планета?

Одна за одною звичайні побрехеньки, що він розказував людям, зринали на губах і відразу ж відкидались. Навіщо брехати дівчині, яку насправді не хвилює кріпак ти чи шляхетного роду? Для неї в галактиці існує тільки два види людей — пирійці і решта. Вперше відтоді як він втік з Порґорсторсаду він усвідомив, що розповідає правду про своє походження.

— Моя рідна планета? Просто найзадушніший, найнудніший закапелок Всесвіту. Ти й не зможеш осягнути руйнівного загнивання переважно фермерської планети, з її кастовою свідомістю і цілковитим задоволенням своїм нудним устроєм життя. Там не тільки нема жодних змін — там ніхто їх не хоче. Мій батько був фермером, тому й мене чекало фермерство, за логікою моїх зверхників. Було немислимо, ба більше, заборонено, для мене робити ще щось. І все, чого мені хотілось робити, було незаконним. Мені перевалило за п'ятнадцять перш ніж я навчився читати... з книжок викрадених зі школи для багатіїв. Далі вороття не було. Заким в дев'ятнадцятирічному віці я запакувався на поза-світній фрахтувальник я певно порушив всі закони планети. На щастя. Покинути дім для мене було як втекти з в'язниці.

Мета похитала головою в роздумах.

— Просто не можу уявити собі таке місце. Проте певна, що там мені не сподобалося б.

— Без сумніву не сподобалося б, — розсміявся Джейсон. — Тому, щойно я опинився космосі без жодних законослухняних талантів чи навичок, я просто тинявся то туди, то сюди. Тепер, в еру технологій мені не було де притулитись. А, думаю, я б не пропав в якійсь армії, однак маю труднощі з виконанням наказів. В мене виходило добре коли я грав, тож поволі я поринув у гру. Люди скрізь однакові, тож я давав собі раду куди б не потрапив.

— Розумію твої слова про те що люди скрізь однакові, але ж вони такі різні, — сказала вона. — Я висловлююсь не зовсім зрозуміло, правда ж? Маю на увазі, що вдома я знаю, як діятимуть люди і водночас знаю чому вони вчинять так чи інак. Люди ж з усіх инших планет справді діють одноманітно, як ти й кажеш, проте у мене виникає багато клопотів щоб зрозуміти, чому саме. Наприклад, я люблю куштувати місцеву їжу, коли ми зупиняємось на якійсь планеті, це я завжди й роблю за наявності часу. Поблизу кожного космодрому є бар чи ресторан тож я туди йду. І в мене завжди проблеми з чоловіками. Вони хочуть купувати мені напої, тримати мене за руку…

— Ну, самотня дівчина в таких сполучних портах повинна очікувати певного зацікавлення від чоловіків.

— О, я це знаю, — сказала вона. — Чого я не розумію, це чому вони не слухають, коли кажу їм, що не зацікавлена і щоб вони ішли собі. Вони просто сміються і зазвичай підсувають стілець. Однак я виявила одну річ, яка скрізь, де б я не була,

спрацьовує. Я попереджаю, якщо вони не припинять мене турбувати, я їм зламаю руку.

— Це їх зупиняє? — запитав Джейсон.

— Ні, звичайно ж ні. Але коли я ламаю їм руку вони йдуть. Та й інші мене не турбують. Це дуже багато мороки, та й їжа, як правило, жахлива.

Джейсон не засміявся. Надто коли зрозумів, що ця дівчина може зламати руку будь-якому головорізу довільного космодрому галактики. Вона була дивною сумішшю наївності і сили, як ніхто кого він зустрічав досі. Знову він усвідомив, що він летів на планету, що виховала людей на зразок цієї дівчини і Керка.

— Розкажи про Пир, — попросив він. — Чого це ти і Керк сприймаєте як об'єктивну дійсність, що я впаду трупом як тільки приземлюсь? Яка ця планета?

Враз все тепло зникло з її обличчя.

— Я не можу тобі сказати. Ти це мусиш побачити сам. Я це добре знаю після відвідин деяких инших світів. Пир не можливо порівняти з чимось, з чим ви галактяни коли-небудь мали справу. Насправді ти не повіриш у це, поки не буде занадто пізно. Пообіцяй мені щось?

— Ні, — відповів він. — Принаймні, поки не почую, що це і вирішу.

— Не покидай корабель коли ми приземлимося. На борту має бути досить безпечно, а за кілька тижнів я відлітатиму з вантажем.

— Нічого подібного не обіцяю. Я полечу, коли схочу полетіти. — Джейсон знав, що в її словах є логіка, однак його спина випрямлялась навпроти її автоматичної переваги.

Мета завершила налаштування стрибка не зронивши більше ні слова. В кімнаті відчувалась напруженість, вона утримувала обидвох від розмови.

Наступного разу він побачив її день після зльоту, це було зовсім випадково. Вона була в астронавігаційній обсерваторії, коли він увійшов роздивляючись блискучу неосяжність неба під час стрибка. Вперше він побачив її не на службі, одягнену не в корабельний комбінезон. Вона була у вільній, м'якій ризі, що підкреслювала її красу.

Вона всміхнулась йому. "Зірки такі дивовижні," — сказала вона. — "Ходи поглянь." Джейсон наблизився до неї і з бездумним, майже автоматичним рухом обійняв її. Вона не обурилась, тільки й собі поклала свої руки поверх його рук. Потім вони поцілувалися. І це було саме так, як він знав воно й буде.

VI.

Після цього вони були разом постійно. Коли Мета чергувала він приносив їй їжу на місток і вони говорили. Відтоді Джейсон трохи більше дізнався про її світ, за мовчазною згодою вони не торкались цієї теми. Він розповідав про багато планет, які відвідав, і про людей, з якими запізнався. Вона була вдячним слухачем і час минав швидко. Вони насолоджувалися товариством один одного — це була чудова подорож.

А тоді вона скінчилась.

На борту корабля було чотирнадцять осіб, однак Джейсон ніколи не бачив більше ніж двох чи трьох одночасно. Був чіткий розклад обов'язків, якого вони дотримувались в експлуатації судна. У вільний час пирійці влаштовували власний побут інтенсивним і самодостатнім чином. Тільки тоді, коли корабель вийшов з гіперпростору стрибка і гучномовець скликав нараду вони зібралися разом.

Керк віддавав накази на посадку і доручення ляскали наліво й направо. Все це були формальності тому Джейсон не клопотався звертати на них увагу. Його радше цікавив пирійський підхід. Тепер їхній говір мав схильність пришвидшуватись, як і їх жести. Вони скидалися на солдатів в очікуванні бою.

Вперше їх схожість вразила Джейсона. Не те щоб вони виглядали як один, а чи й робили однакові речі. Просто спосіб їх рухів та реакцій відгонив разючою схожістю. Вони були як великі, скрадливі коти. Швидка ходьба, напруження і готовність вистрибувати будь-якої миті, невсипущі ні на мить очі.

Джейсон намагався поговорити Метою коли зустрівся з нею, та вона була майже незнайомкою. Вона відповіла простим словосполученням, її очі не зустрілися з його, просто лизнули його очі і побігли далі. Йому не було що їй сказати тож вона замірилась іти. Він взявся переймати її рукою, та передумав. Знайдеться кращий для розмови час.

Керк був єдиним, хто звернув на нього увагу, та й то лиш наказав влаштуватись на дивані прискорення.

Приземлення Мети було безмежно гіршим за її зліт. Принаймні, коли вона приземлялася на Пирі. Були раптово

прискорені вихиляси в усіх напрямах. В якийсь мент вони падали в позірно нескінченному вільному падінні. Був гучний гуркіт об корпус, що добре термосив каркас судна. То радше було схоже на битву ніж на посадку і Джейсон роздумував на скільки це і справді битва.

Джейсон навіть не зауважив коли корабель врешті сів. Постійне подвійне прискорення відчувалось ніби сповільнення. Винятково спадний стогін двигнів корабля запевнив їх приземлення. Розстібання ременів і випростання в сидінні далось з зусиллям.

Подвійне тяжіння не видавалось настільки кепським. Спочатку. Ходьба вимагала зусиль співмірних з несенням на собі людини своєї власної ваги. Коли Джейсон підняв руку відчинити двері було так ніби піднімаєш дві руки. Він почовгав в бік головної шлюзи.

Інші були попереду, двоє чоловіків котили з сусідньої кімнати прозорі циліндри. З їх ваги і того, як вони бряжчали при зіткненнях Джейсон зрозумів, що вони зроблені з прозорого металу. Він не уявляв для них жодного можливого застосування. Порожні циліндри метрового діаметра, довші людського зросту. Один кінець суцільний, инший з герметизованим люком на петлях. Поки Керк не відкрутив ущільнювальне колесо і відімкнув один з них їх призначення було неочевидним.

— Залазь, — сказав Керк. — Коли будеш всередині тебе витягнуть з корабля.

— Дякую, не треба, — сказав йому, Джейсон. — Не маю особливого бажання здійснити ефектну посадку на вашій планеті законсервованим немов ковбаски.

— Не будь дурнем, — була різка Керкова відповідь. — Ми всі виходимо в цих бочках. Ми занадто довго були відсутні, щоб ризикнути вийти без переорієнтації.

* * * * *

Коли Джейсон побачив як інші залазять до туб, то відчув себе дурнем. Він вибрав найближчу, ковзнув у неї ногами вперед, а тоді замкнув кришку. Коли він затягнув колесо в центрі кришка стисла гнучкий ущільнювач. За хвилину вміст CO2 замкненому циліндрі зріс і регенератор повітря загудів знизу.

Керк був останнім. Він перевірив ущільнювачі усіх инших туб, а потім тицьнув шлюзовий спуск повітря. Щойно врівноваження розпочалось він швидко замкнувся в останній тубі. Обидва, внутрішній і зовнішній люки звільна опустились на землю і тьмяне світло пробилось крізь пелену дощу.

Джейсону увесь процес видався розчаруванням. Вся ця підготовка... і абсолютно нічого. Минули довгі, дражливі хвилин поки з'явилися керований пирійцем автонавантажувач. Він повантажив туби на свою вантажівку ніби то був мертвий вантаж. Джейсону не поталанило бути похованим на дні купи, тож коли вони їхали ззовні він не міг абсолютно нічого бачити.

Так тривало доти, поки туби з людьми не звалили в кімнаті з металевими стінами. Тоді Джейсон вперше побачив побут пирійців.

Коли водій навантажувача зачиняв товсті зовнішні двері щось влетіло крізь вхід і вдарилось в дальню стіну. Очі Джейсона вихопили рух, він глянув що то було, коли воно впало додолу просто до його обличчя.

Він відсахнувся забуваючи про стінку металевої туби. Істота вдарила прозорий метал і прилипла до нього. В Джейсона була чудова нагода роздивитись її до найменших дрібниць.

Воно було занадто жахливе щоб бути правдоподібним. Як таке, по суті воно було носієм смерті. Рот розділяв голову надвоє, ряди загострених пилоподібних зубів. Шкірясті, кігтисті крила, продогуваті кігті на кінцівках рвали металеву стінку.

Жах оповив Джейсона, коли він побачив, що кігті вивирали вибоїни в прозорому металі. Там де слина істоти торкнулась металу він тьмянів і вищерблювався під натиском зубів.

Здоровий глузд підказував, що це всього лиш подряпини на товстій тубі. Вони не важили. Проте сліпий, безпідставний страх змушував Джейсона забиватись якомога далі. Зіщулюватись у пошуках втечі.

Лиш коли летюча істота почала розкладатись він зрозумів як влаштоване приміщення. Струмені розпиленої рідини з'явились зусібіч, спадаючи додолу аж поки туби не були повністю вкриті. Після останнього нападу щелеп пирійську тварину змило і віднесло. Рідина стекла крізь підлогу, тоді настав час другого і третього обприскування.

Поки відкачувались розчини Джейсон намагався заспокоїтись. Він дивувався собі. Неважливо наскільки страшною була істота, він не міг зрозуміти страху спричиненого нею крізь стінки запаяної туби. Його реакція була зовсім не відповідна причині. Навіть зі знищеною і змитою з поля зору істотою йому знадобилась вся його воля щоб заспокоїтись й нормалізувати дихання.

* * * * *

Мета вибралась назовні тож він зрозумів, що процес стерилізації закінчений. Він відімкнув власну тубу й стомлено вибрався з неї. Мета й инші вже покинули кімнату, залишився тільки незнайомець з яструбиним обличчям, в очікуванні на нього.

— Я Бруко, відповідальний за адаптаційну клініку. Керк казав мені хто ти. Шкода що ти тут. Тепер ходім, я хочу взяти зразки крові.

— Щож тепер я почуваюся як удома, — сказав Джейсон. — Стара пирійська гостинність. — Бруко лиш гмикнув і закрокував геть. Джейсон пішов за ним порожнім коридором до стерильної лабораторії.

Подвійне тяжіння було виснажливе, постійне навантаження на чутливі м'язи. Доки Бруко досліджував зразки крові, Джейсон відпочивав. Він майже задрімав у болісному сні, коли Бруко повернувся з підносом пляшок та голок для підшкірних ін'єкцій.

— Дивовижно, — заявив він. — В твоїй плазмі жодного антитіла корисного на цій планеті. Маю тут пачку антигенів, що зроблять тебе хворим як худоба протягом щонайменш одного дня. Зніми сорочку.

— Ви це часто робите? — запитав Джейсон. — Маю на увазі шпигуєте чужинців щоб вони могли насолодитись принадами вашого світу?

Бруко встромив голку так, що здалось ушкрябнув кістку.

— Зовсім не часто. Останній раз роки тому. Пів тузіня дослідників з якогось інституту охоче сплатили гарну ціну за можливість вивчення тутешніх форм життя. Ми не відмовляли. Галактична валюта завжди згодиться.

Джейсону вже зачало паморочитись в голові від щеплень.

— Скільки з них вижили? — промимрив він нечітко.

— Один. Ми вчасно його випровадили. Звичайно гроші ми взяли наперед.

Спершу Джейсон подумав пирієць жартує. Потім він згадав, що вони виявляли мало цікавості до всякого почуття гумору. Якщо хоч половина зі сказаного Метою і Керком було правдою, то шанси шість до одного, не так вже й зле.

В сусідній кімнаті було ліжко і Бруко допоміг йому з постіллю. Джейсон почувався наче під наркотиками, що, ймовірно, було насправді. Він провалився у глибокий сон і в сновидіння.

Страх і ненависть змішалися в рівних частинах і поглинули його в гарячку. Якщо то був сон, то йому не хотілось більше ніколи засинати. Якщо ж не сон, то він волів вмерти. Він намагався опиратись цьому, та тільки занурювався глибше. Не було ні початку, ні кінця страху і жодного способу вирватись.

Бруко просунув голову крізь двері і роздивився Джейсона з ніг до голови.

— Я думав тобі глина, — сказав він. — Ти проспав майже добу. Не ворушись, я принесу чогось, щоб поставити тебе на ноги.

Підйом був у формі иншої голки і склянки огидної рідини. Це втамувало спрагу, однак змусило відчути нестерпний вовчий голод.

— Голодний? — запитав Бруко. — Закладаюсь що так. Я прискорив твій обмін речовин щоб ти швидше нарощував м'язи. Єдиний спосіб якось впоратись з гравітацією. Хоч на якийсь час це помітно додає апетиту.

Бруко приєднався до трапези, тож в Джейсона була нагода спитати кілька речей.

— Коли у мене буде нагода оглянути вашу чарівну планету? Досі подорож за цікавістю схожа на тюремний термін.

— Розслабся і насолоджуйся їдою. Ймовірно минуть місяці перш ніж ти зможеш вийти на вулицю. Якщо ти взагалі вийдеш.

Джейсон відчув як відвисла його щелепа і різко закусив її.

— А ти не міг би пояснити чому?

— Звісно. Тобі обов'язково пройти курс навчання, який проходять наші діти. Для них це займає шість років. Зазвичай це їх перші шість років життя. Тож ти, можеш гадати, що ти, як дорослий, зможеш вивчитись швидше. Знову ж таки вони мають перевагу спадковості. Все, що я можу сказати ти зможеш вийти за межі цієї убезпеченої будівлі коли будеш готовий.

Бруко доїв поки говорив, тоді всівся розглядаючи Джейсонові голі руки зі зростаючою відразою.

— Найперше що ми тобі знайдемо — це зброю, — сказав він. — Мене нудить коли бачу когось неозброєного.

Звичайно Бруко носив свій пістолет постійно, навіть у безпечній будівлі.

— Кожен пістолет підганяється під його власника і непридатний нікому иншому, — сказав Бруко. — Покажу тобі чому. — Він завів Джейсона до арсеналу забитого смертоносною зброєю. — Поклади сюди руку поки я скоригую.

* * * * *

Це була коробкова машина з пістолетним руків'ям збоку. Джейсон схопив руків'я і поклав лікоть у металеву петлю. Бруко зафіксував замірники, що торкалися руки Джейсона, а тоді скопіював результати замірів. Читаючи цифри зі свого списку, він понабирав різних компонентів зі скринь і швидко змайстрував кобуру і пістолет. З кобурою прикріпленою до передпліччя і пістолетом в руці Джейсон вперше помітив, що вони були з'єднані гнучким кабелем. Пістолет чудово пасував до руки.

— Це таємниця автоматичної кобури, — сказав Бруко, вказуючи на гнучкий кабель. — Він абсолютно вільний поки використовуєш зброю, але коли хочеш сховати її в кобуру... — Бруко відкоригував щось і кабель став жорсткою прутиною, що вибила пістолет з рук Джейсона і тримала його в повітрі.

— Тоді прибираємо. — Прутина-кабель бжинькнула закидаючи пістолет назад у кобуру. — Діставальний рух, звісно, протилежний цьому.

— Чудовий пристрій, — сказав Джейсон, — однак як мені діставати зброю? Тре' свиснути чи що там, щоб пістолет вискочив?

— Ні, тут не звуковий контроль, — відповів Бруко з розсудливим виразом. — Тут більш точний принцип. Ось, візьми лівою рукою схопи уявне руків'я. Напруж свій вказівний палець. Бачиш як працюють сухожилля на зап'ястку? Чутливі приводи торкаються сухожиль у правому зап'ясті. Вони ігнорують всі шаблони, крім одного, того що каже рука готова взяти пістолет. За якийсь час механізм повністю несвідомий. Коли потрібен пістолет — він в руці, не потрібен — він в кобурі.

Джейсон зробив хапальний рух правою рукою, зігнув вказівний палець. Раптово його руку охопив нищівний біль і пролунав сильний гуркіт. Пістолет був у його руці... половина пальців заніміла... а з дула здіймалась цівка диму.

— Звичайно, пістолет заряджений холостими поки не навчишся контролю. Зброя завжди заряджена. Запобіжника нема. Зверни увагу на відсутність спускової скоби. Це дозволяє, трохи більше зігнувши вказівний палець при витяганні зброї, зробити постріл щойно пістолет торкається рук.

То без сумніву була найбільш вбивча зброя з якою Джейсон коли-небудь вправлявся, щоправда й найважча в керуванні. Працюючи всупереч пекельного м'язового болю спричиненого високим тяжінням, він боровся за контроль над диявольським пристроєм. Він мав здатність доводити до сказу, швидко зникаючи в кобурі щойно він замірявся тиснути гашетку. Навіть гіршою була схильність вистрибувати перш ніж він був готовий. Пістолет вистрибував там де мала б бути його рука. Якщо пальці були не правильно зігнуті, їх розкидало вусібіч.

Джейсон припиняв практику лиш коли вся його рука була суцільним бузково-синім синцем.

Повне оволодіння приходить з часом, проте він зрозумів, чому пирійці ніколи не знімали свою зброю. То було б наче позбутись частини власного тіла. Рух пістолета з кобури в руку був надто швидкий щоб його помітити. Це було точно швидше ніж нейронний імпульс, що змушував руку вставати у позицію хват пістолета. З усіх сторін це, очевидно, було як тримати блискавку на кінчиках пальців. Наведи палець і бам, маєш вибух.

* * * * *

Бруко лишив Джейсона практикуватись наодинці. Коли рука не здатна була витримати болю він припинив тренування і попрямував до власної касарні. Повертаючись за ріг він вихопив проблиск знайомої постаті, що віддалялась.

— Мето! Зачекай хвильку! Хочу з тобою поговорити.

Вона нетерпляче повернулася коли він підчовгував настільки швидко як міг в умовах подвійного тяжіння. В ній нічого не лишилось від знайомої дівчини з корабля. Важкі, до колін, чоботи, фігура її зникла під громіздким комбінезоном з якоїсь металевої тканини. Точена талія роздулась поясом каністр. Вираз її обличчя був холодно відсутнім.

— Мені тебе бракувало, — сказав він. — Не думав, що ти теж в цій будівлі. — Він сягнув по її руку, однак вона відвела її в недосяжну область.

— Чого ти хотів? — запитала вона.

— Чого я хотів! — він повторив це з ледь прихованою злістю. — Це Джейсон, пам'ятаєш мене? Ми друзі. Друзям дозволено спілкуватись без якогось підтексту.

— Що сталось на кораблі не має нічого спільного з тим, що відбувається на Пірі. — Вона нетерпляче рушила вперед, не перестаючи говорити. — Я скінчила свій курс поновлення і маю вертатись до роботи. Ти залишишся тут, в убезпеченій будівлі, тому ми не побачимось.

— Чому б тобі не сказати з рештою дітей... так звучать твої слова? І не намагайся втекти, спочатку ми маємо владнати дещо...

Джейсон зробив помилку простягши руку щоб її спинити. Він навіть не зрозумів, що сталося далі. Мить він стояв... наступної він вже простягся на підлозі. Його плече було в синцях, а Мета зникла в коридорі.

Шкутильгаючи в свою кімнату він проклинав жінок взагалі і Мету зокрема. Завалюючись в кам'яне ліжко, він спробував згадати причини, що насамперед привели його сюди. І поставив їх навпроти постійної каторги тяжіння, снів сповнених страху спричинені ним, мимовільне презирство цих людей до будь-кого чужого. Він швидко припинив зростаючу ідею жаління себе. За стандартами пирійців він був м'яким і безпорадним. Якщо йому важило на зміні їх думки про нього на кращу, то мусив змінити шмат речей.

Потім він занурився зморний сон, що порушувався лиш пронизливими страхами його марень.

VII.

Вранці Джейсон прокинувся з сильним головним болем і почуттям ніби й зовсім не спав. Узявши якісь, ретельно дозовані Бруко стимулятори, він знов замислився про поєднання чинників, що начинили його сон тим жахом.

— Швидше їж, — сказав йому Бруко коли вони зустрілися в їдальні. — Не можу більше приділяти тобі час для індивідуального навчання. Ти приєднаєшся до регулярних занять і відвідуватимеш обов'язкові курси. Приходь до мене тільки у випадку особливих проблем, з якими інструктори чи тренери не зможуть впоратися.

Класи — чого й слід було сподівався Джейсону — складались з суворолиців маленьких дітей. З їх компактних тіл, позбавлених беззмістовних манер, можна було розпізнати пирійців. Проте вони були достатньо дитячими щоб вважати дуже смішним перебування дорослого в своїх класах. Зіщуленому за однією з крихітних парт, розчервонілому Джейсону це аж ніяк не скидалось на жарт.

Вся схожість зі звичайною школою скінчилась на фізичній формі класу. Через одну деталь, кожна дитина — незалежно наскільки мала — була озброєна. А всі курси були зосереджені на виживанні. Єдина можлива оцінка в подібній навчальній програмі була сто відсотків, і учні залишилися на курсі поки не засвоювали його досконало. Не було жодного звичайного шкільного предмету. Ймовірно вони вивчались по закінченні дитячої школи виживання, коли вони могли самотужки сміливо зустрітись зі світом. Що й було логічним і черствим поглядом на речі. Насправді, логічним і черствим можна описати будь-який вид діяльності пирійців.

Більшість ранкового часу минула у вивченні принципу роботи однієї з аптечок, пов'язаних довкола талії. То був визначник отрути, який потрібно було притискати до колотої

рани. Якщо він вловлював якісь токсини, то відразу на місці вводилась протиотрута. Проста в експлуатації, однак неймовірно складної конструкції. Оскільки кожен пирієць обслуговує власне обладнання, то на тобі відповідальність у випадку відмови, вони мусили знати будову та вміти полагодити будь-який пристрій. Джейсону давалось краще за менших учнів, проте робота його вичерпала.

По обіді він вперше повправлявся на навчальній машині. Його інструктором виявився дванадцятирічний хлопчак з холодним голосом, що не приховував зневаги до м'якотілого прибульця.

— Усі навчальні машини є матеріальними копіями справжньої поверхні планети, вони постійно коригуються, щоб відображати зміни життєвих форм. Єдина відмінність між ними полягає в ступені смертельності. Це перша машина, яку ти будеш використовувати, звичайно, та в яку кладуть немовлят...

— Ти надто добрий, — пробурмотів Джейсон. — Мене тішать твої лестощі. — Інструктор продовжував, не звертаючи уваги на ремарку.

— ... Немовлят поміщають для його випробування, щойно ті навчаться повзати. За змістом він реальний, хоча повністю знешкоджений.

* * * * *

Коли вони ввійшли через товсті двері Джейсон зрозумів, що навчальна машина хибне слово. Це був шматок зовнішнього середовища продубльований у величезному залі. Він швидко уявив ніби він врешті решт на відкритому просторі, не зважаючи на фарбовану стелю і напускне сонце високо вгорі.

Картина видавалась досить мирною. Хоча хмари, що купчились на горизонті погрожували несамовитим пирійським штормом.

— Ти маєш поблукати трохи і пообстежувати речі, — сказав Джейсону інструктор. — Щоразу, коли торкнешся чогось рукою, тобі буде надана про це інформація. Отак...

Хлопець нахилився і погладив пальцем проти стебел м'якої трави, що вкривала землю. Відразу з прихованих динаміків гаркнув голос.

— Отрутна трава. Завжди необхідно ходити в чоботах.

Джейсон вкляк і оглянув траву. Стеблини стирчали твердими блискучими гачками. Він одразу зрозумів, що кожна травинка була однакова. М'яка зелена мурава була килимом смерті. Коли він випростувався, то помітив щось під широколистою рослиною. Тварина-плазун із вкритим лускою тілом, чия конусоподібна голова кінчалась довгою колючкою.

— Що це там внизу мого садочку? — запитав він. — Ви безсумнівно даєте немовлятам приємних друзів. — Джейсон повернувся і зрозумів, що він говорив з повітрям, інструктор пішов. Він знизав плечима і погладив лускате чудовисько.

— Рогочорт, — промовив знеособлений голос у повітрі. — Одяг та взуття не захистить. Убийте його.

Різкий тріск розрізав тишу, то вихопився Джейсонів пістолет. Рогочорт впав на бік, налаштований реагувати на холості розряди.

— О... я таки вчуся, — сказав Джейсон, і втішився думці. Слова вбий це використовував Бруко в процесі коли навчав

його користуватись пістолетом. Стимулювання цих слів перейшло на підсвідомий рівень. Він усвідомив бажання стріляти тільки після того як пролунав постріл. Зросла його шана до методів навчання пирійців.

У Джейсона видався геть чисто неприємний день блукань садком дитячих жахів. Смерть була скрізь. Постійно безтілесний голос давав йому строгі поради простими словами. Тож він міг вижити, а не просто пройти. Він ніколи не думав, що насильницька смерть може мати настільки огидні форми. Тут все було смертельним для людини, від найменшої комахи до найбільшої рослини.

Така цілеспрямованість мети видавалась абсолютно неприродною. Чому ця планета була настільки чужа для людського життя? Він відзначив необхідність запитати про це Бруко. Тим часом він намагався знайти хоч одну форму життя, що не хотіла його крові. Йому не вдалося. Після довгих пошуків він знайшов єдину річ, що при дотику не спровокувала смертельної поради. То був шматок скелі, що стирчав у лузі отруйної трави. Джейсон всівся на нього з приязним почуттям і простяг ноги. Оаза спокою. Минуло кілька хвилин поки він відпочивав своїм, втомленим тяжінням, тілом.

— ГНИЛЮКИ — НЕ ЧІПАТИ!

Голос вибухнув вдвічі сильніше ніж зазвичай і Джейсон схопився ніби його підстрелили. Пістолет в його руці винюхував куди стріляти. Аж коли він нахилився і уважно роздивився камінь, де він щойно сидів, він зрозумів. Його вкривали шаруваті сірі плями, яких там не було коли він сідав.

— Ах ви, каверзні чорти! — кричав він машині. — Скількох дітей ви відігнали від цього каменя коли ті подумали, що

знайшли трохи спокою! — Він трохи обурився такому єхидному використанню, водночас поважаючи його. Пирійці у дуже ранньому періоді життя дізнавались, що на цій планеті нема жодного безпечного місця — окрім того, яке вони здатні забезпечити собі самі.

Вивчаючи Пир, він ще й по новому став дивитись на пирійців.

VIII.

Дні в школі перетяглися в тижні ізоляції від зовнішнього світу. Джейсон мало не запишався своєю здатністю приборкувати смерть. Він розпізнавав всі тварини й рослини дитячої кімнати, тож його підвищили до тренажера, де звірі робили мляві спроби напасти на нього. Його пістолет знаходив нападників з млявою регулярністю. Постійні, щоденні заняття також почали йому набридати.

Хоча тяжіння досі гнітило нього, його м'язи вдало працювали, пристосовувались. Опісля щоденних вправ він більше не валився в ліжко відразу. Лиш жахіття ставали дедалі більш моторошними. Врешті він згадав про них Бруко, який намішав сонного зілля, що втамувало більшість жахіть. Йому й надалі снились сни, проте Джейсон лише туманно пригадував їх коли прокидався.

Заким Джейсон опанував всі технічні пристрої, що зберігали пирійцям життя, він перейшов до найреалістичнішого тренажера, що був лиш на волосинку від реального світу. Різниця була тільки в якості. Отрута комах спричиняла набряки і біль, а не миттєву смерть. Тварини могли завдавати синців і розривати плоть, однак не відривали

кінцівок. У тренажері не можна було загинути, проте, без сумніву, можна було наблизитись до смерті дуже близько.

Джейсон блукав цими велетенськими і безладними джунглями разом з иншими п'ятирічними. Було щось трохи смішне і водночас сумне у їх дитячій похмурості. Хоча вони як і раніше сміялись в казармах, вони розуміли, що на зовні не до сміху. Для них виживання було пов'язане з соціальним схваленням і вимогами. Таким чином пирійське суспільство було чорно-білим. Щоб довести свою цінність собі і своєму оточенню потрібно було лиш вижити. Це мало велике значення в контексті виживання племені, проте зводило нанівець вартість окремої особистості. Діти перетворилися на вбивць з однаковими обличчями завжди напоготові дати бій смерті.

Одні діти виходили у зовнішній світ, а инші заступали їхні місця. Джейсон якийсь час спостерігав за цим процесом перш ніж зрозумів, що всі з ким починав навчання зникли. Того ж дня він знайшов на керівника адаптаційного центру.

— Бруко, — запитав Джейсон, — скільки ще ти плануєш тримати мене в цьому дитячому тирі?

— Тебе тут не тримають, — сказав йому Бруко своїм звичайно-роздратованим тоном. — Ти будеш тут, поки не будеш здатен вижити у зовнішньому світі.

— І в мене дивне відчуття ніби це буде ніколи. Зараз я можу розібрати і зібрати всі ваші кляті пристрої в темряві. З цією гарматою я смертоносний стрілець. Тепер, за необхідності, я міг би написати книжку Вичерпний опис флори і фауни Пиру, і як її вбити. Можливо я не настільки вправний як мої шестирічні товариші, однак в мене передчуття, це все на що я здатен взагалі. Це правда?

Бруко зіщулився, щоб викрутитись, проте не вдалося.

— Думаю, тобто, знаєш ти не тут народився і...

— Давай, давай, — радісно сказав Джейсон, — прямолінійному старому пирійцю як ти нема чого й намагатись обдурити представника однієї зі слабших рас, яка спеціалізується на такого роду речах. Безперечно я завжди буду вайлуватим в умовах цієї сили тяжіння, також в мене є инші вроджені недоліки. Я це визнаю. Ми про це зараз не говоримо. Питання в тому чи зможу я поліпшити свій рівень за допомогою інтенсивніших тренувань, чи я вже досяг піку власної форми?

Бруко спітнів. "З часом прийде поліпшення, звичайно..."

— Хитрий чорт, — помахав на нього пальцем Джейсон. — Так чи ні, вже. Чи можу я поліпшити свій рівень зараз додатково тренуючись зараз?

— Ні, — сказав Бруко, із все ще стурбованим виглядом. Джейсон зміряв його як роздачу в покері.

— А тепер давай поміркуємо. Я не прогресую, проте й досі тут стовбичу. Це не випадковість. Тож, мабуть тобі наказали мене тут тримати. З того, що я на цій планеті бачив, а бачив визнаю, дуже мало, думаю Керк наказав тобі тримати мене тут. Правда ж?

— Він зробив це для твого ж блага, — пояснював Бруко, — намагаючись зберегти тобі життя.

— От і з'ясували, — сказав Джейсон, — тепер давай про все забудемо. Я тут не для того щоб стріляти роботів вкупі з

вашими чадами. Тому, будь ласка, покажи мені зовнішні двері. Чи спершу має бути якась випускна церемонія? Виступи, роздача шкільних значків, шаблі над головою...

— Нічого подібного, — відрізав Бруко. — Я не розумію, як доросла як ти, людина може постійно говорити такі дурниці. Звичайно нічого такого немає. Тільки певний остаточний тест в камері часткового виживання. Фактично це з'єднання з зовнішнім світом, насправді це і є частиною зовнішнього світу, хіба що найжорстокіші форми життя вилучені. Та й то зрідка деякі з них знаходять спосіб туди пролізти...

— Коли я йду? — випалив Джейсон питанням.

— Завтра вранці. Щонайперше добре виспись. Тобі знадобиться.

* * * * *

Насправді була одна подоба церемонії випуску. Коли вранці Джейсон прийшов до Брукового кабінету той ковзнув йому столом важку скобу.

— Це — справжні набої, — сказав він. — Певен тобі знадобляться. Тепер твій пістолет завжди має бути зарядженим.

Вони підійшли до важкого повітряного люка, єдині замкнені двері, які Джейсон помітив у центрі. Коли Бруко відімкнув його і відкинув запірки, звідти викульгав тверезовидий восьмирічний хлопець з перев'язаною ногою.

— Це Ґриф, — сказав Бруко. — Він тепер буде з тобою куди б ти не йшов.

— Особистий охоронець? — запитав Джейсон, оглядаючи кремезну дитину, що ледь сягала йому до пояса.

— Можеш його так називати. — Бруко відчинив двері. — Ґриф зчепився з пилоптахом, тож поки він не в змозі робити якусь серйозну роботу. Ти сам визнав, що ніколи не спроможешся зрівнятись з пирійцем, тож радій невеличкому захисту.

— Завжди добре слово, це твоє, Бруко, — сказав Джейсон. Він нахилився і потиснув руку хлопчика. Навіть у восьмилітніх потиск трощив кістки.

Обидвоє ввійшли до шлюзу і Бруко зачинив за ними внутрішні двері. Щойно вони замкнулись зовнішні двері автоматично відчинились. Коли двері були частково відчинені пістолет Ґрифа двічі випалив. Тоді вони вийшли на поверхню Пиру переступаючи задимлене тіло однієї з його тварин.

Дуже символічно, подумав Джейсон. Він також був стурбований усвідомленням того, що він і гадки не мав зважати на когось хто наступатиме. І знов таки, він не міг навіть визначити звіра з його обвуглених залишків. Він роззирнувся навколо, сподіваючись, що наступного разу зможе вистрелити першим.

То була не справджена надія. Кількох звірів, що перейшли їм шлях завжди першим помічав хлопчина. Через годину такого, Джейсон був настільки роздратований, що підстрелив рослину загрозливого вигляду. Він сподівався Ґриф не приглядатиметься надто прискіпливо. Проте звісно ж хлопець помітив.

— Ця рослина була далеко. Нерозумно витрачати добрі боєприпаси на рослини, — сказав Ґриф.

Протягом дня не було жодної нестеменної проблеми. Врешті Джейсон знудився, хоча змок наче хлющ під частими зливами. Якщо Ґриф і був спроможний на розмови, він вперто цього не виказував. Всі Джейсонові спроби зазнавали невдач. Наступний день минув в тому ж дусі. Третього дня прийшов Бруко і ретельно оглянув Джейсона з голови до п'ят.

— Прикро про це казати проте думаю, підготуватись краще ніж зараз в тебе вже не вийде. Щодня міняй носовий вірусний фільтр. Завжди перевіряй чоботи на розриви і латай їх металевими латками. Медаптечка оновлюється щотижня.

— А ще витирати ніс і носити калоші. Ще щось? — запитав Джейсон.

Бруко хотів щось казати, однак передумав. "Нічого чого ти і так вже маєш добре знати. Пильнуй. І ... удачі". Він продовжив слова з дробильним рукостисканням, що було повністю несподіваним. Щойно минуло оніміння лівої руки Джейсона, вони з Ґрифом вийшли крізь великий вхідний шлюз.

IX.

Якими б реальними не були навчальні камери вони не підготували до поверхні Пиру. Звичайно ж елементарна схожість була. Відчуття отруйної трави під ногами і безладний політ жалокрила, доки Ґриф в останній мент не засмалив його. Проте це лише ледь вловлювалось у гуркоті елементів довкола нього.

Злива радше скидалась на пласти води ніж на окремі краплі. Пориви вітру рвали їх кидаючи потоками в обличчя. Джейсон ретельно витер очі щоб ледь вихопити з обрію конічні форми двох вулканів разом з блювотною хмарою диму й полум'я. Відображенням цього пекла було гнітюче зчервоніння хмар, що мчали насипами вгорі.

Щось бряцнуло йому об каску і відскочило брязкаючи на землю. Він нахилився і підняв градину товщиною з великий палець. Раптовий шквал граду болісно застукотів його спиною й шиєю, тож він спішно випростався.

Гроза скінчилася так само швидко як пустилась. Загорілось сонце топлячи град і спрямовуючи клуби пари над змоклою вулицею. Джейсон спітнів під своєю броньованою одежею. Однак перш ніж вони минули блок знов задощило і тепер він нахапав дрижаків.

Ґриф стійко плентався далі, не зважаючи ні на негоду, ні на вулкани, що гуркотіли на обрії й трясли під ногами землю. Джейсон намагався нехтувати труднощами і тримати темп хлопця.

Прогулянка була з гнітючих. Важкі, приземкуваті будівлі нечітко й сіро вимальовувались крізь дощ, більшість з них зруйновані. Вони йшли хідником серединою вулиці. Випадкові броньовані вантажівки їхали обабіч. Хідник по середині вулиці спантеличив Джейсона, аж поки Гриф не підірвав щось, що мчало від зруйнованого будинку в їхньому напрямку. Розташування в центрі давало якусь можливість побачити, що нападає. Раптом Джейсон дуже втомився.

— Ґрифе, це ваше місто точно не на висоті. Сподіваюся инші в кращій формі.

— Я не знаю про яку висоту ти маєш на гадці. Але инших міст немає. Деякі гірничодобувні табори, які не можливо розташувати в межах обводу. Проте ніяких инших міст.

Джейсона це здивувало. Він завжди собі уявляв планету з більше ніж одного міста. Раптом він усвідомив, що існує багато не відомих йому речей про Пир. Всі його зусилля з дня посадки були зосереджені на науці виживання. У нього був перелік питань, відповідь на які він хотів дізнатись. Проте випитати їх у когось иншого, не в його восьмирічного охоронця буркотуна. Був один чоловік, що найкраще згодиться повісти йому речі, що його цікавили.

— Ти знаєш Керка? — запитав він хлопчака. — Судячи з усього, він ваш посол в багатьох місцях, однак його прізвища...

— Звичайно, всі знають, Керка. Однак він зайнятий, ти не можеш його бачити.

Джейсон тицьнув в нього пальцем.

— Може ти й оборонець мого тіла. Проте не оборонець моєї душі. Те що ти говориш я називаю відстрілюванням, давай ти будеш стріляти монстрів? Гаразд?

* * * * *

Вони сховались від наглого граду розміром як кулак. Потім, з невдоволеним видом, Ґриф повів до однієї з більших будівель в центрі. Тут було більше людей і якісь навіть розглядали Джейсона протягом хвилі перш ніж вернутись до своїх справ. Джейсон змусив себе піднятись два сходових просвіти поки вони досягли дверей з написом КООРДИНАЦІЯ ТА ПОСТАЧАННЯ.

— Керк тут? — спитав Джейсон.

— Звичайно, — сказав йому хлопець. — Він головний.

— Добре. Тепер замов собі якогось доброго холодного напою, чи сходи на обід, абощо і зустрінемось тут за пару годин. Гадаю Керк зможе попіклуватись про мене не гірше за тебе.

Хлопець, у сумніві, постояв кілька секунд, а тоді розвернувся. Джейсон трохи витер піт і проліз крізь двері.

За дверима в офісі була жменька людей. Жоден і не глянув в бік Джейсона чи запитав про його наміри. На Пирі все має якусь причину. Якщо він сюди прийшов — мабуть на це була поважна причина. Нікому й не спадало на думку запитати чого він хоче. Джейсон, звиклий до дріб'язкового бюрократизму тисяч світів, вичікував кілька секунд перш ніж зрозумів це. До всього там були єдині двері крім вхідних. Тож він прочовгав підлогою й відчинив їх.

Керк глянув з-за столу встеленого паперами й книгами обліку.

— А я гадаю, коли вже ти з'явишся, — сказав він.

— Прийшов би набагато раніше, якби не твої настанови й перешкоди, — сказав йому Джейсон стомлено падаючи в крісло. — Врешті мені спало на гадку, що я проведу решту життя у вашому кровожерливому дитсадку якщо нічого не зроблю щоб це змінити. Тож ось, я тут.

— Готовий повернутися до цивілізованих світів, тепер, коли вже достатньо надивився Пиру?

— Не готовий, — сказав Джейсон. — І вже дуже втомився від того, що всі мені рекомендують забиратись. Я починаю думати, що ти, та й решта пирійців, намагаєтесь щось приховати.

Керк посміхнувся на такий здогад. "Що ж нам тут приховати? Сумніваюся, що існує якась планета з простішим і єдиноспрямованішим животінням ніж наша."

— Якщо це правда, то ти звичайно ж не проти відповісти на кілька прямих запитань про Пир?

Керк почав заперечувати, а тоді розсміявся. "Молодець. Я би вже мав краще знати ніж сперечатись з тобою. Що ти хочеш знати?"

Джейсон намагався вмоститись зручніше на жорсткому дзиґлику, зрештою облишив. "Скільки людей населяє вашу планету?" — запитав він.

Вдруге Керк завагався, а тоді сказав: "Згрубша тридцять тисяч. Не дуже багато для планети, що заселена так довго, проте причина очевидна."

— Добре, населення тридцять тисяч, — сказав Джейсон. — Далі, як щодо контрольованої поверхні вашої планети. Я був здивований дізнавшись, що це місто оточене стіною — обводом — єдине на планеті. Не враховуємо гірничодобувні табори, бо вони, очевидно, тільки розширення міста. Себто можна сказати, що ви люди контролюєте більш-менш ту ж поверхню планети що й у минулому?

* * * * *

Керк взяв зі столу довгасту сталеву трубу, що використовувалась як прес-пап'є, і бавився нею поки міркував. Від його дотику товста сталь зігнулась наче гума, поки він зосередився на відповіді.

— Отак одразу важко сказати. Десь мають бути записи такого роду, хоча не знаю де їх і шукати. Все залежить від великого числа чинників...

— Тоді давай покіль про це забудемо, — сказав Джейсон. — Маю инше, справді важливе питання. Ти не погодишся з тим, що населення Пиру неухильно зменшується з року в рік?

З різким бренькотом сталь тріснула в Керкових пальцях, а шматки посипались долівкою. Він стояв над Джейсоном простягши руки у бік меншого чоловіка з обличчям почервонілим від гніву.

— Ніколи не говори цього, — заревів він. — Щоб я більше не чув цього від тебе знову!

Джейсон сидів якомога тихіше, говорив повільно прискіпливо вибираючи кожне слово. Його ж бо життя висіло на волосині.

— Не гнівайся, Керку. Я без поганих намірів. Я на твоєму боці, пам'ятаєш? Я можу говорити з тобою, бо ти бачив набагато більше всесвіту ніж пирійці, що ніколи не покидали планету. Ти звик обговорювати справи. Ти ж знаєш, що слова просто символи. Ми можемо говорити знаючи, що ти не втратиш стримання від простих слів...

Керк повільно опустив руки і відступив. Потім він повернувся і налив собі склянку води з пляшки на столі. Він пив повернений спиною до Джейсона.

Тільки незначна частина поту, що Джейсон втер зі свого мокрого обличчя була спричинена теплом приміщення.

— Мені... шкода. Я втратив самовладання, — сказав Керк, важко падаючи в крісло. — Зазвичай таке не трапляється. Останнім часом важко працював, мабіть, нерви напружені як струни. — Він жодним словом не згадав Джейсонових слів.

— З ким не буває, — сказав йому Джейсон. — Не буду описувати стан своїх нервів коли приземлився на цій планеті. Зрештою мушу визнати ти казав про Пир, щиру правду. Це найнебезпечніше місце у всесвіті. І тільки тутешні пирійці можуть тут вижити. Після мого навчання я можу трошки піднишпорити тут, проте я знаю, що в мене нема шансів вистояти самостійно. Ти певно знаєш, що у мене є восьмирічний охоронець. З цього можна добре збагнути, який у мене тут реальний статус.

Гнів відступив, тепер Керк повернувся тями. Його очі зіщулились у роздумах. "Мене дивує чути це від тебе. Не думав, що почую твоє зізнання ніби хтось може бути у чомусь кращим за тебе. Чи не тому ти прийшов сюди? Щоб довести, що ти не гірший будь-якого тутешнього уродженця пирійця?"

— Тобі плюс один, — зізнався Джейсон. — Я не думав, що це аж так помітно. І я радий бачити, що твій розум не настільки м'язистий як тіло. Так визнаю, це, ймовірно, була основна причина прилетіти сюди, ще була цікавість.

Керк йшов ниткою своїх думок, і дивувався куди вони його ведуть. "Ти прийшов сюди довести, що не гірший уроджених пирійців. Однак тепер ти визнаєш, що будь-який восьмилітка швидший і спритніший за тебе. Це просто не узгоджується з тим, що я про тебе знаю. Якщо ти даєш однією рукою, ти неодмінно забираєш иншою. Яким чином ти все ж відчуваєш свою природну вищість?"

Джейсон надовго замислився перш ніж відповісти.

— Я скажу тобі, — сказав він врешті. — Але обіцяй не хапати мене за барки. Я зараз ставлю на те що твій цивілізований розум може контролювати твої рефлекси. Бо хочу поговорити про строго заборонені на Пирі речі.

— В очах твоїх людей я слабак, тому що я прийшов з зовнішнього світу. Зрозумій, однак, що це теж моя сильна риса. Я можу бачити речі приховані від вас давніми зв'язками і устроєм. Знаєш, старе прислів'я про не спроможність бачити ліс за деревами. — Керк кивнув і Джейсон повів далі.

— Продовжуючи аналогію далі, я приземлився з космосу, і перше, що я зміг розгледіти, був ліс. Для мене певні факти очевидні. Думаю, ви, люди, теж їх знаєте, проте ви ретельно пригнічуєте ваші думки. Це приховані думки, вони для вас цілковите табу. Я висловлю одну з них вголос, сподіваючись ти зможеш стриматись достатньо, щоб мене не вбити.

Великі Керкові руки міцніше стисли підлокітники крісла були єдиною ознакою того, що він слухав. Джейсон говорив тихо, настільки плавно і легко, як ланцет промацує мозок.

— Людські істоти програють війну за Пир. Шансів на перемогу нема. Вони могли б переселитись на иншу планету,

однак це не перемога. Проте, якщо вони залишаться і продовжать цю війну, вони тільки продовжать особливо криваву форму расового самогубства. З кожним поколінням населення зменшуватиметься. Поки зрештою планета переможе.

Один підлокітник пластикового і сталевого стільця Керка вирвався від нищівного руху пальців рук. Він цього не помітив. Решта його тіла сиділа непорушною скелею, як і до того, не відриваючи очей від Джейсона.

Відводячи погляд від зламаного крісла, Джейсон підбирав потрібні слова.

— Це не справжня війна, а зловісне лікування симптомів. Як відрізання ракових пальців один по одному. Зрештою все скінчиться смертю. Здається жоден з вас цього не розуміє. Все що ви бачите — дерева. Вам ніколи не спадало на думку, що можна було б спробувати розібратись з причинами цієї війни і скінчити її назавжди.

Керк впустив підлокітник дзиглика з гуркотом на підлогу. Він сидів вражений. "Що, в дідька, ти маєш на увазі? Ти говориш як корчувальник."

Джейсон не питав хто такий корчувальник, однак запам'ятав слово.

— Називай мене пирійським приймаком. Я хочу щоб ця планета вижила не менше ніж ти. Думаю цю війну можна припинити знайшовши причини, змінивши їх якими б вони не були.

— Верзеш дурниці, — сказав Керк. — Це ж просто чужий світ, з яким треба битись. Причини, самоочевидні істини існування.

— Ні, не самоочевидні, — наполягав Джейсон. — Замислись на мить. Коли ти тривалий час знаходишся далеко від з цієї планети, тобі потрібно пройти курс підвищення кваліфікації. Щоб побачити як все погіршилось відколи ти полетів. Це ж лінійна послідовність. Якщо справи погіршуються з поглядом в майбутнє, то вони мали б бути кращими в минулому. Теж гарна теорія, хоча я й не знаю куди заведуть мене факти, щоб стверджувати, що якщо глянути досить далеко в минуле, то можна сягнути часу коли людство і Пир не воювали один з одним.

Керк втратив дар мови, здатен лиш сидіти і слухати як Джейсон вганяв кулі непохитної логіки.

— На підтримку цієї теорії існують докази. Навіть ти визнаєш, що я — хоч я й не придатний для життя на Пирі — допевне добре в цьому тямлю. А вся пирійська флора й фауна, що я бачив, має єдину спільну рису. Вони не придатні. Жодна приспособа з їхнього величезного збройового арсеналу не використовується проти собі подібних. Їх токсини, схоже, не працюють проти пирійського життя. Вони придатні лиш щоб нести смерть людині розумній. А це фізично неймовірно. За триста років, що люди живуть на цій планеті, життєві форми не могли природно пристосуватись таким чином.

— Та вони це зробили! — заревів Керк.

— Ти слушно кажеш, — спокійно сказав йому Джейсон. — І якщо вони це зробили, в цьому має бути зацікавлена якась сила. Як вона діє — без поняття. Однак щось змусило пирійське

життя оголосити війну, і я б хотів дізнатися що воно таке. Яка була панівна форма життя коли ваші предки тут висадились?

— Впевнений, я не можу цього знати, — сказав Керк. — Ти ж не натякаєш, що на Пирі є розумні істоти не людського походження? Істоти-організатори планетарної боротьби проти нас?

— Не я натякаю, а ти. Тобто ти підхопив думку. Не уявляю хто спричинив ці зміни, проте певно, що хотів би з'ясувати. Тоді побачимо чи можна все повернути як було. Звичайно ніяких обіцянок. Проте ти погоджуєшся, що питання варте дослідження.

* * * * *

Ляскання кулака об долоню, струс будівлі важкими кроками, Керк ходив туди-сюди уздовж кімнати. Він боровся із самим собою. Нові ідеї проти старих переконань. Вони були такі несподівані — і в них було так важко не повірити.

Не питаючи дозволу Джейсон налив собі трохи холодної води з пляшки, і знесилений поринув у крісло. Щось просвистіло крізь прочинене вікно вириваючи дірку у захисному екрані. Керк розніс його, не змінюючи крок, ба, навіть не помічаючи своєї дії.

Рішення не довелось чекати довго. Навченому діяти швидко, великому пирійцю видавалось неприйнятним не вирішити швидко. Ходьба скінчилась і палець тицьнув в Джейсона.

— Я не кажу, що ти мене переконав, однак думаю не можливо знайти готові відповіді на твої доводи. Тож поки я не

знайду, мусимо діяти ніби вони правдиві. Тепер, що ти плануєш робити, що ти можеш зробити?

Джейсон зімкнув пучки пальців рук. "Перше, мені потрібно добре захищене місце, щоб жити і працювати. Тож замість витрачати свої сили лиш на виживання, я зможу здійснювати дослідження для цього проекту. Друге, потрібно когось в поміч, заразом буде працювати охоронцем. І, будь ласка, хтось трохи більш зацікавлений ніж мій теперішній наглядач. Можу запропонувати на цю посаду Мету."

— Мета? — здивувався Керк. — Вона ж пілот-космонавт і оператор захисного екрану, чим таким хорошим вона могла б прислужитись у схожому проекті?

— Найкращий можливий кандидат. Вона має досвід перебування в инших світах, отже, може міняти точку зору, принаймні трохи. І вона, як і кожен освічений дорослий, має багато знати про цю планету і може відповісти на будь-які мої питання. — Джейсон всміхнувся. — До всього вона приваблива дівчина, чия компанія мені до вподоби.

Керк гмикнув. "Мені було цікаво чи ти дійдеш до останньої причини. Решта все ж слушні, тому я не збираюсь сперечатись. Знайду їй заміну і покличу Мету сюди. Маємо вдосталь захищених будівель придатних використання."

Погомонівши з одним з помічників з приймальні Керк зробив кілька дзвінків з монітора. Потрібні накази були швидко зроблені. Джейсон з цікавістю за всім спостерігав.

— Вибач за запитання, — нарешті сказав він. — Але ти що диктатор на цій планеті? Ти просто клацаєш пальцями, а всі стрибають.

— Припускаю, виглядає саме так, — зізнався Керк. — Проте це лише ілюзія. Ніхто повністю не керує на Пирі, немає і чого-небудь схожого на демократію. Зрештою, нас загалом приблизно як в армійському дивізіоні. Кожен робить роботу до якої пасує найкращим чином. Різні види діяльності розділені між відділами під керівництвом найбільш кваліфікованих людей. Я відповідальний за Координацію та Постачання, що є мабуть найширшою ділянкою роботи. Ми заповнюємо прогалини між відомствами та займаємось закупівлями з инших планет.

* * * * *

Тоді прийшла Мета і поговорила з Керком. Вона повністю знехтувала присутністю Джейсона. "Мене звільнили і відправили сюди," — сказала вона. — "Це що? Зміна в розкладі польотів?"

— Можна й так сказати, — сказав Керк. — Тепер тебе звільнено від усіх твоїх старих обов'язків і переведено до нового відділу: Слідства і розшуку. О-той-о із втомленим виглядом — керівник твого відділу.

— Почуття гумору, — сказав Джейсон. — Єдине на всіх уродженців Пиру. Вітаю, надія для планети ще жевріє.

Мета глянула то на одного то на иншого. "Не розумію. Я не йму цьому віри. Тобто новий відділ... для чого?"

— Вибачаюся, — сказав Керк. — Не хотів бути грубим. Думав, можливо ти почувалася б більш невимушено. Я сказав правду. Джейсон знайшов спосіб — чи можливо знайшов спосіб — добре прислужитись Пиру. Допоможеш йому?

Мета заспокоїлась. І трохи розгнівалась. "Я мушу? Це наказ? Знаєте в мене багато роботи. Я певна ви розумієте, що вони важливіші ніж щось чого собі може науявляти прибулець. Він далебі не зможе зрозуміти..."

— Так. Це наказ. — Різкість знов вернувся в голос Керка. Мета розчервонілась від такого тону.

— Можливо, я зможу пояснити, — втрутився Джейсон. — Зрештою це все моя ідея. Однак спочатку від тебе треба трішки співпраці. Віддай обойму свого пістолета Керку?

Мета скидалась на перелякану, проте Керк кивнув офіційною згодою. "Раптом на кілька хвилин, Мето. Я озброєний тож ти тут у безпеці. Думаю, я розумію, що Джейсон має на увазі, і з особистого досвіду, боюся він правий."

Мета неохоче передала магазин і розрядила камеру пістолета. Щойно тоді Джейсон роз'яснив.

— У мене є теорія щодо життя на Пирі, і боюся, мені своїм поясненням мені доведеться зруйнувати деякі злуди. Почнемо з того, що слід визнати істину, що тут ваші люди поступово програють війну і зрештою їх буде знищено...

Заки він був наполовині речення, пістолет Мети був скерований йому між очі, а вона дико смикала гашетку. В її виразі була лиш ненависть й відраза. Керк взяв її за плечі й всадив у крісло, перш ніж не сталось чогось гіршого. Минуло трохи часу поки вона оговталась достатньо, щоб почути слова Джейсона. Не просто спостерігати крах ретельно вибудованих крізь життя неправд. Лиш її досвід побачених світів дозволяв їй просто слухати.

Промінці несприйняття все ж спалахували у її очах коли він закінчив розповідь про речі раніше обговорені із Керком. Вона напружено сиділа відтискаючи вперед руки Керка, ніби вони були єдиним, що стримувало її кинутись на Джейсона.

— Може це занадто занадто щоб засвоїти отак відразу, — сказав Джейсон. — Тому давай викладемо все простішими словами. Вірю, що ми можемо знайти причину цієї неослабної відрази до людей. Може ми не правильно пахнемо. Можливо, я винайду зілля з подрібнених пирійських жуків, що зроблять людей невразливими якщо натертись ним. Я ще не знаю. Проте незалежно від результатів, ми мусимо це дослідити. Керк зі мною згоден.

Мета глянула на Керка і він ствердно кивнув. Її плечі важко опустились раптовою поразкою. Вона прошепотіла слова.

— Я ... не можу сказати, що згодна, чи навіть розумію все, що ти сказав. Але я допоможу тобі. Якщо Керк вважає, що так правильно.

— Я так вважаю, — сказав він. — Тепер хочеш набої до свого пістолета? Не плануєш більше пристрелити Джейсона?

— Це було нерозумно з мого боку, — сказала вона холодно, перезаряджаючи пістолет. — Мені не потрібен пістолет. Якби мені довелось вбити його, я могла б це зробити голими руками.

— Я теж тебе люблю, — всміхнувся їй Джейсон. — Тепер готова йти?

— Авжеж. — Вона змахнула м'який кучерик волосся на місце. — Для початку знайдемо місце, де тобі зупинитися. Про це я подбаю. Відтак робота нового відділу на тобі.

X.

Порожні кімнати знайшлись в одній з комп'ютерних будівель. Вони були повністю запечатані щоб тримати тварин подалі від делікатного устаткування. Поки Мета шукала спальник серед запасів, Джейсон важко притяг письмовий стіл, столик та стільці з сусіднього незайнятого кабінету. Коли вона повернулася з пневматичним ліжком, він миттєво упав на нього вдячним зітханням. Її губа скривилась від його очевидної слабкості.

— Звикай до вигляду, — сказав він. — Збираюсь робити якомога більше моєї роботи в поземній позі. Ти будеш моєю сильною правою рукою. А зараз, Правице, роздобудь-но мені чогось поїсти. До того ж маю намір більшу частину трапези здійснити у вже згаданій лежачій позиції.

З огидою фиркнувши, Мета почимчикувала геть. Поки її не було, Джейсон в задумі гриз кінчик ручки, а тоді зробив кілька ретельних записів.

Коли вони скінчили сливе позбавлену смаку трапезу він розпочав пошуки.

— Мето, де можна знайти історичні записи Пиру?

— Ніколи про такі не чула... Я направду не знаю.

— Але ж має хоч щось, десь, — наполягав він. — Навіть якщо ваша сучасна культура повністю присвячує свій час і енергію виживанню, можеш бути певна, що не завжди так було. Вона розвивалась постійно, люди зберігали записи, робили нотатки. Тож де нам шукати? У вас тут є бібліотека?

— Звісно, — сказала вона. — У нас чудові технічні бібліотеки. Однак я певна там немає такого роду речей.

Намагаючись не стогнати, Джейсон встав. "Дозволь мені про це вирішувати. Просто показуй дорогу."

* * * * *

Бібліотека була повністю автоматичною. Проектований покажчик видавав низку ланок для довільного тексту, з яким можна було б ознайомитись. Тасьма доправлялась до чергового столу за тридцять секунд після введення числа. Тасьми повертались через контейнер і автоматично підшивались до каталогу. Механізм працював безвідмовно.

— Чудово, — сказав Джейсон, відсуваючись від покажчика. — Віддаймо належне технологічному поступу. От лишень тут нема нічого для нас важливого. Просто стоси підручників.

— А що ще має бути в бібліотеці? — Мета видавалась щиро здивованою.

Джейсон розпочав пояснювати, та тоді передумав. "Пізніше ми до цього повернемось," — сказав він. — "Набагато пізніше. Зараз мусимо знайти нитку. А чи можуть бути ще якісь тасьми, або навіть друковані книги, яких немає в цій машині?"

— Видається малоймовірно, проте можна запитати Полі. Він десь тут живе і відповідає за бібліотеку, додає нові книжки і доглядає за обладнанням.

Єдині двері в тильній частині будівлі були замкнені, і жодне грюкання не змогло розбудити доглядача.

— Якщо він живий — це має спрацювати, — сказав Джейсон. Він натиснув зіпсовану кнопку пульта. Це мало бажаний результат. За п'ять хвилин двері відчинилися і крізь них виліз Полі.

На Пирі смерть завжди приходила швидко. Якщо рани сповільнювали людину, то згубні завжди пильні сили хутко завершували роботу. Полі був винятком із цього правила. Що б не атакувало його вперше, попрацювало на славу. У нього не було більшості нижньої частини обличчя. Його ліва рука була скручена й непридатна. Пошкодження його тіла і ніг ледь дозволяли йому перешкутильговувати від одного місця до иншого.

Проте в нього все ще була одна здорова рука, а також зір. Він міг працювати в бібліотеці звільняючи повноцінну людину. Ніхто не знав як довго він волочив нездорову оболонку свого тіла будівлею. Незважаючи на біль, що сповнював його почервонілі і вологі очі, він жив. Старів, він був найстаршим пирійцем, наскільки міг судити Джейсон. Він хитнувся вперед і вимкнув сигналізацію, що його кликала.

Поки Джейсон пояснював старий здавалось не слухав. Лиш коли бібліотекар сягнув по слуховий апарат десь в його одязі, Джейсон розумів, що він був ще й глухим. Джейсон знову пояснив чого шукає. Полі кивнув і набрав відповідь на гортачику.

є багато старих книг — в коморах нижче

Більша частина будівлі була відведена для обладнання систематизації та сортування. Вони повільно рухалися повз ряди машин за скаліченим бібліотекарем до заґратованих дверей позаду. Він вказав на них. Поки Джейсон і Мета

борсалися із засувом столітньої іржавости, він написав нову записку на своєму гортачику.

не відмикались багато років, щурі

Зброя Джейсона й Мети рефлекторно вистрибнула їм до рук як тільки-но вони прочитали повідомлення. Джейсон самотужки закінчив відмикання дверей. Обидвоє вроджених пирійців стояли навпроти прочиненої діри. Вони добре зробили. Джейсон ніколи б не впорався з тим, що поперло крізь ті двері.

То навіть не він відчинив двері. Їхній шум біля дверей мабуть принадив все плюгавство нижньої частини будівлі. Джейсон кинув останній запір й почав тягнути клямку — коли двері виштовхнули з иншого боку.

* * * * *

Відчиніть браму пекла і побачите що звідти вийде. Мета і Полі стояли плечем до плеча стріляючи в масу гидоти, що клекотіла крізь двері. Джейсон відстрибнув вбік і вразив випадкову тварину на його шляху. Вбивання, здавалось, тривало вічність.

Минули довгі хвилин поки останній пазуристий звір здійснив свій смертельний порив. Мета і Полі терпляче вичікували нових атак, вони були радісно схвильовані цією нагодою заподіяти смерть. Джейсон почувався трохи хворим після цієї німої лютої атаки. Люті, що випромінювали пирійці. Він помітив подряпину на обличчі Мети, там де один зі звірів дістав її. Вона, здавалось, пасувала їй.

Дістаючи свою аптечку Джейсон обійшов завал із тіл. Щось у купі ворухнулось і приголомшливий постріл переорав її. Тоді

він підійшов до дівчини і притиснув пробувач аналізатора до подряпини. Механізм клацнув і Мета відсахнулась коли голка з протиотрутою штрикнула. Вперше вона зрозуміла, що робить Джейсон.

— Дякую, — сказала вона.

У Полі був потужний акумуляторний ліхтар і, за мовчазною згодою, Джейсон ніс його. Хоча він і був кривий, старий досі був пирійцем коли йшлося про застосування зброї. Вони повільно пробиралися захаращеними сміттям сходами.

— Ну й сморід, — зморщився Джейсон.

На підніжжі сходів вони роззирнулися. Колись там були книги й записи. Вони методично пережовувались, поїдались і знищувались десятиліттями.

— Мені подобається як ви доглядаєте свої старі книжки, — з огидою сказав Джейсон.

— Вони мабуть зовсім не важливі, — холодно сказала Мета, — чи вони належним чином підшиті у покажчик нагорі.

Джейсон бродив похмуро кімнатами. Не залишилось нічого важливого. Фрагменти і обривки документів і видань. Ніколи достатньо в одному місці, щоб завдавати собі клопоту збиранням. Вип'ястком броньованого черевика він сердито штовхнув купу сміття, готовий відмовитися від пошуків. Щось зблиснуло іржавим металом попід брудом.

— Потримай це! — Він віддав ліхтар Меті і почав розгортати завали. Показалась плоска металева скринька із вбудованим замком набору.

— Це ж реєстрова скринька! — здивовано сказала Мета.

— Це те, про що я подумав, — сказав Джейсон.

XI.

Заблокувавши підвал, вони віднесли скриньку до нового офісу Джейсона. Щойно обприскавши очищувальним засобом вони уважно її роздивились. На кришці Мета помітила вигравірувані літери.

— З.Т. ПЕРЕМОГА ПОЛУКСУ — має бути ім'я міжпланетника, з якого цей журнал. Однак я не спроможна визначити тип, чи що б воно не означало оте ЗТ...

— Зоряний Транспорт, — сказав їй Джейсон, випробовуючи замковий механізм. — Я чув про них, однак ніколи не бачив. Їх будували в часи останньої хвилі галактичного розселення. Насправді не більше ніж гігантський металевий контейнер, скріплений докупи в космосі. Відтак їх завантажували людьми, машинерією і матеріалами, а тоді буксирували до обраної планетної системи. Ті ж буксири і одноразова ракета гальмувала ЗТ при посадці. Далі їх там покидали. Корпус був готовим джерелом металу, тож колоністи могли починати будівництво їхнього нового світу. І вони були великими. Кожен з них вміщував щонайменше п'ятдесят тисяч чоловік...

Тільки опісля сказаного, він зрозумів значення своїх слів. Смертельний погляд Мети на дім що їх привіз. Зараз населення Пиру було менш чисельним ніж початкове поселення.

А людська популяція без жорсткого контролю народжуваності, як правило, зростала в геометричній

прогресії. Джейсон дінАльт раптом пригадав сверблячку Метиного вказівного пальця.

— Однак ми не можемо бути певні, щодо числа людей на борту цього транспорту, — поспіхом сказав він. — Чи це навіть реєстраційні записи корабля, що заселяв Пир. Можеш знайти якийсь важіль, щоб відімкнути скриньку? Замок розточився в суцільну брилу.

Мета зігнала свій гнів на коробці. Її пальцям вдалося стиснути простір між кришкою і дном. Вона вивернула її. Іржавий метал завищав і порвався. В руках кришка відвалилась і важка книга глухо випала на стіл.

Підпис палітурки змів усі сумніви.

ЖУРНАЛ З.Т. ПЕРЕМОГА ПОЛУКСУ. ЗОВНІШНІЙ КОРДОН — СЕТАНІ ДО ПИРУ. 55000 ПОСЕЛЕНЦІВ НА БОРТУ.

Тепер Мета не могла сперечатись. Вона стояла позад Джейсона з міцно стиснутими кулаками й читала з-за плеча поки він листав крихкі, пожухлі сторінки. Він швидко пропустив описову частину, з описом приготувань відльоту й подорожі. Лише коли досяг самого приземлення він почав читати повільніше. Значення стародавніх слів вразило його.

— Ось воно, — закричав Джейсон. — Це доводить, що ми на правильному шляху. Навіть тобі доведеться це визнати. Читай це, отут.

...Другий день як нас покинули буксири, тепер ми повністю самі. Поселенці досі не звикли до цієї планети, хоча щовечора у нас орієнтаційні лекції. Як моральні авторитети, які в мене працюють двадцять годин на добу. Гадаю, справді не можу

звинувачувати людей, вони всі жили в підземеллях Сетані, і я сумніваюся, що бачили сонце хоч би раз на рік. Ця планета має погоду вдвічі гіршу, ніж я бачив на ста инших планетах. Я помилявся на ранніх стадіях планування, коли не наполягав на поселенцях одного з аграрних світів? Людях, що могли б впоратися з природою.

Ці сетанійські міщухи бояться вийти на вулицю під дощ. Зате вони, звісно, повністю пристосовані до рідного 1,5 тяжіння, тож тутешнє подвійне тяжіння не надто їм дошкуляє. Це був визначальний фактор. Як би не було — надто пізно щось із цим зробити. Як і з нескінченною круговертю дощу, снігу, граду, ураганів і подібного. Вирішенням буде запустити копальні, продати метали й будувати повністю замкнені міста.

Єдине, на цій планеті, що фактично не проти нас це тварини. Попервах кілька великих хижаків, проте охоронці розправився з ними. Решта дикого життя залишило нас в спокої. Тішуся з цього! Ці боролися за існування настільки довго, що я ніколи не бачив більш смертоносного на вигляд гурту. Навіть маленькі гризуни не більші людської руки як броньовані танки...

— Не вірю жодному слову, — втрутилась Мета. — Це не може бути Пир, він пише про... — Її слова стихли коли Джейсон мовчки вказав на підпис на обкладинці.

Він продовжував переглядати сторінки, швидко гортаючи. Речення привернуло його увагу й він зупинився. Зупинивши палець навпроти місця, він зачитав вголос.

... А проблеми продовжують накопичуватись. Перше Хар Пало з його теорією, що вулканізм близько до поверхні, тому земля зберігає тепло і тому зернові ростуть так добре. Навіть

якщо він правий, що ми можемо зробити? Ми маємо бути самостійними, якщо наміряємось вижити. І тепер ця инша справа. Здається лісова пожежа нагнала багато нових видів у нашому напрямку. Тварини, комахи і навіть птахи нападали на людей. (Примітка для Хара: перевір можливо сезонні міграції пояснюють напади.) Зафіксовано чотирнадцять смертей від ран і отруєнь. Маємо застосовувати правило про постійне застосування лосьйону від комах. І думаю побудувати якийсь захист периметра, щоб не допустити великих звірів до табору.

— Це початок, — сказав Джейсон. — Принаймні, тепер ми знаємо про справжню суть нашого двобою. Знання, що життя тут було більш прихильним до людства не полегшує життя на Пирі, і не робить життєві форми менш небезпечними. Воно лиш вказує шлях. Щось взяло й перетворило мирні форми життя, зробивши цю планету велетенською смертельною пасткою для людства. Я хочу з'ясувати що це.

XII.

Подальше читання журналу не дало нових доказів. Був ще добрий шмат відомостей про ранні тваринні і рослинні форми життя, наскільки смертельними вони були, а також перші засоби оборони від них. Цікаво в історичному зрізі, однак без жодної цінності в боротьбі з поточними загрозами. Капітан, очевидно, ніколи не думав, що життєві форми змінювались на Пирі, вважаючи натомість ніби виявляє нові небезпечні тварини. Він ніколи не мав гадки змінити свою думку. Останній запис у журналі, менш ніж два місяці після першого нападу, був дуже коротким. І зроблений иншим почерком.

Сьогодні помер капітан Курковський. Отруєння від укусу комахи. Його смерть сильно всіх засмутила.

Усі "чому" планетної відрази ще належало виявити.

— Треба показати книгу Керку, — сказав Джейсон. — Він має трохи знати про досягнутий нами поступ. Ми можемо дістати транспорт? Чи підемо до мерії пішки?

— Пішки, звичайно, — сказала Мета.

— Тоді ти несеш книгу. При подвійному тяжінні якось надто важко бути джентльменом і нести пакети.

Щойно вони увійшли до приймальні Керка, як з телефону-екрану вирвався пронизливий крик. Джейсону знадобилась мить, щоб зрозуміти, що це був механічний сигнал, а не людський голос.

— Що там? — запитав він.

Керк увірвався крізь двері і попрямував до зовнішнього входу. Всі інші з офісу робили те ж. Мета виглядала збентеженою, то спиралась на двері, то озиралась на Джейсона.

— Що це? Не могла б ти розповісти? — він термосив її за руку.

— Тривога на ділянці. Значний прорив обводу. Всі, крім охоронців инших обводів мають відгукнутись.

— Ну то йди, — сказав він. — За мене не турбуйся. Зі мною все буде добре.

Його слова подіяли як спуск гашетки. Пістолет Мети опинився у її руці і вона зникла перш ніж він закінчив говорити. Джейсон стомлено всівся в покинутому офісі.

Неприродна тиша будівлі стала діяти на нерви. Він пересунув свій стілець до телефонного екрану і ввімкнув його на прийом. Екран вибухнув кольором і звуком. Попервах Джейсон не міг взагалі нічого втямити. Просто безладна плутанина облич і голосів. Це була багатоканальна установка призначена для військового застосування. Ряд зображень одночасно виводився на екран, ряди голів або невиразних фонів, коли оператор втрачає концентрацію. Багато голів говорили одночасно і лепет їх голосів був взагалі беззмістовним.

Вивчивши керування і зробивши кілька випробувань, Джейсон почав розуміти принцип роботи. Хоча всі ділянки постійно були на екрані, їх аудіо канали можна контролювати. Таким чином два, три або й більше станцій можна підключити до одного стикування. Вони будуть в круговому зв'язку один з одним і ніколи не виходитимуть з контакту з иншими станціями.

Визначення голосів і звуків було автоматичним. Завжди коли один із відтворюваних образів говорив зображення підсвічувалось червоним. Методом спроб і помилок Джейсон звів аудіо станцій, що його цікавили і намагався стежити за ходом нападу.

Дуже швидко він зрозумів, що ситуація була незвична. Якось, звісно ніхто не пояснював як, було розбито ланку обводу і необхідно було виставити допоміжний захист щоб убезпечити її. Керк, видавалось, був головним, принаймні, тільки в нього був корекційний передавач. Він використовував його для

загальних команд. Багато крихітних зображень зникло і його обличчя з'явилося на поверх, наповнюючи весь екран.

— Всім станціям обводу вислати двадцять п'ять відсотків вашого складу до Дванадцятої ділянки.

Невеликі зображення з'явився і белькотіння збільшилось, червоні вогники мерехтіли від особи до особи.

— ... Залишити перший поверх, кислотні бомби не досягають.

— Якщо ми затримаємось, то будемо відрізані, але пробоїна біля нашого західного флангу. Просимо підтримки."

— НЕ МУЛЬТИБОЄГОЛОВКОВИМИ ... ЦЕ МАРНО!

— ... І бочок з напалмом майже не залишилося. Накази?

— Вантажівка досі тут, давайте її на склад постачання, там знайдете заміну...

* * * * *

З безладу розмов лише останні два уривки можна було зрозуміти. Джейсон помітив знаки внизу, коли прийшов. Перші два поверхи будівлі під ним були забиті військовими продовольством. Це був його шанс влитись у процес.

Просто сидіти і дивитися було неприємно. Найпак, коли ситуація була безнадійна. Він не переоцінював свою значимість, однак він був певен завжди знайдеться місце для ще одного пістолета.

Поки він доплентався до рівня вулиці турбо-вантажівка грюкнула зупиняючись перед навантажувальною платформою. Два пирійці викочували діжки напалму нерозсудливо нехтуючи власною безпекою. Джейсон не насмілився долучитись до цього виру коченого металу. Він зрозумів, що може бути корисним розкладаючи важкі діжки на кузові вантажівки поки інші їх викочували. Вони прийняли його допомогу без жодного визнання.

Це була виснажлива, важка робота перетягування важких діжок на місця при потужному тяжінні. За хвилю Джейсон працював ривками через червоний серпанок пульсуючої крови. Він зрозумів, що робота виконана лиш коли вантажівка раптово стрибнула вперед і його шпурнуло на долівку. Він лежав там важко дихаючи. Коли водій помчав важким авто, все що міг робити Джейсон це підстрибувати внизу на підлозі. Він міг досить добре бачити, однак досі відчайдушно хапав повітря, коли вони загальмували в районі зіткнення.

Для Джейсона, місце дії було неймовірною плутаниною. Стрілянина, полум'я, чоловіки й жінки, що бігають зусібіч. Бочки з напалмом вивантажили без його допомоги і вантажівка зникла за новою партією. Джейсон сперся до стіни напівзруйнованої будівлі й спробував зорієнтуватись. Це було неможливо. Там була тьма дрібних тварин: він убив двох, що напали на нього. Поза тим, він не міг визначити характер бою.

Наткнувся на пирійця з засмаглим обличчям блідим від болю і напруги. Його права рука, мокра від сирої плоті й крапель крові, безвольно повисла при боці. Вона була вкрита свіжо-нанесенною хірургічною піною. Він тримав пістолет у лівій руці, обрубок кабелю керування звисав зі зброї. Джейсон думав чоловіку потрібна медична допомога. Він не міг помилитись сильніше.

Зціпивши пістолет зубами пирієць схопив барило напалму здоровою рукою і кинув його на бік. Тоді, зі зброєю знов в руці, він почав котити діжку ногами по землі. То була повільна, незграбна робота, однак він досі був в бою.

Джейсон проштовхнувся крізь поквап натовпу, схилився над бочкою. "Дозвольте це зробити мені", сказав він. "Ви можете прикрити нас обох зброєю."

Чоловік витер піт з очей за тильною частиною руки і придивився до Джейсона. Він, схоже, впізнав його. Коли він всміхнувся то була гримаса болю без жодного гумору. "Давай. Я ще можу стріляти. Двоє півхлопів – може замінимо одного цілого." Джейсон надто важко трудився щоб помітити образу.

* * * * *

Вибух вирвав свіжу яму на дорозі попереду. На дні було двоє людей, що поглиблювали її ще більше лопатами. Все це видавалось безглуздим. Щойно Джейсон і поранений підкотили діжку землекопи повистрибували з викопу і почали стріляти в його дно. Один з них виявився молодим дівчиськом, заледве підліткового віку.

— Хвала Периметру! — видихнула вона. — Вони знайшли напалм. Один з нових жахів проривається до Тринадцятого, ми щойно його помітили. — Поки вона говорила вона повернула діжку довкола, штовхнула легко замкнену пробку й почала виливати холодний вміст у вирву. Коли половину вибулькало, вона копнула й саму діжку в яму. Її супутник витягнув з-за пояса факел, запалив його і кинув за діжкою.

— Назад швидко. Вони не люблять тепла, — сказав він.

Це було занадто м'яко сказано. Напалм спалахнув, язики полум'я й каламуті, масного диму піднялися в небо. Земля під ногами Джейсона зсунулась і заворушилась. Щось чорне і довге заворушилось в серцевині полум'я, а відтак вигнулась у небо над їх головами. Посеред пекучого жару воно все ще рухалось огидними конвульсивними махами. Воно було величезним, принаймні два метри в товщину і без жодного натяку на довжину. Полум'я не зупинило його взагалі, просто роздратувало.

Джейсон дещо уявив довжину тварюки коли вулиця тріснула і розщепилась за п'ятдесят метрів обабіч ями. Великі петлі істоти почали з'являтися з-під землі. Він вистрілив з пістолета, як і решта. Не було помітно якогось ефекту. З'являлось все більше і більше людей озброєних різноманітною зброєю. Вогнемети і гранати, здавались, найбільш ефективними.

— Очистити ділянку ... ми розпочинаємо сатурацію. Відходимо.

Голос був настільки гучним, що Джейсону заклало слух. Він повернувся і впізнав Керка, що прибув з вантажівками повними обладнання. У нього був за спиною був гучномовець, мікрофон висів перед його губами. Його посилений голос спричинив миттєву реакцію натовпу. Вони почали рухатися.

У Джейсовій голові досі було місце сумнівам, що робити. Очистити ділянку? Але яку ділянку? Він почав рухатись в напрямку Керка, доки не зрозумів, що решта пирійців йшли у протилежному напрямку. Навіть при подвійному тяжінні вони ворушились.

У Джейсона було неприховане відчуття самотності на місці подій. Він був посередині вулиці, інші ж зникли. Не залишилось нікого. Крім пораненого, якому допоміг Джейсон. Він кульгав до Джейсона, вимахуючи здоровою рукою. Джейсон не міг зрозуміти, що він казав. Керк знову викрикував накази з однієї з вантажівок. Вони теж почали рухатись. Потрібно було негайно щось робити і Джейсон почав бігти.

Та було занадто пізно. З усіх боків земля зажолобилась, тріскалась коли більше петель підземної істоти вибилось на світло. Безпека була попереду. Якби її не заступила арка вкрита брудною кіркою сіризни.

* * * * *

Існують секунди, що здається тривають вічність. Мить реального часу, яку схопили і розтягнули до нескінченності. Це була одна з таких миттєвостей. Джейсон отетеріло зупинився. Навіть дим в небі нерухомо завис. Високо піднесений вузол чужопланетної істоти був перед ним, разюче виразно до найдрібнішої деталі.

Людської товщини, ребристе і сіре мов стара кора. Вусики випинались з усіх його частин, мертвотно-бліді й покручені видовження, що полегом звивалися вкупі зі змієподібною істотою. Рослиноподібне та з тваринними рухами. І швидке, стрімке. Це – найгірше.

З'явились борозни й ущелини. розщеплюючись, зяючі роти вивергали орди мертвотно-блідих тварин. Джейсон чув їх вереск, пронизливий однак віддалений. Він бачив голкоподібні зуби, що облицьовували їх щелепи.

Повне безсилля від невідомого втримувало його. Він мав померти. Керк гримів на нього з потужного гучномовця, інші стріляли в атакуючих істот. Джейсон нічого не помічав.

Потім його знесло вперед, поштовхом твердого мов камінь плеча. Поранений був досі там, намагаючись привести Джейсона до тями. З пістолетом стисненим щелепами він тягнув Джейсона своєю єдиною здоровою рукою. До істоти. Решта припинили стрілянину. Вони зрозуміли його план — здалий план.

Петля істоти вигнулась ув повітря, лишаючи отвір між її тілом і землею. Поранений пирієць підсів ногами і напружуючи м'язи. Однорукий одним випадом підхопив Джейсона з землі і стрімко вислав його попід живою аркою. Рухливі вусики пройшлись вогнем по його обличчю коли він пробирався прокочуючись знову і знов землею. Поранений пирієць стрибнув за ним.

Та було надто пізно. Шанс вибратись був тільки для однієї людини. Пирієць міг би це легко зробити – натомість він спочатку штовхнув Джейсона. Та штукенція знала про рух коли Джейсон торкнувся її вусиків. Вона впала і спіймала пораненого своєю вагою. Він зник з поля зору коли вусики огорнули нього і тварини обліпили його звідусіль. Його гашетка, очевидно була у повністю автоматичному режимі, бо пістолет ще довго продовжував стріляти після того як він вже мав би бути мертвим.

Джейсон поповз. Деякі ікласті тварини кинулись до нього, однак були розстріляні. Він нічого про це не знав. Відтак грубі руки схопили його і потягли його далі. Він гепнувся в бік вантажівки і його лице зустрілось з розпашілим обличчям Керка. Гігантський кулак зімкнувся спереду одягу Джейсона і

його підняли з ніг, струшуючи як безвольний міх ганчір'я. Він не протестував та й не зміг би навіть якби Керк його вбив.

Коли його було кинуто на землю, хтось підняв його і відтягнув його до тильної частини вантажівки. Він не втратив свідомости коли вантажівка пострибала вперед, проте він не міг рухатися. За хвилю змора відступить і він зможе сісти. Це й було чим він був, просто трохи втомився. Саме тоді коли він про це подумав він знепритомнів.

XIII.

— Точно як у старі добрі часи, — сказав Джейсон, коли Бруко увійшов до кімнати з їжею на таці. Він без жодного слова обслужив Джейсона і поранених на инших ліжках, та й пішов.
— Дякую, — вигукнув Джейсон після того як той повернувся.

Жарт, кривий вишкір зубів, все як завжди. Авжеж. Однак навіть коли він всміхнувся, губи зобразили посмішку, Джейсону це все видалось зовнішньою маскою. Чимось наклеєним на саме життя. Всередині він був німий і незворушний. Його тіло заклякло, оскільки його очі досі бачили як ті вигини прибульської плоті опускаються і душать однорукого пирійця мільйонами палючих пальців.

Він почувався під тими кільцями. Зрештою, чи не поранений зайняв його місце? Він доїв, не усвідомлюючи, що їв.

Відтоді, зранку, коли він отямився, було так. Він знав, що повинен був померти там, на цій розірваній битвою вулиці. Його життя мало б згаснути, через його помилкове припущення ніби він справді може допомогти боротись пирійцям. Натомість плентався під ногами і стояв на дорозі. Якби не Джейсон, чоловіка з пораненою рукою доправили б

сюди, в безпеку переорієнтаціної будівлі. Він знав, що лежав у ліжку, яке належало цій людині.

Людині, що віддала своє життя за Джейсона.

Людині, чийого імени він навіть не знає.

В їжі були ліки і вони приспали його. Лікувальні примочки висмоктували біль і садна з опіків, там де щупальця обпалили обличчя. Коли він прокинувся вдруге, його відчуття реальності відновилось.

Людина померла, щоб він міг жити. Джейсон прийняв факт. Він не міг відновити те життя, неважливо як би сильно він цього хотів. Що він міг зробити, це зробити смерть людини не даремною. Якщо можна сказати, що будь-яка смерть чогось вартує... Він відганяв свої думки від такого мислення.

Джейсон знав, що мусить зробити. Зараз його робота була навіть ще важливішою. Якби він міг розгадати загадку цього смертельного світу, то зміг би частково погасити свій борг.

Від сидіння запаморочилось в голові тож він тримався за край ліжка, поки йому не стало краще. Решта з кімнати не зважали поки він повільно й болісно вдягався. Зайшов Бруко, помітив, що він робить і без слів знову вийшов.

Одягання тривало довго та врешті було закінчене. Коли Джейсон нарешті вийшов з кімнати, то побачив Керка, який чекав його.

— Керку... Я хотів тобі сказати...

— Не кажи мені нічого! — грім Керкового голосу відбився від стелі і стін. — Я тобі скажу. Я тобі скажу лише раз і на завжди. Ти не потрібен на Пирі, Джейсоне дінАльте, ні ти, ані твої дорогоцінні позасвітні схеми тут не потрібні. Я раз дозволив тобі переконати себе твоїм підвішеним язиком. Допоміг тобі за рахунок важливішої роботи. Я мав би знати яким буде результат твоєї "логіки". Тепер я побачив. Вельф помер, щоб ти міг жити. Він був вдвічі кращою людиною ніж ти коли-небудь будеш.

— Вельф? Так його звали? — затинаючись запитав Джейсон. — Я не знав...

— Ти навіть не знав. — Губи Керка відтягнулись від зубів у гримасі відрази. — Ти навіть не знав його імени, а він помер, щоб ти міг продовжити своє жалюгідне існування. — Керк сплюнув, ніби слова давали мерзенний смак його промові і затупотів до вихідного шлюзу. Майже машинально він повернувся до Джейсона.

— Ти залишишся тут, в захищених будівлях до повернення корабля за два тижні. Тоді ти залишиш цю планету і ніколи не повернешся. Якщо повернешся, я тебе негайно вб'ю. Із задоволенням. — Він ступив у шлюз.

— Зачекай, — закричав Джейсон. — Ти не можеш отак вирішити. Ти навіть не бачив знайдених мною доказів. Запитайте Мету... — Замок важко стукнув зачиняючись і Керк зник.

* * * * *

Все це було занадто тупо. Гнів почав замінюватись марним відчаєм, що був за мить до того. Його сприймали як

безвідповідальну дитину, важливість його знахідки реєстраційного журналу повністю ігнорувалась.

Джейсон повернувся і вперше помітив, що там стояв Бруко. "Ти це чув?" — запитав його Джейсон.

— Так. І я цілком згоден. Можеш вважати, що тобі пощастило.

— Пощастило! — Тепер справді сердитим був Джейсон. — Пощастило щоб до мене ставились як недоумкуватої дитини, зневажаючи все, що я роблю...

— Я сказав, пощастило, — відрізав Бруко. — Вельф був єдиним з живих синів Керка. Керк покладав великі надії на нього, готував його на своє місце зрештою. — Він повернувся йти, проте Джейсон гукнув його.

— Зачекай. Шкода Вельфа. Я не можу бути ще засмученішим знаючи, що він був сином Керка. Однак це принаймні пояснює, чому Керк так швидко хоче мене позбутись, як і знайдених мною доказів. Реєстровий журнал корабля...

— Знаю, я його бачив, — сказав Бруко. — Мета приносила його. Дуже цікавий історичний документ.

— Це все, що ти можеш в ньому бачити — історичний документ? Значення планетарних змін ти не вловлюєш?

— Я це бачу, — коротко відповів Бруко, — проте я не бачу, яке воно має значення тепер. Минуле лишиться незмінним, а ми повинні боротися зараз. Це все на що мають бути спрямовані всі наші зусилля.

Джейсон почувався надто втомленим, щоб сперечатися далі. Він натикався на ту ж кам'яну стіну у всіх пирійців. Їхня логіка моменту. Минуле і майбутнє незмінні, непізнавані... й нецікаві. "Як битва за обвід?" — запитав він, бажаючи змінити тему.

— Скінчилась. Чи, принаймні, на останній стадії, — Бруко був майже захоплений, показуючи Джейсону якісь записи нападників. Він не помічав прихованого тремтіння Джейсона.

— Це був один з найсерйозніших проривів за роки, однак ми вчасно його перехопили. Боюсь думати, що сталося б якби вони лишились непоміченими на кілька тижнів довше.

— Що то за істоти? — запитав Джейсон. — Якісь гігантські змії?

— Не будь смішним, — пирхнув Бруко. Він постукав запис нігтем великого пальця. — Коріння. От і все. Сильно змінене, однак все ж коріння. Вони пролізли попід обвідними бар'єрами набагато глибше ніж все, що було досі. Самі по собі насправді не суттєва загроза, оскільки дуже слабо рухливі. Швидко вмирають якщо їх відтяти. Небезпека полягає в тому, що їх використали в якості тунелів для доступу. Їх ретельно розточували проганяючи тварин, а два чи три види тварин жили всередині у свого роду симбіозі.

— Тепер ми знаємо чим вони є і можемо відстежувати їх. Було б небезпечно якби вони повністю підкопали увесь обвід і напали б з усіх боків одразу. Тоді ми не змогли б нічого вдіяти.

Межа руйнування. Життя на краю вулкану. Пирійці задовольнялись будь-яким днем, що минув без повного знищення. І здавалось не існувало способу змінити їх

ставлення. В цьому місці Джейсон дозволив розмові вмерти. Він узяв журнал Перемоги Полуксу з Брукової казарми і забрав його до себе в кімнату. Поранені пирійці не зважали як він впав на ліжко і розгорнув книгу на першій сторінці.

Перші два дні він не залишав своєї казарми. Поранені незабаром пішли і він отримав кімнату собі. Сторінка за сторінкою він прочитав увесь журнал, поки не знав кожну деталь заселення Пиру. Його записи і перехресні посилання накопичувались. Він зробив точну мапу первісного поселення, наклав її на сучасну. Вони зовсім не збігалися.

Це був глухий кут. Накладаючи одну мапу поверх іншої його підозри ставали болісно очевидними. Описи місцевості і матеріальних характеристик в журналі були досить точні. Місто, очевидно, було перенесено з місця першого приземлення. Всі записи мали б тримати в бібліотеці, а він це джерело вичерпав. Все инше лишилося в минулому і давно знищене.

Періщене дощем товсте вікно над головою, освітилось раптовим спалахом блискавки. Невидимі вулкани знов активувались, вібруючи підлогою своїм гуркотом із земних глибин.

Тінь поразки важко тисла Джейсона. Сутулячи йому плечі і затьмарюючи навіть більше як похмурий день.

XIV.

Джейсон витратив один смутний день, лежачи на койці рахуючи заклепки, змушуючи себе змиритись з поразкою. Керків наказ про заборону покидати захищену будівлю

повністю зв'язав йому руки. Він відчував, що відповідь близько, та він ніколи її не дістане.

Один день поразки був межею того, що він міг стерпіти. Керків підхід був повністю емоційним, не підкріплений найменшим натяком логіки. Цей факт продовжував крутився в його голові, поки Джейсон не зміг більше на це не зважати. Емоційному ходу думок він навчився не довіряти ще в дитинстві. Він не міг погодитися з Керковим нехтуванням, а це означало, що в нього було останніх десять днів на вирішення проблеми. Якщо це означало непокору Керку, то це як-не-як доведеться зробити.

Він схопив свій записник пластину з новим натхненням. Його перші джерела інформації були використані, однак мають бути й инші. Гризучи рисувачку і підбурюючи мозок, він повільно вибудовував список додаткових можливостей. Усяка ідея, незалежно від її навіженості, записувалась. Коли пластина була заповнена він витер занадто тривалі і неймовірні, такі як порадитись з позасвітніми історичними записами. Це була пирійська проблема, і отже, мала бути вирішена на цій планеті чи не вирішена взагалі.

Список скоротився до двох ймовірних кандидатів. Або старі записи, записники чи щоденники, які окремі пирійці могли б мати в своєму розпорядженні, або словесні історії, що передавались з покоління в покоління з вуст в уста. Перший вибір, здавався, найбільш ймовірним і він розпочав діяти в його рамцях. Старанно перевіривши аптечку і пістолет він подався до Бруко.

— Що нового і смертельного в світі, відтоді як я його покинув? — запитав він.

Бруко глянув на нього. "Ти не можеш вийти, Керк заборонив."

— Хіба він призначив тебе відповідальним щоб пильнувати мій послух? — голос Джейсона був тихим і холодним.

Бруко потер щелепу і спохмурнів у роздумах. Врешті, він просто знизав плечима. "Ні, я ні не охороняю тебе, ні не зацікавлений такою роботою. Наскільки я знаю, це між тобою і Керком і нехай так і лишається. Йди коли захочеш. І дозволь себе тихо убити десь, щоб покласти край пов'язаним з тобою клопотам раз і назавжди."

— Я теж тебе люблю, — сказав Джейсон. — Тепер коротко розкажи про диких тварин.

Єдиною новою мутацією, яку звичайні запобіжні заходи не знешкодять була синювато-сіра ящірка, що плювала сильною нейро-отрутою з убивчою точністю. Смерть наступала за секунди, якщо слина потрапляла на оголену шкіру. Ящірок треба було остерігатись і підстрелювати перш ніж вони будуть в межах досяжності їх атаки. Година відстрілу ящірок в навчальній камері підготували його до цієї процедури.

* * * * *

Джейсон залишив захищені будівлі тихо, тож ніхто його не бачив. Він йшов за мапою до найближчих казармам, стомлено човгаючи запилюженими вулицями. То був спекотний, тихий день, що порушувався лиш далеким гуркотом й іноді тріском його пістолета.

В товстостінних будівлях казарм було прохолодно і він звалився на лаву, поки не висох піт і його серце перестало

вискакувати з грудей. Відтак він подався до найближчої кімнати відпочинку щоб розпочати свій пошук.

Він закінчився навіть не розпочавшсь. Жоден пирієць не зберігав старі артефакти будь-якого виду і всім ця ідея була дуже кумедною. Після двадцятої негативної відповіді Джейсон був готовий визнати поразку в межах цієї лінії провадження. Було однаково ймовірно зустріти пирійця зі старими документами і знайти пачку листів діда у комплекті солдатської сумки.

Тобто залишилась єдина можливість — усні історії. Знову ж Джейсон допитувався з такою ж відсутністю результатів. Веселощі не були популярними серед пирійців і вони починали гарчати. Джейсон зупинився поки ще був цілий. У буфеті йому подали їжу, на смак як пластикова паста і дерев'яна каша. Він швидко з'їв, потім сидів розмірковуючи над порожнім підносом, не бажаючи визнати черговий глухий кут. Хто б міг надати потрібні йому відповіді? Всі люди, з якими він говорив були такі молоді. Вони зовсім не були зацікавлені та й не мали терпіння для розповідей. Це було хобі підстаркуватих людей, а на Пирі не було ніяких літніх людей.

З єдиним виключенням, що він знав був бібліотекар, Полі. Це була можливість. Людина, яка працювала із записами і книжками, можливо, цікавилась якимись старими джерелами. Він міг навіть пам'ятати прочитані томи, яких вже немає. Звичайно, дуже тонка нитка, проте її треба було перевірити.

Прогулянка до бібліотеки мало не вбила Джейсона. Рясні дощі зіпсували підґрунтя, а при тьмяному світлі було важко бачити, що відбувається. Злий пес підійшов досить близько, щоб вирвати шматок плоті, перш ніж він зміг рознести його. Від антитоксину в нього запаморочилась голова і він втратив

трохи крові перш ніж обробив рану. Він досяг бібліотеки змучений і сердитий.

Полі працював в нутрощах однієї з каталогових машин. Він не зупинявся поки Джейсон не торкнувся його плеча. Ввімкнувши свій слуховий апарат, пирієць тихо стояв, скалічений і зігнутий, чекаючи коли заговорить Джейсон.

— У вас є які-небудь старі папери або листи, які ви зберігали б для особистого використання?

Кивок голови — немає.

— А як щодо розповідей, які ви знаєте, про великі події, що відбулись в минулому, можливо хтось розповідав вам, коли ви були молоді? — Негативна відповідь.

Жодних результатів. Відповідь на кожне питання була кивком Поліної голови і дуже скоро старий роздратувався вказуючи на роботу, яку він не закінчив.

— Так, я знаю, що у вас є робота, — сказав Джейсон. — Але це важливо. — Полі похитав головою сердите ні і сягнув відключати свій слуховий апарат. Джейсон шукав питання, що могло б отримати більш позитивну відповідь. Воно смикало його мозок, слово почуте від записане ним, щоб бути з'ясованим пізніше. Щось, що сказав Керк...

— Ось воно! — Воно було прямо там — на кінчику його язика. — Секундочку, Полі, ще одне єдине питання, що таке "корчувальник"? Ви коли-небудь його бачили чи знаєте, що вони роблять, і де їх можна знайти...

Слова були обірвані, як Полі розвернувся і вдарив тилом здорової руки в обличчя Джейсона. Хоча чоловік був в літах і каліка, удар майже зламав Джейсону щелепу, відправивши його ковзати долівкою. Крізь заціпеніння він побачив як Полі шкутильгає до нього, що видобуває грубі буркітливі звуки своїм зруйнованим горлом; залишки його обличчя спотворилися й налились гнівом.

То не був час для дипломатії. Рухаючись якомога швидше в умовах посиленого тяжіння, безладно човгаючи ногами, Джейсон попрямував до герметичних дверей. В рукопашному бою він був не рівня будь-якому пирійцю, молодому і малому чи старому й скаліченому. Двері глухо стукнули відчиняючись щоб пропустити його і ледь встигли зачинитись перед носом Полі.

Зовнішній дощ перетворився на сніг і Джейсон стомлено поплентався сльотою, потираючи зболілу щелепу і обмірковуючи єдиний наявний у нього факт. Корчувальник був ключем... однак до чого? І кого він насмілився б запитати для отримання додаткової інформації? Керк був тією людиною, з якою йому найкраще розмовлялось, проте не тепер. Як можливе джерело лишалась Мета. Одразу йому захотілось її побачити, однак раптово його пройняло відчуття цілковитого виснаження. Він зібрав рештки сил, щоб дошкутильгати до навчальних приміщень.

* * * * *

Зранку він раненько попоїв і вийшов. Залишався лише тиждень. Він не міг поспішати, тож проклинав свою подвійну вагу волочачи тіло до відділу доручень. У Мети було нічне чергування обводу і вона мала незабаром вернутися до своєї казарми. Він туди прошмигнув і коли вона прийшла лежав на її лежаку.

— Забирайся, — сказала вона рівним голосом. — Бо я тебе викину?

— Зачекай будь ласка, — сказав він сідаючи. — Просто відпочивав тут, поки ти не вернешся. Маю одне питання і якщо відповіси на нього, я піду і припиню тебе турбувати.

— Чого тобі? — запитала вона, притупуючи ногою з нетерплячки. Проте була в її голосі й нотка цікавості. Джейсон ретельно замислився перш ніж заговорити.

— Тепер, будь ласка, не застрель мене. Ти знаєш, я пискатий прибулець і ти чула як я говорив жахливі речі, не стріляючи в мене. Тепер маю ще одну. Чи будеш ти така ласкава і не покажеш свою вищість над людьми з решти галактики, утримуючи свій норов і не знищуючи мене на субатомні частинки?

Єдиною відповіддю було тупотіння ноги, тож він глибоко вдихнув і випалив.

— Що таке корчувальник?

Довшу хвилю вона стояла непорушно й тихо. Потім вона з відразою скривила губи. "Ти знаходиш найогидніші теми."

— Може й так, — сказав він, — проте це все ж не відповідь на моє питання.

— Це ... ну, начебто річ, про яку люди не говорять.

— Я говорю, — запевнив він.

— Ну а я не говорю! Це найогидніша в світі річ і це все, що я скажу. Поговори з Кренoном, а не зі мною. — Вона тримала його за руку поки говорила і його вже було наполовину випровадили в коридор. Двері грюкнули за ним і він пробурмотів собі під ніс "леді ломус". Гнів його відступив коли він усвідомив, що вона мимовільно дала йому зачіпку. Наступним кроком було з'ясувати ким або чим був той Кренон.

У списку відділу доручень був вказаний чоловік на ім'я Кренон і його номер зміни і місце роботи. Це було близько і Джейсон туди пішов. Велика, кубічна будівля без вікон з одним словом їжа біля кожного з герметичних входів. Невеличкий вхід крізь який він пройшов був послідовністю автоматичних камер, що провели його через мережу ультразвукових, ультрафіолетових, антибіологічних спреїв з обертовими щітками і трьома заключними полосканнями. Врешті його вологішого, проте набагато чистішого було допущено до внутрішньої зони. Чоловіки і роботи пакували ящики і він запитав одного з чоловіків про Кренона. Чоловік холодно оглянув його з голови до п'ят і перш ніж відповісти плюнув йому на взуття.

Кренон працював на великому складі сам. То був кремезний чоловік у комбінезоні, у якого був єдиний вираз обличчя — сильно понурий. Коли Джейсон увійшов він зупинив перевезення тюків і сів на найближчого з них. Риси невдоволення відбивались на його обличчі і, здавалося, поглиблювались ще більше коли Джейсон пояснив чого він прийшов. Всі балачки про стародавню історію Пиру його також знудили і він відкрито позіхнув. Коли Джейсон закінчив він знову позіхнув і навіть не завдав собі клопоту відповісти йому.

Джейсон зачекав відтак знову запитав. "Кажу, є в вас які-небудь старі книги, документи, записи чи подібні речі?"

— Ти певен, що вибрав потрібного хлопця щоб турбувати, прибульцю, — тільки й було його відповіді. — Від розмови зі мною не матимеш нічого, крім неприємностей.

— Чого так? — запитав Джейсон.

— Чому? — Вперше він пожвавився чимось иншим крім смутку. — Я скажу тобі чому! Я зробив одну помилку, однісіньку, і отримав довічне ув'язнення. Пожиттєво... як тобі це? Я постійно сам, самісінький. Навіть накази отримую від корчувальників.

Джейсон втримався, зберігаючи піднесення в голосі. "Корчувальники? Що таке корчувальники?"

Мерзенність питання спантеличило Кренона, здавалось неймовірним існування людини, що ніколи не чула про корчувальників. Щастя трохи згладило деякі з проявів зневіри з його обличчя, він зрозумів, що отримав авдиторію, яка вислухає його біду.

— Корчувальники — це зрадники, ось хто вони. Зрадники людської раси і вони мають бути знищені. Вони живуть в джунглях. Що вони роблять з тваринами...

— Ти маєш на увазі, що вони люди... Пирійці як ти? — перебив Джейсон.

— Не як я, пане. Не роби знов цю помилку, якщо хочеш жити далі. Може я задрімав на раз на чатах і застряг на цій роботі. Це не означає що я люблю цю роботу чи люблю їх. Вони смердять, справді смердять і якби вони не постачали нам їжу, то були б усі мертві, завтра ж. І цю своєрідну місію я б виконав сам і з превеликим задоволенням.

— Якщо вони постачають вас їжею, ви натомість повинні їм давати щось инше?

— Господарські товари, бісер, ножі, звичайні речі. Постачальники доправляють їх в картонних коробках, а я дбаю про доправу далі.

— Як? — запитав Джейсон.

— Броньованою вантажівкою на місце обміну. Відтак я повертаюсь пізніше щоб забрати їжу, що вони залишають на обмін.

— Чи можу я піти з тобою на наступну доправу?

Кренон хвилину супився над думкою. "Та, думаю не буде нічого поганого, якщо ти досить дурний щоби йти. Можеш допомогти мені завантажувати. У них зараз період між врожаями, тому наступна поїздка буде не раніше ніж за вісім днів...

— Але ж це після відльоту корабля — це занадто пізно. Чи не міг би ти поїхати раніше?

— Не розказуй мені про свої проблеми, пане, — пробурчав Кренон, підводячись на ноги. — Це коли їду я і для тебе дата не зміниться.

Джейсон зрозумів, що отримав з цього чоловіка все, що можна за один сеанс. Він попрямував до дверей, а тоді повернувся.

— Одне питання, — запитав він. — А власне як ті дикуни — корчувальники — виглядають?

— А я звідки знаю, — відрізав Кренон. — Я з ними торгую, а не кохаюсь. Якби я колись зустрів одного, то пристрелив би на місці. — Він зігнув пальці поки говорив і його зброя вистрибнула йому до руки і миттю вернулась на місце. Джейсон спокійно вийшов.

Лежачи в ліжку, спочиваючи своїм втомленим тяжінням організмом, він шукав спосіб змусити Кренона змінити дату доправи. Мільйони його кредитів нічого не варті у цьому світі без грошей. Якщо людину не можна переконати, то її треба підкупити. Чим? Очі Джейсона ковзнули шафкою, де досі висів його позапирський одяг і нього з'явилась ідея.

Наступив ранок, перш ніж він зміг повернутися на склад харчів і на один день ближче до його реченця. Кренон не завдав собі клопоту відвести погляд від роботи, коли увійшов Джейсон.

— Хочеш це? — запитав Джейсон, простягаючи ізгою плоску золоту скриньку інкрустовану великим діамантом. Кренон гмикнув і розглядаючи її в руках.

— Іграшка, — сказав він. — Для чого вона?

— Ну, коли натискаєш цю кнопку, отримуєш світло. — Полум'я з'явилося крізь отвір у верхній частині. Кренон почав віддавати його назад.

— Навіщо мені здався цей вогник? На, забирай його.

— Зачекай хвильку, — сказав Джейсон, — це ще не все що він робить. Коли натискаєш діамант посередині випадає одна з таких штукенцій. — Чорна кулька розміром з ніготь випала в долоню. — Граната, зроблена з чистого ультраніту. Просто

міцно її стисни і викинь. За три секунди вона вибухає з силою достатньою щоб підірвати цю будівлю.

Цього разу Кренон майже всміхнувся сягаючи по скриньку. Деструктивне і смертоносне знаряддя, як цукерки для пирійців. Поки він її роздивлявся Джейсон виклав свою пропозицію.

— Коробка і бомби твої, якщо перенесеш дату наступної доставки на завтра і дозволиш мені піти з тобою.

— Будь тут о 5:00, — сказав Кренон. — Виїздимо рано.

XV.

Вантажівка пригуркотіла до брами обводу і зупинилась. Кренон махнув охоронцям крізь переднє вікно, а тоді замкнув його металевим щитом. Коли ворота розчинились вантажівка — насправді гігантський броньований танк — повільно посунув вперед. За першою була друга брама, вона не відчинялася поки не було зачинено внутрішню. Джейсон глянув в перископ другого водія коли підняли зовнішні ворота. Автоматичні вогнемети спалахнули загороджуючи проїзд, і вимкнулись тільки тоді, коли вантажівка досягла їх. Випалена площа чорніла півколом довкола воріт, далі були джунглі. Несвідомо Джейсон відсахнувся до спинки сидіння.

Всі види рослин і тварин, зразки яких він будь-коли бачив, були тут у надлишку. Вкриті шипами гілки й галузяччя мережились із твердого настилу, з якого буяло дике життя. На них накинулось шаленство звуків, глухі стуки і подряпини задзвонили бронею. Кренон засміявся і натиснув перемикач, який пустив електрострум на зовнішній контур. Дряпання стихло оскільки тварини заземлили ланцюг оболонки корпусу.

Їхали повільно, на найнижчій передачі продираючись джунглями. Лице Кренона ховалось в масці перископа і він мовчки давав собі раду з керуванням. З кожним кілометром прохідність здавалось покращувалась, поки він врешті не сховав перископ і відчинив віконну броню. Джунглі й далі були густими й смертельними, однак ніякої схожости з ділянкою відразу за обводом. Скидалось, що більшість смертоносних потуг Пиру були зосереджені на одній ділянці навколо поселення. Чому? Запитав себе Джейсон. Чому така інтенсивна планетарна ненависть?

Двигуни змовкли і Кренон встав потягуючись. "Ми на місці," — сказав він. — "Давай розвантажувати."

Довкола вантажівки були голі скелі, округлі пагорки, що захищали від джунґлів, занадто гладкі і стрімкі щоб рослинність могла вчепитися. Кренон відімкнув вантажні заслони і вони повитягували коробки та ящики. Коли вони скінчили Джейсон знесилено опустився на тюки.

— Залізай, ми їдемо, — сказав Кренон.

— Ти їдеш, я лишаюсь тут.

Кренон холодно глянув на нього. "Залазь в вантажівку, бо я тебе вб'ю. Ніхто тут не залишиться. По-перше, ти не зміг би тут вижити й годину. Гірше того, ти дістанешся корчувальникам. Звісно вони тебе одразу вб'ють, однак не це важливо. В тебе обладнання, яке ми не можемо дати їм до у руки. Ти хочеш побачити корчувальника зі зброєю?"

Поки пирієць говорив, Джейсон посилено обмірковував. Він сподівався Кренон був настільки тупим, наскільки мав швидкі рефлекси.

Джейсон подивився на дерева, дав погляду помандрувати вгору крізь товсті гілки. Хоча Кренон ще говорив, але мимовільно зосередився на Джейсоновій зацікавленості. Коли очі Джейсона розширилися і його пістолет плигнув до руки, Кренонів пістолет з'явився націлений в тому ж напрямку.

— Там на верху! — закричав Джейсон і вистрілив в клубок гілок. Кренон теж стрельнув. Щойно він це зробив, Джейсон кинувся назад, згорнувшись клубком, покотився схилом додолу. Постріли заглушили звуки його рухів, і перш ніж Кренон повернувся тяжіння затягло його вниз скелею в густе листя. Тріскаючи гілки ляскали його, однак сповільнювали падіння. Коли він перестав рухатися, він зник у заростях. Постріли Кренона пролунали занадто пізно, щоб його вразити.

Лежачи там втомлений і в синцях, Джейсон чув прокльони пирійця. Він потоптався довкола скелі, вистрілив кілька раз, однак волів не залазити в хащі. Зрештою, він здався і повернувся до вантажівки. Загарчав двигун і протектори забряжчали і заскрипіли вниз скелею і назад в джунґлі. Зачувся приглушений гуркіт і тріск, що повільно віддалявся від скелі.

Відтак Джейсон залишився сам.

* * * * *

До цієї миті він зовсім не усвідомлював наскільки самотнім він буде. Оточений нічим окрім смерті, вантажівка вже зникла з поля зору. Він мав придушити непереборне бажання бігти за нею. Що зроблено, те зроблено.

Він сильно ризикував, проте це був єдиний спосіб зв'язатися з корчувальниками. Вони були дикунами, але все ж

таки вони були людської раси. І вони не опустились настільки, щоб зупинити обмін з цивілізованими пирійцями. Він повинен був зв'язатися з ними, заприятелювати з ними. Довідатись, як їм вдавалось безпечно жити в цьому божевільному світі.

Якби існував инший спосіб розв'язати проблему, він би ним скористався; його не приваблювала роль мученика героя. Однак Керк з його реченцем підштовхував до дії. Необхідно було швидко налагодити контакт, а це був єдиний спосіб.

Не було жодних вказівок, де були дикуни, чи коли вони прийдуть. Якщо ліс не занадто смертельний, він міг би ховатися і поступово зблизитись з ними. Якби вони знайшли його серед поставок, то могли б, керуючись звичним пирійським рефлексом, проштрикнути його на місці.

Обачно скрадаючись він підійшов до межі дерев. Щось ворухнулось на гілці, проте зникло коли він наблизився. Жодна з рослин поблизу дерева з товстим стовбуром не виглядала отруйною, тож він прослизнув за нього. Довкола, в полі зору, не було нічого смертельного і це дивувало. Він дозволив тілу трохи розслабитись, притулившись до грубої кори.

Щось м'яке і ядушне впало йому на голову і його тіло було скуте сталевою хваткою. Чим більше він боровся тим тугіше його душило аж поки кров не загриміла у вухах, а легеням забракло повітря.

Лиш коли він розслабив кінцівки хват послабився. Його перша паніка трохи відступила, коли він зрозумів, що на нього напала не тварина. Він нічого не знав про корчувальників, однак вони були людьми, тож шанси були.

Його руки і ноги були зв'язані, кобура вирвана з руки. Без неї він почувався напрочуд голим. Могутні руки знову його схопили і його підкинули в повітря, щоб він впав обличчям на щось тепле і м'яке. Страх підступив знову, там була якась велика тварина. А всі пирійські тварини були смертельними.

Коли тварина рушила, несучи його, паніка змінилась наростаючим відчуттям захвату. Корчувальникам якось вдалося приручити принаймні один вид тварин. Він мусив з'ясувати як. Якби він міг вивідати цю таємницю і принести її до міста — це б виправдало всю його працю і страждання. Це може зробити смерть Вельфа не марною, якщо одвічну війну вдасться вгамувати, а то й припинити.

Спочатку щільно зв'язані кінцівки Джейсона жахливо боліли, однак коли кровообіг припинився вони заніміли. Тряска їзди продовжувалась до нескінченності, він не мав можливості заміряти час. Дощі промочили його наскрізь, відтак він відчував як парував його одяг коли виглянуло сонце.

Нарешті поїздка завершилась. Його зняли зі спини тварини і кинули долі. Коли хтось послабив пута його руки звільнились. Відновлення кровообігу завдавало йому болю поки він лежав, намагаючись ворухнути руками. Коли врешті вони підкорились він підвів їх до обличчя щоб зняти з голови мішок з густої шерсті. Світло засліпило його поки він подих за подихом вдихав чисте повітря.

Блимаючи від яскравого світла, він роздивився навколо. Він лежав на долівці з грубих дошок, призахідне сонце світило йому в очі крізь бездверний вхід до будівлі. Ззовні було зоране поле, що простягалось схилом пагорба аж до джунґлів. Було надто темно, щоб щось роздивитись всередині хижі.

Щось заблокувало світло з дверей, висока твариноподібна постать. З другого погляду Джейсон зрозумів, що це був чоловік з довгим волоссям і густою бородою. Він був одягнений в хутра, навіть ноги були загорнуті в хутряні гетри. Його очі були прикуті до бранця, а одна рука гладила сокиру, що висіла на поясі.

— Хто ти? Шо хош? — раптом запитав бородатий.

Джейсон повільно підбирав слова, гадаючи чи й цей дикун був такої ж запальної вдачі як містяни.

— Мене звуть Джейсон. Я прийшов з миром. Я хочу бути твоїм другом...

— Брехня! — хмикнув чоловік і витягнув з-за пояса сокиру. — Трюки лахмітників. Я видів як ти ховав сі. Заміряючись вбити мене. Заб'ю ті скорше. — Він перевірив край леза з відтопиреним пальцем, а тоді замахнувся.

— Почекай! — Відчайдушно сказав Джейсон. — Ти не розумієш.

Сокира гойднулась додолу.

— Я прибулець і...

Його обдали дрижаки коли сокира встромилась в дерево поряд з його головою. В останню мить чоловік сіпнув її вбік. Він схопив Джейсона за барки і потягнувч його, поки їх обличчя не торкнувся.

— То правда? — закричав він. — Ти прибулиц? — Він розтулив руку і Джейсон впав перш як зміг відповісти. Дикун перестрибнув його до тьмяної задньої частини хатини.

— То має знати Рез, — сказав він, вовтузячись із чимось на стіні. Засяяло світло.

Все що міг зробити Джейсон це спостерігати. Волосатий, вкритий хутром дикун послуговувався комунікатором. Мозолясті пальці з брудом під нігтями спритно налагодили зв'язок і набрали числа.

XVI.

Це було якесь безглуздя. Джейсон намагався поєднати сучасну машину з варваром і не міг. Кому він дзвонить? Існування одного комунікатора означало, що був принаймні ще один. Рез був людина чи річ?

Зусиллям розуму він позбирав свої думки і зупинив їх. Це було щось нове, чинники яких він не врахував. Він продовжував себе переконувати, що всьому є пояснення, щойно збереш усі факти.

Джейсон заплющив очі, перекриваючи разючі промені сонця, що пробивались крізь крони дерев і переосмислював наявні факти. Вони рівномірно розділились на дві групи: ті, які він бачив сам, і почуті від містян. Він спробував зіставити отой другий клас "фактів" з тим, що він бачив на власні очі. Існувала велика ймовірність, що більшість або й всі з них виявляться хибними.

— Вставай, — голос втрутився у його думки. — Ми йдемо.

Його ноги все ще оніміли і навряд чи придатні для ходьби. Бородатий чоловік відразливо пирхнув і підняв його на ноги, притулив його до зовнішньої стіни. Коли його залишили самого Джейсон вчепився у вузлувату кору колод. Він роздивився довкола, збираючи враження.

Вперше, він був на фермі відтоді як втік з дому. Инший світ з иншою екосистемою, та для нього схожість була досить очевидною. Поле з новим посівом простягнулося вниз схилом перед хатиною. Зоране добрим фермером. Навіть борозни були добре зроблені вздовж схилу. Инша, більша будівля з колод була поруч з цією, ймовірно, хлів.

Позаду почувся звук сопіння і Джейсон швидко повернувся... і завмер. Його рука викликала пістолет, якого не було, а його палець тягнув спусковий гачок, якого не було.

Створіння вийшло з джунґлів і тихенько підкралося ззаду. У нього було шість товстих ніг з кігтистими лапами, що вгризалися в землю. Двометрове тіло було вкрите скуйовдженим хутром жовтого і чорного відтінків, все окрім голови і плечей. Вони були покриті роговими пластинками. Джейсон міг це все бачити бо звір був дуже близько.

Він чекав смерті.

Рот розтулився, жабоподібно розділяючи безволосу голову, виказуючи подвійний ряд щербатих зубів.

— Сюди, Фідо, — сказав бородатий чоловік, підійшовши до Джейсона ззаду, водночас клацаючи пальцями. Істота стрибнула вперед, потираючись об приголомшеного Джейсона і потерлась головою до ноги чоловіка. — Хороший песик, —

сказав чоловік, чіхраючи пальцями під краєм панцира, де той приєднувався до плоті.

Бородатий чоловік приніс двоє в'ючних тварин з хліву осідланих і загнузданих. Джейсон ледь помітив подробиці гладкої шкіри і довгих ніг, коли вже колихався на одному з них. Його ноги швидко прив'язали до стремен. Коли вони рушили черепоголовий звір подався за ними.

— Хороший песик! — сказав Джейсон і засміявся без жодної причини. Бородатий чоловік повернувся і сердито подивився на нього, поки він не заспокоївся.

* * * * *

Заки вони увійшли до джунґлів стемніло. Було неможливо щось побачити під густим листям, до того ж вони не використовували світла. Тварини, здавалося, знали дорогу. Було чутно дряпання і пронизливі вигуки з джунґлів довкола, та це не надто турбувало Джейсона. Можливо спокійна манера подорожування иншого чоловіка заспокоювала його. Чи присутність "собаки", яку він швидше відчував, ніж бачив. Поїздка була довгою, проте не надто незручною.

Розмірена хода тварин і його втома здолала Джейсона і він задрімав уривчастим сном, прокидаючись кожного разу коли падав вперед. Зрештою, він заснув сидячи в сідлі. Так минули години аж він розплющив очі і побачив попереду квадрат світла. Поїздка скінчилася.

Його ноги заклякли і вкрились синцями від сідла. Коли його ноги відв'язали спуститись коштувало зусиль і він мало не впав. Двері відчинилися і Джейсон увійшов. Його очам

знадобилося кілька секунд, щоб звикнути до світла, поки він зміг роздивитись постать людини у ліжку навпроти нього.

— Йди но сюди й сідай. — Голос був гучний і сильний, звиклий командувати. Тіло було скалічене. Ковдра вкрила його до пояса, вище шкіра була хворобливо білою, з поцяцькована червоними вузлами і висіла на кістках. Видавалося від людини, не залишилося нічого, крім шкіри й кісток.

— Не дуже приємно, — сказав чоловік з ліжка, — проте я звик до цього. — Його тон різко змінився. — Накса сказав, що ти прибулець. Це правда?

Джейсон ствердно кивнув і його відповідь пробудила нове життя в цьому живому скелеті. Голова піднялась з подушки і почервонілими очима він втупився в очі Джейсона з безнадійною напругою.

— Мене звуть Рез і я… корчувальник. Ти мені допоможеш?

Джейсон здивувався напрузі Резового питання, зовсім не пропорційній з простим значенням слів. Тим не менш, він не бачив причини, щоб відповісти щось окрім першої ліпшої відповіді, що спала на думку.

— Звичайно, я тобі допоможу, чим зможу. Якщо це не зашкодить комусь иншому. Чого ти хочеш?

Голова хворої людини знов безвольно втомлено впала, поки говорив Джейсон. Проте вогонь все ще горів в очах.

— Будь певен… Я не хочу нікому нашкодити, — сказав Рез. — Зовсім навпаки. Як бачиш, я страждаю від хвороби, яку нашими методами не вилікувати. Впродовж кількох днів я

помру. Я бачив... міські люди... користуються пристроєм, вони притискають його до рани чи укусу тварини. У тебе є такий пристрій?

— Скидається на опис аптечки. — Джейсон торкнувся кнопки на поясі і йому до рук випала аптечка. — У мене є моя. Вона аналізує і обробляє більшість...

— Ти б використав її на мені? — Рез раптово перебив його, терміновим голосом.

— Вибачаюся, — сказав Джейсон. — Я мав зрозуміти. — Він ступив уперед і притиснув пристрій на одну з запалених ділянок на грудях Реза. Операційний вогник спалахнув і тонкий промінь аналізатора пробника ковзнув шкірою. Далі він відключився з дзижчанням, тоді тричі клацнув коли три підшкірні голки прокололи шкіру. Потім вогник згас.

— І це все? — запитав Рез, дивлячись як Джейсон ховає аптечку в пояс.

Джейсон кивнув, потім підвів очі і помітив вологі сліди сліз на обличчі хворого. Рез помітив і гнівно їх витер.

— Коли людина хвора, — прогарчав він, — тіло і всі його почуття зраджують. Не думаю, що плакав відтоді як був дитиною, однак ти повинен розуміти, що це не за собою плачу. Це незліченні тисячі моїх людей, що вмерли через відсутність цього маленького пристрою, з яким ти так недбало поводишся.

— Напевно у вас є свої ліки й лікарі?

— Лікарські трави і знахарі, — сказав Рез, махнувши на все це рукою, ніби нема про що й казати. — Мало працьовитих й

чесних людей ведуться на можливість бути зціленим вірою швидше ніж найкращим зіллям.

Розмови втомили Реза. Він раптово зупинився і заплющив очі. На його грудях, запалені ділянки вже були не такими розчервонілими, ін'єкція діяла. Джейсон оглянув кімнату, у пошуках підказок до таємниць цих людей.

* * * * *

Долівка й стіни були з дерев'яних припасованих брусків, не фарбованих і грубої обробки. Вони виглядали просто й грубо, як і личить дикунам, яких він сподівався тут зустріти. А чи й справді вони були необробленими? Деревина була очищена, вкрита яскравими шарами узорів. Коли він придивився, то помітив, що деревина була навощена, звідси й узори. Чи була це робота дикунів, а чи витвір творчої людини, що прагне взяти максимум із простих матеріалів? Остаточний ефект суттєво перевершує фарбовані сірим і знютовані сталлю кімнати пирійських містян. Хіба не слушно завважити, що по обидва кінці мистецької скалі простоті відводилось чільне місце? Неосвічений абориген здійснив просте вираження чіткої ідеї, створивши красу. З иншого боку, досвідчений критик відхилив перемудрованість та оформлення і знайшов правдиву чистоту й акцентовність мистецтва. Який бік скалі він роздивлявся зараз?

Йому казали, що ці люди дикуни. Вони одягнені у хутра і говорять невиразною і ламаною мовою, принаймні, Накса. Рез зізнався, що радше віддає перевагу цілителям ніж лікарям. Однак, якщо все це правда, то як до цього припасувати комунікатор? Чи стелю, що своїм світінням освітлює кімнату м'яким світлом?

Рез розплющив очі і втупився в Джейсона, ніби бачив його вперше. "Хто ви?" — запитав він. — "І що ви тут робите?"

В його словах була холодна загроза і Джейсон розумів чому. Пирійські містяни ненавиділи "корчувальників" і, безперечно, почуття було взаємним. Сокира Накси була доказом. Поки вони говорили мовчки увійшов Накса і стояв торкаючись ручки тої ж сокири пальцями. Джейсон розумів, що його життя все ще в небезпеці, аж поки він не надасть відповіді, що задовольнять цих людей.

Він не міг сказати правду. Якщо вони якось запідозрять, що він шпигує серед них, щоб допомогти містянам, то був би кінець. Хоч як би там було, йому можна було вільно говорити про проблему виживання.

Відповідь його вразила щойно він зафіксував проблему. На все знадобилась якась мить і коли він повернувся до інваліда, то враз відповів. Намагаючись говорити звичним і невимушеним голосом.

— Я Джейсон дінАльт, еколог, тож, як бачите, маю всі у всесвіті причини для відвідин цієї планети...

— Що таке еколог? — втрутився Рез. В його голосі не було нічого, що вказувало б чи питання серйозне, чи це пастка. Всіх ознак легкості їх більш ранньої розмови як не було, його голос був сповнений смертельної отрути жалокрила. Джейсон ретельно підбирав слова.

— Простими словами — це галузь біології, що вивчає відносини між організмами і їхнім навколишнім середовищем. Як кліматичні та інші чинники впливають на форми життя, як форми життя, в свою чергу впливають один на одного і на

навколишнє середовище. — Це, Джейсон знав, було правдою, проте насправді це було сливе все знання дисципліни, тому він швидко продовжив.

— Я чув, доповіді про цю планету і, нарешті, приїхав сюди дослідити її власною персоною. У прихистку міста я зробив все можливе, та цього не достатньо. Тамтешні люди думають, що я божевільний, але вони, зрештою, погодилися пустити мене сюди.

— Які були домовленості щодо твого повернення? — відрізав Накса.

— Жодних, — сказав йому Джейсон. — Вони, здається цілком впевнені, що я миттєво згину і немає ніякої надії на моє повернення. Насправді, вони відмовлялись мене відпустити і мені довелося втекти.

Така відповідь, позірно вдовольнила Реза і його обличчя розплилось у невеселій посмішці. "Ті лахмітники й справді могли так подумати. Не можуть відійти на метр за межі власних стін без тих величезних, як стодола, броньованих машин. Що вони тобі про нас казали?"

Вдруге Джейсон розумів як багато залежить від його відповіди. Цього разу він ретельно обдумав, перш ніж казати.

— Ну ... може я й отримаю сокирою ззаду в шию якщо скажу це... однак я маю бути чесним. Ви повинні знати, що вони думають. Вони сказали мені, що ви брудні і неосвічені дикуни, від яких тхне. І ви... ну, маєте дивні звичаї у поведінці з тваринами. В обмін на їжу вони дають вам кульки і ножі...

На це обидва пирійці скорчились в конвульсіях сміху. Від слабкості Рез швидко зупинився, а Накса засміявся до нападів кашлю і мусив похлюпати голову водою з гарбуза-збанка.

— Цьому я цілком вірю, — сказав Рез, — це скидається на ті нісенітниці, що вони городять. Ті люди нічого не знають про світ в якому живуть. Сподіваюся, що решта сказаного тобою правда, проте навіть якщо це не так, тобі тут раді. Я знаю, що ти прибулець. Жоден лахмітник не ворухнув би й пальцем щоб врятувати мені життя. Ти перший прибулець, якого коли-небудь знали мої люди і тому вам двічі раді. Ми тобі допоможемо всім чим зможемо. Моя рука твоя рука.

Останні слова ніби мали для них якесь ритуальне значення і коли Джейсон повторив їх Накса схвалив це кивком. Водночас, Джейсон відчув, що це був більше ніж пустопорожній ритуал. Взаємозалежність на Пирі забезпечувала виживання, а він знав, що ці люди разом стояли на смерть проти жахливих небезпек довкола них. Він сподівався ритуал залучить його в це захисне коло.

— На сьогодні досить, — сказав Рез. — Плямиста хвороба мене ослабила, а твоя медицина зробила з мене желе. Джейсоне, ти лишишся тут. Знайдеться ковдра, проте поки без ліжка.

Досі Джейсон існував на піднесенні, забуваючи всі сьогоднішні потуги в умовах подвійного тяжіння. Зараз втома буквально звалила його з ніг. У нього ще були тьмяні спогади про відмову від їжі і закутування в ковдру на долівці. Потому, забуття.

XVII.

Кожен квадратний цаль його тіла, там де подвійне тяжіння притисло його тіло до непіддатливої деревини підлоги, болів. Його очі запухли, а рот був сповнений невимовним смаком огиди. Щоб сісти потрібно було докласти зусиль і він мусив був придушувати зойки коли тріщали суглоби.

— Добридень, Джейсоне, — озвався з ліжка Рез. — Якби я не вірив у медицину так сильно, я б схилявся до думки, що у вашому пристрої диво, адже він вилікував мене за ніч.

Не було сумнівів — він одужував. Запалені ділянки зникли і палаюче світло зникло з його очей. Він сидів, спираючись на ліжко і спостерігаючи як ранкове сонце плавило град, що в ночі вкрив поле.

— Там в шафі м'ясо, — сказав він, — і вода чи віск щоб напитись.

Віск виявився спиртним напоєм надзвичайної моци, який миттєво очистив туман з голови Джейсона, хоча і залишив незначний дзвін у вухах. А м'ясо було ніжно вудженим окостом, найкраща їжа, яку йому довелось куштувати після відльоту з Дархану. Поєднані вкупі вони відновили його віру в життя і майбутнє. Він опустив склянку з невимушеним зітханням і озирнувся.

Оскільки вже не було безпосереднього гніту проблеми виживання і виснаження, мимоволі думки повернулись до його проблем. Якими насправді були ці люди і як їм вдавалось виживати в цих диких місцях? У місті йому казали, що вони були дикунами. Проте на стіні був ретельно доглянутий і справний комунікатор. І на арбалеті біля дверей, що стріляв оброблені металеві стріли, можна досі помітити сліди інструментів на його хвостовику. Єдине чого йому бракувало

були відомості. Він міг би розпочати з позбавлення від деякої дезінформації.

— Резе, ви сміялися, коли я вам казав, що кажуть містяни, про торгівлю з вами дрібничками за їжу. Що ви у них насправді вимінюєте?

— Все з певного переліку, — сказав Рез. — Дрібні виготовлені елементи на зразок електронних компонентів для наших комунікаторів. Нержавіючі сплави, які ми не можемо зробити в наших печах, ріжучі інструменти, атомні електричні перетворювачі, що виробляють енергію з довільного радіоактивного елементу. І подібні речі. У межах розумного вони продадуть нам все, що ми попросимо, якщо воно не в списку заборон. Їм конче потрібна їжа.

— А речі зі списку заборон...?

— Звичайно ж зброя, чи будь-що, що може бути перероблено на потужну зброю. Вони знають, що ми маємо порох, тому ми не можемо отримати великих метавок чи безшовних труб, з чого ми могли б зробити дула для зброї. Ми свердлимо власні дула для гвинтівок вручну, хоча в джунглях арбалет тихший і швидший. Також їм не подобається щоб ми багато знали, тож єдине читво, що до нас доходить – це посібники з експлуатації, позбавлені теоретичних основ.

— Останню заборонену категорію ти знаєш — медицина. Це єдине чого я не можу зрозуміти, воно змушує мене горіти ненавистю з кожною смертю, якій вони могли б запобігти.

— Я знаю причини, — сказав Джейсон.

— Тоді скажи мені, бо я не можу нічого придумати.

— Просто виживання. Я сумніваюся, що ви розумієте, проте у них зменшується чисельність населення. Лише питання часу, перш ніж вони зникнуть. У той час як число ваших людей мабуть зберігається принаймні стабільним, якщо не зростає потрохи, без їх механічного захисту. Тож містяни ненавидять вас і одночасно вам заздрять. Якби вам дали ліки, ви б процвітали, ви б перемогли в битві, яку вони програють. Я припускаю, що вони терплять вас, як необхідне зло, щоб постачати їх їжею, йнакше вони б вас повбивали.

— Логічно, — прогарчав Рез, грюкнувши кулаком по ліжку. — Такої збоченої логіки слід чекати від лахмітників. Вони використовують нас як своїх годувальників, у свою чергу даючи нам абсолютний мінімум і в той же час відрізують нас від знань, які витягнули б нас з цього існування з дня на день. Ба гірше, набагато гірше, вони відрізують нас від зірок і решти людства. — Ненависть на його обличчі була настільки сильною, що Джейсон несвідомо відсахнувся.

— Як ти думаєш, Джейсоне, ми тут дикуни? Ми чинимо і виглядаємо як тварини, тому що ми мусимо боротись за існування на тваринному рівні. Тим не менш, ми знаємо про зірки. У тій скрині отам, оббитій в металом, більше тридцяти книг, це все що в нас є. Більшість література, з додатками історії та загальної науки. Досить для підтримки знань про історію заселення планети і решти Всесвіту за її межами. Ми бачимо як в місті приземляються кораблі і ми розуміємо, що там є світи, про які ми можемо лише мріяти, та ніколи їх не побачимо. Вам цікаво, чому ми ненавидимо цих тварин, що називають себе людьми і якби могли то знищили б їх в одну мить? Вони слушно не дають нам зброї, безумовно, як сонце встає вранці, ми повибивали б їх до ноги, якби могли і забрали б речі, які вони від нас ховають.

* * * * *

То було жорстке звинувачення, однак по суті правдиве. Принаймні, з точки зору сторонніх людей. Джейсон не намагався пояснити розгніваному чоловіку, що пирійські містяни сприймають їх ставлення як єдино можливе і логічне. "Як же зародилась ця ворожнеча між обидвома вашими групами?" — запитав він.

— Я не знаю, — сказав Рез, — Я про це думав багато разів, однак немає запису цього періоду. Ми знаємо, що всі ми походимо від колоністів, які прибули водночас. Десь в якийсь момент, обидві групи розділились. Можливо це була війна, я читав про це в книгах. Маю часткову теорію, хоча й не можу довести, що причиною всього було розташування міста.

— Розташування. Не розумію.

— Ну, ти ж знаєш лахмітників і бачив де їх місто. Вони спромоглись збудувати його просто посередині найдикішого місця на планеті. Знаєш, їм байдуже до всього живого крім самих себе, стріляти і вбивати їх єдина логіка. Тобто вони не думають де будувати своє місто і примудрились побудувати його у найбезглуздішому місці, яке собі можна уявити. Впевнений, що мої предки зрозуміли безглуздість ідеї й намагались про це їм сказати. Це й могло б бути достатньою причиною для війни, чи не так?

— Могло б, якщо таке дійсно сталося, — сказав Джейсон. — Проте гадаю причина у чомусь иншому. Ця війна між тутешньою природою і пирійцями, кожен бореться, щоб знищити иншого. Форми життя постійно змінюються, прагнучи остаточного знищення загарбника.

— Твоя теорія навіть дикіша ніж моя, — сказав Рез. — Це цілковита неправда. Визнаю, життя на цій планеті не надто

легке... якщо прочитане мною в книжках про інші планети правда... та воно не змінюється. Потрібно просто бути напоготові і тримати очі розплющеними на все, що більше за тебе, однак вижити можна. Хай там як, немає значення чому, лахмітники завжди шукають неприємностей і я радий бачити, що у них їх достатньо.

Джейсон не намагався наполягати. Спроби змусити Реза змінити його основні підходи не вартували докладених зусиль, навіть якби й могли мати успіх. Йому так і не вдалося переконати нікого у місті щодо смертоносних мутацій, навіть коли вони могли спостерігати всі факти. Хоча Рез ще може надати інформацію.

— Припускаю, не важливо, хто почав бій, — сказав Джейсон щоб задобрити Реза, насправді зовсім так не вважаючи, — однак маєте погодитися, що містяни перебувають у постійному стані війни з усім тутешнім життям. Натомість ваші люди, зуміли заприязнитись принаймні з двома видами, наскільки я бачив. Чи маєте якісь здогадки як це сталось?

— Накса буде тут за хвилю, — сказав Рез, вказуючи на двері, — щойно подбає про тварин. Запитай його. Він наш найкращий мовець.

— Мовець? — запитав Джейсон. — В мене про нього склалась протилежна думка. Він не говорив багато, а те, що казав було, ну... часами трохи важко зрозуміти.

— Я не про такі розмови. — нетерпляче перебив Рез. — Мовці доглядають тварин. Вони навчають собак і доримів, а кращі з них, такі як Накса постійно намагаються працювати з иншими тваринами. Вони грубо одягаються, але вони мусять. Я чув, як вони кажуть, що тварини не люблять хімічних речовин,

металів чи вичиненої шкіри, тому вони в основному носять необроблені хутра. Проте не дай ошукатись їх брудним виглядом, він не має нічого спільного з кмітливістю.

— Дорими? Чи це ваші в'ючні звірі — ті якими ми сюди приїхали?

Рез кивнув. "Дорими більше ніж в'ючні тварини, насправді вони трохи всього. Великі самці тягнуть плуги та інші машини, тоді як молоді тварини використовуються для м'яса. Якщо хочете дізнатись більше, запитайте Наксу, він в хліві.

— Охоче зроблю це, — сказав Джейсон, встаючи. — Я тільки почуваюся голим без мого пістолета...

— Безумовно, візьми його, він в тій скрині біля дверей. Тільки гляди у що ти тут стріляєш.

* * * * *

Накса був в тильній частині хліву, підпилював лопатоподібне копито дорима. То була дивна процедура. Одягнена в хутро людина з великим звіром в поєднанні з берилієво-мідним напилком та електро-люмінесцентними пластинами, що освітлювали роботу.

Дорим надимав свої ніздрі і відсахнувся коли увійшов Джейсон; Накса поплескав його шию і тихо заговорив аж той заспокоївся і завмер, здригаючись злегка.

Щось ворухнулося у Джейсоні, він відчув ніби стрепенувся давно бездіяльний м'яз. Нав'язливо знайоме відчуття.

— Доброго ранку, — сказав Джейсон. Накса пробурчав щось і вернувся до пиляння. Спостерігаючи за ним кілька хвилин, Джейсон спробував проаналізувати це нове відчуття. Воно свербіло і кудись вислизало коли він тягнувся по нього, тікаючи від нього. Що б це не було, воно почалось коли Накса говорив з доримом.

— Наксо, чи не міг би ти покликати сюди котрогось з собак? Я б хотів роздивитися зблизька.

Не піднімаючи голови від роботи, Накса присвиснув. Джейсон був впевнений, що свист не можливо було б почули поза хлівом. Тим не менш, за хвилю один з пирійських собак тихенько прошмигнув всередину. Мовець потер голову звіра, бурмочучи до нього, поки тварина пильно дивилась йому в очі.

Собака стривожився коли Накса вернувся до роботи з доримом. Принюхуючись обшукував стайню, відтак швидко подався до відчинених дверей. Джейсон покликав його.

Принаймні він хотів його покликати. В останню мить він не сказав нічого. Нічого вголос. Раптовим поштовхом він втримався не розтуляючи рота, а лиш покликав собаку думкою. Думаючи слова йди сюди, направляючи імпульс на тварину з усією силою і волею яку він коли-небудь використовував для маніпуляцій з костями. Зробивши це, він усвідомив, що вже довгий час він навіть не думав про можливість використання своїх екстрасенсорних навиків.

Собака зупинився і обернулася до нього.

Завагався, дивлячись на Наксу, а тоді підійшов до Джейсона.

Зблизька звір був страхітливим псом. Голі захисні пластини, крихітні з червоними контурами очі, і безліч слинявих зубів не надто вселяли довіру. Однак, Джейсон не боявся. Між людиною і твариною встановилось взаєморозуміння. Без усвідомленої думки, він простягнув руку і почухав собаці спину, там де, він знав де саме, свербіло.

— Не знав, шо ти мовець, — сказав Накса. Поки він за ними спостерігав в його голос вперше вплелась приязнь.

— До тепер я й сам не знав, — сказав Джейсон. Він подивився в очі тварині навпроти, почухав хребтасту й потворну спину і почав розуміти.

Мовці очевидно добре розвинули екстрасенсорні можливості, тепер це було очевидно. Не існує бар'єрів між расами чи інопланетними формами коли дві істоти діляться своїми емоціями. Спершу співчуття і не було б ніякої ненависті чи страху. Після такого відвертого спілкування. Мовці мабуть були тими, хто першим прорвали бар'єр ненависті на Пирі й навчилися жити з тубільною живністю. Решта могли б піти їх шляхом — це може пояснити, як сформувалась громада "корчувальників".

Тепер, коли він на цьому зосередився, Джейсон усвідомлював м'який потік думок довкола нього. Свідомість дорима співпадала з подібними потоками з тильної частини хліву. Не виходячи на вулицю, він знав, що далі в полі було більше великих звірів.

— Це все для мене нове, — сказав Джейсон. — Ти коли-небудь думав про це, Наксо? Як це – бути мовцем? Я про те, чи знаєш ти чому можеш підпорядковувати тварин, а иншим людям у цьому зовсім не щастить?

Думки такого штибу збентежили Наксу. Він провів пальцями густим волоссям і спохмурнів відповідаючи. "Ніґди про то не думав. Просто робив це. Просто справді добре вивчаєш звіра, тудий можеш вгадати, що він збираїсі робити. Це й усе."

Очевидно, Накса ніколи не думав про походження своєї здатності контролювати тварин. А якщо він не замислювався, то всі решта й поготів. У них для цього не було жодних підстав. Вони просто прийняли талант мовців як одну з життєвих істин.

Думки сповзалися докупи в його мозку немов складались шматки головоломки. Він казав Керку, що пирійська місцева природа вступила в бій проти людства, не підозрюючи чому. Що ж, він і досі не знав чому, однак він вже починав здогадуватись "як".

— Приблизно, як далеко ми від міста? — запитав Джейсон. — Знаєш скільки треба часу щоб туди дістатися доримом?

— Півдня туди, пів назад. Чому? Хцеш поїхати?

— Я не хочу у місто, не зараз. Та хотів би підійти до нього, — сказав йому Джейсон.

— Спитай, що скаже Рез, — відповів Накса.

* * * * *

Без жодних питань Рез миттєво дозволив. Вони осідлали і одразу вирушили, щоб вернутись завидна.

Вони їхали менш ніж годину перш ніж Джейсон відчув, що вони прямують у напрямку міста. З кожною хвилиною відчуття

посилювалось. Накса теж його відчував, мовчки хвилюючись в сідлі. Вони мусили стримувати погладжуванням і заспокоюванням своїх коней, що ставали щораз полохливішими і невгамовнішими.

— Цього досить, — сказав Джейсон. Накса з вдячністю загальмував щоб спинитись.

Німа думка пульсувала Джейсоновим мозком сповняючи його. Він відчував її зусібіч, проте найсильніше спереду збоку невидимого міста. Накса і дорими реагували подібно, тривожно метушились, не усвідомлюючи причини.

Тепер було очевидно одне. Пирійські тварини були чутливими до парапсихічного випромінювання, ймовірно, рослин і нижчі форми життя теж. Можливо так вони спілкувалися, оскільки підпорядковувались людям, що мали сильний контроль над цим випромінюванням. А в цій ділянці було стільки парапсихічного випромінювання, скільки він зроду не відчував. Хоча його особистий талант психокінез — психічний контроль неживої матерії — він відчував більшість психічних явищ. Переглядаючи спортивні події він багато разів відчував одноголосу гармонію багатьох умів, що виражали спільну думку. Зараз він відчував щось схоже.

Лише страшенно відмінне. Натовп бурхливо радів якомусь успіху на полі чи стогнав з невдачі. Почуття пливли потоком й змінювалися з перебігом гри. Тут потік думки був нескінченний, сильний і моторошний. Його не легко було виразити словами. То була частково ненависть, частково страх... а вкупі знищення.

"ВБИТИ ВОРОГА" було найближче як Джейсон міг це висловити. Та це було більше цього. Нескінченний потік психічного насильства й смерті.

— Тепер давай повернемось, — сказав він, раптово пошарпаний і знеможений почуттями, яким він дозволив пройти крізь себе. Коли вони розпочали зворотний шлях він почав розуміти багато речей.

Його раптовий невимовний страх, коли пирійська тварина напала на нього першого ж дня на планеті. І його постійні кошмари, що ніколи повністю не припинялись, навіть з ліками. І те й инше було його реакцією на ненависть, спрямовану на місто. Хоча якимось чином досі він не відчував цієї хвилі безпосередньо на собі, її частина досягала його, спричинюючи сильну емоційну реакцію.

Рез спав, коли вони повернулися і Джейсон не зміг поговорити з ним до ранку. Незважаючи на втому від переходу, він не лягав до пізньої ночі, перебираючи в роздумах про всі денні знахідки. Чи міг він звірити Резу свої відкриття? Не зовсім. Якби він це зробив, то мав би пояснити важливість цих відкриттів і що він надумав цим скористатися. Ніщо, що допомогло б містянам, у кращому разі, не зворушило б Реза. Краще нічого йому не казати, поки він не проверне цю справу.

XVIII.

Після сніданку він сказав Резу, що хоче повернутися в місто.

— Тобто ти побачив достатньо нашого дикунського світу і бажаєш повернутися до своїх друзів. Можливо щоб допомогти

їм знищити нас? — Рез сказав це з легкістю, проте з домішкою холодної злості в його словах.

— Сподіваюсь, насправді ти так не думаєш, — сказав йому Джейсон. — Навпаки, ти повинен зрозуміти правильно. Я б хотів скінчити цю міжусобну війну і твої люди отримали всі блага науки й медицини, яких вас позбавили. Я зроблю все від мене залежне, щоб домогтися цього.

— Вони ніколи не зміняться, — похмуро сказав Рез, — тому не марнуй свого часу. Проте є одна річ, яку ти маєш зробити для як свого так і нашого захисту. Не признавайся, чи навіть не натякай, що ти говорив з котримсь з корчувальників!

— Чому ні?

— Чому ні! Чи ж ти до холєри наглої такий недалекий! Вони будуть робити все, щоб ми не піднялись надто високо і воліли б усіх нас бачити мертвими. Гадаєш вони вагатимуться чи тебе вбивати, якщо хоч запідозрять що ти контактував з нами? Вони розуміють, навіть якщо ти не розумієш, що ти можеш власноруч змінити розклад сил на цій планеті. Звичайний лахмітник може й ставить нас лиш на щабель вище тварин, та не їх лідери. Вони знають, що нам потрібно і чого ми хочемо. Вони могли б принаймні здогадатись про те, що я тебе попрошу зараз.

— Допоможи нам, Джейсоне дінАльте. Повертайся до тих людських свиней і бреши. Скажи, що ніколи не говорив з нами, що ти сховався в лісі і ми на тебе напали, а тобі довелося відстрілюватись, щоб врятуватись. Ми забезпечимо тобі навіть кілька свіжих трупів, щоб зробити правдоподібнішою цю частину твоєї історії. Змусь їх тобі повірити, і навіть коли вважатимеш, що переконав їх, продовжуй грати свою ролю, бо

вони будуть стежити за тобою. Тоді скажи їм, що закінчив свою роботу і готовий відлетіти. Безпечно втечи з Пиру на иншу планету і я обіцяю тобі все у Всесвіті. Що б ти не хотів, ти матимеш. Владу, гроші — все.

— Це багата планета. Лахмітники видобувають і продають метал, та ми могли б робити це набагато ефективніше. Повернись сюди на космічному кораблі і посади його будь-де на цьому континенті. У нас немає міст, проте наші люди мають господарства всюди, вони тебе знайдуть. Тоді налагодимо справу й торгівлю самі. Це те чого ми всі хочемо і заради цього будемо гарувати. Зробиш це. І все що попросиш ми дамо. Це обіцянка, а ми своїх обіцянок не порушуємо.

Напруга і скаля описаного вразили Джейсона. Він знав, що Рез казав правду і всі ресурси планети будуть його, якщо він зробить як йому кажуть. На мить він спокусився, смакуючи думки про те як би могло бути. Відтак прийшло усвідомлення, що то була б лиш половина вирішення, до того ж кепського. Якщо б ці люди були достатньо сильними, спершу вони б спробували знищити містян. В результаті була б кривава міжусобна війна, яка, ймовірно, знищила б усіх. Відповідь Реза була доброю, однак була лише напів відповіддю.

Джейсон мав знайти краще рішення. Таке щоб зупинити всі війни на цій планеті і дозволило обидвом групам людей жити в мирі.

— Я не робитиму нічого на шкоду твоїм людям Резе, і все що зможу, щоб допомогти їм, — сказав Джейсон.

Така напіввідповідь задовольнила Реза, що бачив лиш одне трактування. Він витратив залишок ранку біля комунікатора

домовляючись про обмін продовольства, що здійснювалось на торговому майданчику.

— Продовольство готове і ми послали сигнал, — сказав він. — Вантажівка буде там завтра і ти будеш чекати на неї. Все домовлено, як я й казав. Ти з Наксою вирушаєте зараз. Ви повинні прибути на місце зустрічі до вантажівок.

XIX.

— Вантажівка майже тут. ‘наєш, що робити? — запитав Накса.

Джейсон кивнув і знову глянув на мерця. Якийсь звір відірвав йому руку і той помер від втрати крові. Відірвана рука була прив'язана в рукав сорочки, щоб здалеку це виглядало природно. Споглядання руки зблизька, а на додачу бліда шкіра і приголомшений вираз обличчя, змушували Джейсона почуватись нещасним. Він волів би бачити цих трупів безпечно похованими. Однак він розумів їх значення сьогодні.

— Ось вони. Зачекай, поки він відвернеться, — прошепотів Накса.

Броньована вантажівка цього разу тягла три самохідні причепи. Поїзд виїхав схилом скелі і запібікав спиняючись. Кренон виліз з кабіни й уважно роздивився довкола перш ніж відмикати причепи. З ним був навантажник щоб допомогти з завантаженням.

— Зараз! — прошипів Накса.

Джейсон вирвався на галявину, біг, викрикуючи ім'я Кренона. Позаду нього почувся тріск коли двоє прихованих

чоловіків викинули трупи з кущів йому навздогін. Він повернувся і не зупиняючись вистрілив, підстреливши трупа ще в повітрі.

Тріснув инший пістолет, то вистрілив в Кренон, приголомшуючи двічі мертвого трупа, перш ніж той впав на землю. Тоді він ліг ниць, стріляючи в ліс позад Джейсона.

Щойно Джейсон досяг вантажівки в повітрі продзижчала стріла і гарячий біль простромив йому спину, кидаючи його на землю. Він роздивився навколо, поки Кренон затягував його крізь двері і побачив металеву арбалетну стрілу, що стирчала з його плеча.

— Пощастило, — сказав пирієць. — На цаль нижче й отримав би в серце. Я попереджав тебе про цих корчувальників. Тобі пощастило відбутись лиш цим. — Він лежав за дверима і лупив по вже тихому лісі.

Витягання стріли боліло набагато більше ніж коли вона вразила. Джейсон проклинав біль поки Кренон робив перев'язку і захоплювався влучністю людей, що його підстрелили. Вони ризикували життям щоб зробити його втечу якомога більш реалістичною. На додачу ризикуючи, що він може переметнутись проти них після того як його підстрелили. Вони зробили роботу цілком ретельно і він проклинав їх за цю ефективність.

Кренон з побоюванням виліз з вантажівки коли перев'язав Джейсона. Швидко скінчив завантаження, він завів поїзд з причепів і рушив назад до міста. Джейсон заштрикнувся знеболювальним і задрімав щойно вони рушили.

Поки він спав, Кренон мабуть передав все по радіо, бо коли вони прибули Керк вже чекав. Щойно вантажівка в'їхала в межі обводу він відчинив двері і витяг Джейсона. Пов'язка відтягнулась і Джейсон відчув, що рана відкрилась. Він зціпив зуби, Керку не сподобалося б чути його крики.

— Я ж тобі казав лишатись в будівлях поки не відлетить корабель. Чому ти вийшов? Чому ти вийшов на вулицю? Ти говорив з корчувальниками, чи не так? — з кожним питанням він термосив Джейсона.

— Ні з ким я не говорив. — Вдалось Джейсону витиснути слова. — Вони намагались схопити мене, я пристрелив двох, переховувався, поки не вернулась вантажівка.

— А тоді підстрелив ще одного, — сказав Кренон. — Я бачив. Добрий постріл. Гадаю я також вцілив одного. Пусти його Керку, вони вистрілили йому в спину, перш ніж він досяг вантажівки.

Досить пояснень, подумав Джейсон. Не перестарайся. Дозволь йому вирішити пізніше. Зараз саме час змінити тему. Існує єдина річ, що відволіче його від корчувальників.

— Я борюсь у вашій війні Керку поки ти безпечно сидиш в межах обводу. — Джейсон притулився до краю вантажівки коли Керк послабив хватку. — Я дізнався, через що ви б'єтесь з цією планетою насправді, і як можна перемогти. Тепер дозволь мені сісти і я тобі скажу.

Під час їх розмови зійшлось більше пирійців. Тепер всі завмерли. Як і Керк вони застигли, дивлячись на Джейсона. Коли Керк сказав, це було для всіх них.

— Що ти маєш на увазі?

— Лиш те, що сказав. Пир бореться з вами — активно і свідомо. Відійди досить далеко від міста і зможеш відчувати хвилі ненависті, що на нього спрямовані. Ні, так не вийде — ви не зможете, тому що ви виросли разом з ним. Однак я можу, і будь-хто з якими-небудь екстрасенсорними здібностями може. Існує вказівка воювати проти вас постійно спрямована на місто. Життєві форми на цій планеті чутливі до парапсихологічного випромінювання і відповідно реагують на цей сигнал. Вони нападають і змінюються, і мутують щоб вас знищити. І вони продовжуватимуть у тому ж руслі, поки ви всі не згинете. Якщо ви не зможете зупинити війну.

— Як? — ляснув словами Керк і кожне лице повторило питання.

— Треба з'ясувати хто або що посилає це повідомлення. Форми життя, які вас атакують не мають інтелекту для аргументації. Їм наказують так робити. Гадаю, що знаю, як знайти джерело цих наказів. Тоді постане питання переслати повідомлення з проханням про перемир'я і остаточного припинення усіх військових дій.

По його словах наступила мертва мовчанка, пирійці намагались осягнути ідеї. Керк першим розвіяв все геть.

— Повертайтесь до своєї роботи. Це мій обов'язок і я про це потурбуюсь. Як тільки-но я з'ясую скільки в цьому істини, якщо вона тут взагалі є, то підготую ретельний звіт. — Люди поволі розійшлись озираючись.

XX.

— Тепер з самого початку, — сказав Керк. — І зі всіма подробицяими.

— Я можу додати дуже мало фізичних фактів. Я бачив тварин, зрозумів поклик. Я навіть поекспериментував з деякими з них і вони реагували на мої психічні команди. Зараз, я повинен відстежити джерело наказів, які підтримують цю війну.

— Скажу тобі щось чого досі нікому не казав. Мені не просто щастить в азартних іграх. У мене достатньо екстрасенсорних здібностей щоб змінювати ймовірність на свою користь. Ця здатність нестійка, тож я намагався її вдосконалити зі зрозумілих причин. Протягом останніх десяти років мені вдалося вивчати їх в усіх центрах, що здійснюють дослідження в царині телепатії. У порівнянні з иншими галузями знань, про цю відомо на диво мало. Основні екстрасенсорні здібності можна покращити вправляючись і розроблено деякі пристрої, що діють як підсилювачі псі хвиль. Правильно використаний один з таких приладів перспективний напрям для пошуків.

— Ти хочеш змайструвати такий пристрій? — запитав Керк.

— Саме так. Збудувати його і перенести його на кораблі за межі міста. Сигнал достатньо сильний, щоб підтримувати цю споконвічну війну мусить бути достатньо сильним, щоб його відстежити. Я його відслідкую, зв'яжуся з істотами, що його випромінюють і спробую з'ясувати, чому вони це роблять. Припускаю, ти погодишся з будь-який розумним планом, який припинить цю війну?

— Будь-що розважливе, — холодно сказав Керк. — Як довго тобі треба, щоб змайструвати цей пристрій?"

— Усього кілька днів, якщо у вас тут є всі деталі, — сказав йому Джейсон.

— Тоді роби. Я скасую теперішній рейс і притримаю корабель, готовим до дій. Коли пристрій буде готовий, відстежиш сигнал і доповіси мені.

— Згода, — сказав встаючи Джейсон. — Щойно оброблять цю рану у спині я складу список необхідних речей.

Похмурого, невсміхненого чоловіка на ім'я Скоп призначили Джейсону як поєднання конвоїра та охоронця. Він дуже серйозно сприймав свою роботу і за короткий термін Джейсон зрозумів, що він був в'язнем на волі. Керк прийняв його історію, однак не було жодних гарантій, що повірив. Одне його слово і охоронець міг перетворитися на ката.

Холодна думка вразила Джейсона, вона безсумнівно була такою, що могла б здійснитись. Повірив йому Керк чи ні, він не міг дозволити собі ризикувати. Поки існувала найменша можливість, що Джейсон зв'язувався з корчувальниками, йому не могли дозволити покинути планету живим. Лісові люди були недалекими, якщо думали, що такий очевидний план міг здійснитись. Або ж вони просто вирішили випробувати долю, сподіваючись, що він міг випадково спрацювати? Авжеж, їм не було чого втрачати.

Джейсон тільки частково переймався роботою складаючи список необхідних для псі пеленгатора матеріалів. Думками він блукав тісними колами у пошуках виходу, якого не існувало. Він був занадто вплутаним у справу, щоб тепер просто відступитись. Керк ніколи б цього не дозволив. Якщо він не зможе знайти спосіб припинити війну і врегулювати питання

корчувальників він опиниться у безвиході, решту днів свого життя. До того воно буде дуже коротким.

Коли список був готовий, він зв'язався з відділом постачань. З певними замінами, все йому необхідне було в наявності і мало бути доправлене йому. Скоп явно занурився в дрімоту в кріслі і Джейсон, підперши рукою голову щоб її не обтяжувало тяжіння, розпочав креслити робочий ескіз пристрою.

Раптом Джейсон оглянувся усвідомлюючи тишу. Він чув машинерію будівлі і голоси в передпокої зовні. Що ж це за тиша...?

Психічна тиша. Він був настільки зайнятий з часу свого повернення в місто, що не помітив повної відсутності будь-якого психічного сприйняття. Не вистачало постійного потоку тваринних впливів, як не було нечіткого чуттєвого усвідомлення його екстрасенсорних здібностей. Раптово зі спалахом усвідомлення він пригадав, що в цьому місці так було завжди.

Він намагався прислухатись розумом і зупинився майже до того як розпочав. Звідусіль на нього постійно напирали думки, і він це збагнув спробувавши сягнути поза свій розум. Це було ніби у судні глибоко на дні океану притулити руку до люка, який стримує шалений тиск. Торкаючись дверей, не відчиняючи їх, можна відчути напругу сили що тисне ззовні в очікуванні розчавити тебе. Саме таким був психічний тиск на місто. І глухі сповнені ненависті верески Пиру миттєво знищили б будь-який який розум, що сприйняв би їх. Частина функцій його мозку функціонувала як псі-вимикач, перекриваючи свідомість перш ніж його розум розплющить. Просочування було достатнім щоб він знав про цей тиск, і забезпечувати поживу для його постійних кошмарів.

З цього була єдина супутня користь. Відсутність ментального тиску дозволяла йому легше зосередитись. Незважаючи на втому схема вибудовувалась швидко.

* * * * *

Пізно по обіді прибула Мета, принесла замовлені ним деталі. Вона ковзнула верстаком йому довгий ящик, почала говорити, та передумала і не сказала нічого. Джейсон глянув на неї і осміхнувся.

— Збентежена? — спитав він.

— Не знаю, про що ти говориш, — сказала вона, — не збентежена. Просто роздратована. Звичну поїздку скасували і наш графік поставок порушено на місяці. І замість того щоб пілотувати чи виконувати завдання на обводі все, що маю робити, це стовбичити тут і чекати тебе. Відтак здійснити якийсь дурний політ за твоїми вказівками. І ти дивуєшся чому я роздратована?

Джейсон обережно встановив деталі у рамі перш ніж заговорити. "Як я вже казав, ти збентежена. Я можу розповісти, як ти збентежена, і це тебе збентежить ще більше. Спокуса, якій, чесно кажучи, встояти важко."

Вона насупившись глянула на нього з-за верстату. Не усвідомено накручуючи і розкручуючи пальцем пасмо волосся. Такою вона подобалась Джейсону. Як пирійка що оперує на повну потужність мала таку ж особистість як шестерня механізму. Коли вона вибивалась з цього образу, то більше скидалась йому на дівчину з того першого рейсу, яким він прибув на Пир. Його цікавило чи можливо було донести їй те, що він мав на гадці.

— Я не ображаю тебе кажучи "збентежена", Мето. Враховуючи де ти виросла ти не могла б бути иншою. В тебе острівна особистість. Правду кажучи, Пир незвичайний острів з безліччю надскладних проблем, у вирішенні яких ти експерт. Це, однак, не робить його меншим островом. Коли ти стикаєшся багатонаціональними проблемами ти збентежена. Або й гірше, коли твій острівець проблем поставити у ширший контекст. Це як грати свою власну гру, однак постійно на ходу змінюючи правила.

— Ти верзеш казна що, — відрізала вона йому. — Пир не острів і, безумовно, боротьба за виживання не гра.

— Перепрошую, — всміхнувся він. — Я висловився метафорично, до того ж не надто вдало. Давай конкретизуємо проблему. Розглянемо приклад. Припустимо, я б збирався тобі сказати, що отам з дверної рами звисає жалокрил...

Пістолет Мети був наведений на двері до того як він скінчив останнє слово. Перевернулось крісло охоронця. Він в одну мить схопився з напів дрімоти до повної бойової готовності, його пістолет також намацував дверну раму.

— Це був просто приклад, — сказав Джейсон. — Насправді там нічого немає. — Пістолет охоронця зник і він з осудом насупив на Джейсона погляд, поправляючи стілець і падаючи у нього.

— Ви обоє показали, що здатні впоратися з пирійською проблемою. — продовжував Джейсон. — А що, якби я сказав, що річ, що звисає з дверної рами виглядає як жалокрил, однак це просто свого роду велика комаха, що пряде тонкий шовк, який можна використати для ткання одягу?

Охоронець глянув з-під густих брів на порожній дверний проєм, його пістолет заскиглив частково вилітаючи і ляснув знов до кобури. Він буркнув щось невиразне в бік Джейсона і потоптав в сусідню кімнату, грюкнувши дверима. Мета зосереджено спохмурніла і виглядала спантеличеною.

— Це ж не може бути щось инше окрім жалокрила, — нарешті сказала вона. — Ніщо не могло б так виглядати. І навіть якби воно не пряло шовк, то вкусило б щойно змогло б підібратися близько, тож треба його вбити. — Вона вдоволено посміхнулася непорушній логіці своєї відповіді.

— Знов неправильно, — сказав Джейсон. — Я просто описав прядильника-імітатора з Стовера. Він імітує найжорстокіші форми життя тієї планети і робить це настільки вдало, що не потребує иншого захисту. Він би спокійно сидів на твоїй руці і оплітав тебе метр за метром. Якщо б я випустив вантаж таких тут, на Пирі, ти ніколи не могла бути впевненою коли стріляти?

— Проте їх немає тут і зараз, — наполягала Мета.

— Тим не менш, він міг би досить ймовірно бути. І якби був, всі правила вашої гри змінились би. Тепер вхопила думку? В галактиці є певні усталені закони і правила, однак вони инші ніж ті за якими живете ви. Ваше правило нескінченна війна з місцевим життям. Я хочу вийти за межі вашого набору правил і покласти край цій війні. Ти б цього не хотіла? Ти б не хотіла існування, яке було б чимось більшим, ніж просто нескінченна битва за виживання? Життя з можливістю щастя, любови, музики, мистецтва — всіма приємними речами, на які у вас ніколи не було часу.

Вся пирійська строгість зникла з її обличчя, коли вона слухала його слова, віддаючись цим чужорідним поняттям.

Оповідаючи він мимовільно взяв своєю рукою її руку. Її рука була теплою і її пульс пришвидшився від його дотику.

Раптом Мета відчула його руку і вихопила свою геть, одночасно підводячись. Коли вона попростувала наосліп до дверей, голос Джейсона пролунав їй услід.

— Охоронець, Скоп, втік, бо не хоче втрачати свою дорогоцінну двозначну логіку. Це все, що у нього є. Але ти бачила інші частини галактики, Мето, ти знаєш, що в житті є набагато більше, ніж вбити-і-бути-вбим на Пирі. Насправді ти це відчуваєш, навіть якщо й не визнаєш цього.

Вона повернулася і вибігла крізь двері.

Джейсон дивився їй вслід, а рукою задумливо потирав щетину підборіддя. "Мето, маю слабку надію, що жіноче переможе над пирійським. Думаю, що я бачив — мабуть, вперше в історії цього знедоленого кривавою війною міста — сльозу в очах одного з його громадян.

XXI.

— Впусти це обладнання і Керк, без сумніву, повириває тобі руки, — сказав Джейсон. — Він тепер стоїть отам, шкодуючи що піддався на мої вмовляння і погодився на цю справу.

Скоп вилаявся вгинаючись під об'ємною масою псі детектора, передаючи його Меті, що чекала у відчиненому люці космічного корабля. Джейсон керував завантаженням і знищував всі занадто зацікавлені форми життя. Цього ранку було з лихвою рогочортів, він пристрелив чотирьох. Він був останнім на борту тож замкнув за собою люк.

— Де ти збираєшся це встановити? — запитала Мета.

— Ти мені скажи, — сказав Джейсон. — Для антени мені потрібно місце, де немає скупчення металу перед тарілкою, щоб не було перешкод сигналу. Найкраще було десь на тонкому пластику, чи в гіршому випадку можна встановити його ззовні корпусу з дистанційним керуванням.

— Мабуть доведеться, — сказала вона. — Корпус суцільний, видимість забезпечується екраном та навігаційними приладами. Не думаю, що... чекай... є одне придатне місце.

Вона привела їх до опуклості корпусу, де містилась одна з рятувальних шлюпок. Вони пройшли крізь завжди-відчинений люк, за ними Скоп тягнув пристрій.

— Ці рятувальні шлюпки частково заглиблені в корабель, — пояснила Мета. — Вони містяться у прозорих люках захищені фрикційними щитами, що автоматично відсуваються коли запускається човник.

— А чи можемо ми опустити щити зараз?

— Гадаю, що так, — сказала вона. Вона відслідкувала пускові схеми у розподільній коробці і відімкнула кришку. Коли вона замкнула реле щита вручну, важкі плити ковзнули у корпус. Перед очима був чіткий кругозір, оскільки більшість оглядового вікна виступала з основного корабля.

— Чудово, — сказав Джейсон. — Я сидітиму тут. Тепер, як мені з тобою зв'язуватись?

— Отут, — сказала вона. — Комунікатор заздалегідь налаштований. Більше нічого не чіпай, зокрема, не чіпай цього

перемикача. — Вона вказала на велику висувну ручку посередині панелі керування. — Аварійний запуск. Дві секунди по натисненні човник відстрілюється. І так вже сталось, що човник без пального.

— Звісно, руки геть, — сказав Джейсон. — Тепер скажи Гускі підключити мене до мережі корабля і я це налаштую.

Детектор був простий, хоча налаштування мало бути точним. Тарілко-подібна антена ловила сигнал до тонко збалансованого детектора. На обидвох кінцях спектру вхідного сигналу прийом різко падав, даючи змогу точно налаштувати напрям прийому. Отриманий в результаті сигнал передавався на стадію підсилення. На відміну від електронних складників першого етапу, цей компонент був послідовністю символів на білому папері. Ретельно підклеєний до вхідних і вихідних дротів.

Коли все було готове і скріплене на місці, Джейсон кивнув зображенню Мети на екрані. "Піднімайся, і обережно будь ласка. І без тих твоїх дев'ятиприскорених вибриків. Повільно кружляй колами вздовж обводу, поки не скажу щось змінити."

* * * * *

Рівномірною силою двигнів корабель піднісся і набрав висоту, відтак легко пустився на кругову траєкторію. Вони зробили п'ять кіл довкола міста перш ніж Джейсон похитав головою.

— Прилад, здається, працює добре, однак маємо надто багато шумів від усієї тутешньої живності. Віддались на тридцять кілометрів від міста і починай нові кола.

Цього разу результати були кращими. Потужний сигнал йшов з боку міста, в межах менше градуса скалі. Антена незмінно трималась під сталим кутом до напрямку польоту корабля, сигнал був досить постійним. Мета повертала корабель довкола його головної осі, заки Джейсонів рятувальний човник не був безпосередньо здолу.

— Зараз йдемо добре, — сказав він. — Просто тримай стерно у цій позиції і не відхиляй ніс від курсу.

Ретельно позначивши напрямок на мірному колі, Джейсон повернув антену приймача на сто вісімдесят градусів. Тепер поки корабель продовжував кружляти, вони повільно збирали всі сигнали спрямовані в бік міста. Вони пройшли півколо коли він спіймав новий сигнал.

Він справді там був, тоненький, але сильний. Просто щоб переконатися, він дозволив кораблю здійснити ще два оберти і він щоразу записував напрям гірокомпасу. Напрямок співпадав. На третьому колі він зв'язався з Метою.

— Приготуйся до повного правого повороту, чи як ти там кажеш. Гадаю знайшов нашого носія. Приготуйся, зараз.

Поворот був повільний і Джейсон не втрачав сигналу. Кілька разів він вагався, проте знов спіймав його. Коли компас врівноважився Мета додала потужності.

Вони взяли курс на пирійських тубільців.

Година польоту зі швидкістю близькою найвищої атмосферної швидкости не принесла жодних змін. Мета скаржилися, проте Джейсон наполіг на продовженні курсу. Сигнал був незмінним і поволі посилювався. Вони перетнули

пасмо вулканів, що позначали межі континенту, кораблем термосили розжарені потоки повітря. Щойно вони залишили берег позаду і вони були над водою, Скоп доєднався до ремствувань Мети. Він ненастанно обертав свою вежу, однак на такій висоті стрілянини було з комареву ніжечку.

Коли на видноколі з'явились острови сигнал пішов на спад.

— Тепер сповільнюй, — передав Джейсон. — Ті острови попереду скидаються на випромінювач нашого сигналу!

Колись тут був континент, ковзав на розплавленому ядрі Пиру. Тиск змінився, тектонічні плити змістились і континент зник в океані. Все, що тепер залишилось від цих просторів суші з різноманіттям життя — це ланцюжок островів, що були колись вершинами найвищих гірських хребтів. На цих островах, що прямовисно вигулькували з води збереглись останні мешканці зниклого континенту. Відібрані нащадки переможців невпинного жорстокого відбору. Тут жили найстаріші місцеві пирійці.

— Знижуйся, — подав знак Джейсон. — До цієї великої вершини. Здається сигнал іде звідти.

Вони кинулись додолу над горою, проте не змогли нічого крім дерев і спаленої сонцем скелі вгледіти.

Біль майже зніс Джейсону голову. Вибух ненависті пройшов крізь підсилювач в його череп. Він зірвав навушники і обхопив руками голову. Крізь сльози побачив чорну хмару летючих тварюк, що зірвались з дерев. Він тільки встиг вихопити проблиск узгір'я, перш ніж Мета додала потужності двигням і корабель швидко забрався звідти.

— Ми знайшли їх! — Її шалене піднесення зникло щойно вона здріла Джейсона в комунікаторі. — З тобою все гаразд? Що сталося?

— Почуваюсь... спустошеним... раніше я вже переживав псі вибухи, проте нічого подібного! Якраз перед вибухом я помітив отвір, схожий на печеру. Здається сигнал був звідти.

— Лягай, — сказала Мета. — Відвезу тебе до міста якомога хутчіш. Попереджу Керка, він має знати, що сталося.

Коли вони приземлялись група людей вже чекала на космодромі. Вони увірвалися щойно корабель торкнувся землі, прикриваючи обличчя від ще гарячого повітря шахти. Керк увірвався щойно відчинився порт, роздивляючись довкола, поки не помітив Джейсона простягненого на прискорювальному лежаку.

— Це правда? — гаркнув він. — Ви простежили чужорідних злочинців, що розпочали цю війну?

— Легше чоловіче, легше, — сказав Джейсон. — Я відстежив джерело псі повідомлення, що підтримує вашу війну. Я не знайшов ніяких доказів щодо того, хто розпочав цю війну і, звичайно ж не поспішав би настільки, щоб називати їх злочинцями...

— Я втомився від твоєї гри слів, — перебив Керк. — Ти знайшов цих істот і зафіксував їх розташування.

— На мапі, — сказала Мета, — я зможу долетіти туди із заплющеними очима.

— Добре, добре, — сказав Керк, потираючи руки, настільки сильно, що можна було почути жорсткий скрегіт його мозолів. — Аж не віриться, що по всіх цих століттях війна можливо добігає кінця. Та тепер це можливо. Замість того, щоб просто вбивати ці самовідновлювальні легіони бридких напасників ми зможемо дістатись їх керівників. Вистежити їх, перенести війну на їх територію... і стерти їх з поверхні цієї планети!

— Нічого подібного! — сказав Джейсон, з зусиллям сідаючи. — Нічого ти не робитимеш! Відтоді як я прилетів на цю планету мною тут попихають, я неодноразово ризикував своїм життям. Як ти думаєш, я зробив це тільки, щоб задовольнити твої кровожерні прагнення? Я домагаюсь примирення — не руйнувань. Ти обіцяв зв'язатися з цими істотами, постаратись домовитись. Ти що не людина честі, що тримає своє слово?

— Я не зважатиму на образи, хоча за таке іншим разом я убив би тебе, — сказав Керк. — Ти добре послужив моїм людям і ми не соромимось чесно визнати борг. Водночас не треба звинувачувати мене в порушенні обіцянки, якої я ніколи давав. Пригадую дослівно казав наступне: ‘обіцяю дотримуватись усякого розумного плану, що скінчить цю війну'. Цього я й збираюсь триматись. Твій план мирних переговорів не розсудливий. Тому ми збираємось знищити ворога.

— Спочатку подумай, — звернувся Джейсон до Керка, що обернувся піти. — Що не так у спробі переговорів чи перемир'я? Потім, якщо не вдасться, можете спробувати по-своєму.

Відсік був переповнений пирійцями, що проштовхувались в середину. Керк майже дійшовши до дверей, повернувся до Джейсона.

— Я скажу тобі, що не так з мирним планом, — сказав він. — Так роблять боягузи, ось чому. Для тебе це прийнятно, бо ти прибулець і не знаєш кращого. Однак невже ти вважаєш, що я б хоч на мить міг потакати таким програшним принципам? Коли я кажу, я кажу не тільки за себе, а й за всіх нас. Ми не проти боротьби, і ми знаємо як це робиться. Ми знаємо, що якби ця війна була скінчена, ми могли б збудувати тут кращий світ. Водночас, якщо у нас є вибір між продовженням війни і боягузливим миром – ми обираємо війну. Ця війна тоді буде скінчена, коли ворог буде повністю знищений!

Пирійці, що слухали викрикували на знак згоди і коли Керк проштовхувався крізь натовп деякі з них підбадьорливо плескали його по плечі коли він минав їх. Джейсон відкинувся на дивані, змучений зусиллями і вичерпаний спробами здолати жорстокість пирійців мирними закликами.

Коли поглянув всі вони пішли – крім Мети. У неї було те ж саме кровожерливе піднесення як і в решти, проте воно зникло, коли вона на нього глянула.

— То що, Мето? — гірко запитав він. — Жодних сумнівів? Ти теж думаєш, що знищення єдиний спосіб скінчити цю війну?

— Я не знаю, — сказала вона. — Я не певна. Вперше в своєму житті у мене більше ніж одна відповідь на питання.

— Вітаю, — сказав він. — Ознака дорослішання.

XXII.

Джейсон стояв осторонь і спостерігав завантаження смертоносного вантажу до корабельного трюму. Пирійці були в доброму гуморі укладаючи гвинтівки, гранати і газові бомби.

Коли на борт доправили заплічник з атомною бомбою один з них затягнув похідної пісні, а решта підхопили. Можливо вони були щасливі, однак очікування кривавої різанини сильно гнітило Джейсона. Він почувався якимось зрадником життя. Можливо, знайдене ним життя потрібно було знищити, а може й не потрібно. Без здійснення хоч би найменшої спроби до порозуміння, знищення буде відвертим вбивством.

Керк вийшов з операційної будівлі й всередині корабля чулось гудіння пускових насосів. Вони вирушали з хвилини на хвилину. Джейсон змусив себе поспішно перейняти Керка на півдорозі до корабля.

— Я лечу з вами, Керку. Принаймні це ти мені винен, за те що я їх знайшов.

Керк вагався, не схвалюючи таку думку. "Це бойова місія," — сказав він. — "Немає місця для спостерігачів і додаткової ваги... і вже занадто пізно нас зупиняти, Джейсоне, ти це знаєш."

— Ви пирійці найгірші брехуни у Всесвіті, — сказав Джейсон. — Ми обидва знаємо, що корабель може підняти в десять разів більший вантаж ніж той, що він несе нині. Отже... ти дозволиш мені летіти чи забороиш без всякої на те причини?

— Залазь на борт, — сказав Керк. — Лиш не плутайся під ногами, бо розтопчуть.

Цього разу, оскільки точка призначення була достеменно відома, політ тривав набагато менше. Мета підняла корабель в стратосферу високою балістичною дугою, що закінчувалась на островах. Керк сидів у кріслі другого пілота, Джейсон сидів

позад них, звідки міг бачити екрани. Десант з двадцяти п'яти добровольців був в нижньому трюмі зі зброєю напоготові. Всі екрани корабля переведено на фронтальний показ. Вони спостерігали як з'являвся і здіймався зелений острів, тоді він зник прихований полум'ям гальмівних ракет. Старанно маневруючи кораблем, Мета посадила його на плоскім уступі поблизу входу в печеру.

Цього разу Джейсон був готовий до психічного вибуху ненависті, проте як і раніше було боляче. Стрільці сміялись і радісно вбивали всіх тварин острова, що наближались до корабля. Їх вбивали тисячами, а вони перли далі.

— Хіба ви мусите це робити? — запитав Джейсон. — Це вбивство, різанина, отак просто забивати цих звірів.

— Самозахист, — сказав Керк. — Вони на нас нападають і їх вбивають. Що може бути простіше? А тепер стули писок, бо кину тебе до них.

Минуло з півгодини, перш ніж стрільба стихла. Тварини й далі на них напали, однак масові напади, здавалося, скінчились. Керк сказав через внутрішній лінію.

— Штурмова група виходьте і обережно там. Вони знають, що ми тут і спробують за можливості влаштувати нам пекло. Несіть бомбу в цю печеру і перевірте наскільки вона глибока. Ми завжди можемо підірвати їх з повітря, однак з того не буде нічого доброго, якщо вони сховалися у твердій скелі. Тримайте екран відкритим, залиште бомбу і відходьте щойно я скажу. Тепер рухайтесь.

* * * * *

Чоловіки роїлися вниз сходами і утворюючи стрій для відкритого бою. Незабаром їх атакували, проте тварюк знесли, перш ніж вони змогли б підібратися ближче. Небавом чоловік з бомбою дістався печери. У нього на грудях була змонтована камера, тож спостерігачі на кораблі могли бачити поступ штурмового загону.

— Велика печера, — пробурчав Керк. — Заглиблюється і простягається до низу. Цього я й боявся. Скинута бомба просто завалила би вхід. Без жодних гарантій, що щось не змогло б зрештою вибратись звідти. Мусимо переконатись як глибоко простягається печера.

В печері було досить тепло щоб використовувати інфрачервоні фільтри. Кам'яні стіни жорстко відсвічували чорно-білим з перебігом наступу.

— Жодних ознак життя, відтоді як увійшли до печери, — повідомив офіцер. — Обгризені кістки на вході і трохи посліду лиликів. Поки скидається на природну печеру.

Крок за кроком наступ тривав, щораз сповільнюючись. Навіть не чутливі до псі випромінювання пирійці відчували безперервний потік ненависті спрямований на них. У Джейсона, на кораблі, головний біль замість послаблюватись, повільно зростав.

— Стережись! — закричав Керк, з жахом вдивляючись в екран.

Печера від стіни до стіни була заповнена блідими, безокими тваринами. Вони сипались з крихітних бічних проходів і, здавалось, буквально з'являються з-під землі. Їхні передні ряди, розчинилися в полум'ї, проте ще більше

продовжували натиск. Спостерігачі на кораблі побачили на екрані як печера хитнулась перевертаючись — оператор впав. Бліді тіла накрили і поховали об'єктив.

— Зімкнути ряди... вогнемети і газ! — закричав в мікрофон Керк.

Після першого нападу вижило менше половини чоловіків. Ті хто не загинув, під прикриттям вогнеметів метнули газові гранати. Їх захищена бойова броня захистила їх коли частина печери заповнилась газом. Хтось викопав з тіл нападників камеру.

— Лишайте там бомбу і відступайте, — наказав Керк. — Ми вже достатньо втратили.

В об'єктиві був инший чоловік. Офіцер був мертвий. "Вибачте, сер," — сказав він, — "однак це те саме що й рухатися вперед поки тримають газові гранати. Ми занадто близько, щоб відступати.

— Це наказ, — кричав Керк, проте людина зникла з екрану і наступ продовжився.

Пальці Джейсона боліли у тому місці де він затис підлокітник. Він відпустив і розім'яв їх. На екрані чорно-біла печера постійно насувалась на них. Так спливала хвиля по хвилі. Щоразу, коли тварини атакували знов, застосовувались ще кілька газових гранат.

— Попереду бачу щось дивне, — стихаючий голос вирвався з динаміка. Вузька печера повільно перейшла в гігантську порожнину, настільки велику, що стеля і протилежні стіни ховалися в далечі.

— Що це? — запитав Керк. — Скеруй прожектор отуди правіше.

Тепер картинка на екрані була нечіткою і було важко щось вирізнити, послаблена шарами породи між ними. Не можливо було роздивитись подробиць, однак було очевидно, що це щось незвичне.

— Ніколи раніше не бачив ... нічого подібного, — сказав мовець. — На вигляд як якісь великі рослини, щонайменше десятиметрові, однак вони рухаються. Ці гілки, щупальця чи що воно таке, постійно вказує на нас і в моїй голові з'являються найтемніші відчуття...

— Підстрель одне, побачимо, що станеться, — сказав Керк.

Пістолет вистрілив і в ту ж мить посилена психічна хвиля ненависті накотилась на чоловіків, збиваючи їх на землю. Вони каталися від болю, непритомніли і не були в змозі думати чи битися з підземними тварюками, що звивались над ними для нової атаки.

В кораблі, набагато вище, Джейсон відчув удар по свідомості і здивувався, як люди внизу змогли б пережити його. Решту в диспетчерській він теж вразив. Керк гупав по рамі екрану і кричав до людей внизу, що не чули його.

— Відступайте, відходьте...

Було надто пізно. Люди тільки злегка ворушились поки звитяжні пирійські тварини накривали їх, роздряпуючи з'єднання їх броні. Лиш один чоловік заворушився, встаючи і відбиваючись від істот голими руками. Він затинаючись пройшов кілька кроків і схилився над купою, що судомно

корчилась під ним. Ривком плеча він потягнув иншу людину вгору. Людина була мертва, та його наплічник досі був на його спині. Скривавлені пальці намацали наплічник і обидвох чоловіків змило смертельною хвилею.

— Це була бомба! — кричав Меті Керк. — Якщо він не змінив налаштування, то вона досі на десяти секундному мінімумі. Забираймося звідси!

* * * * *

В Джейсона тільки й було часу, щоб відкинутись на дивані прискорення, перш ніж ракети зірвались. Тиск навалився на нього і продовжував зростати. В очах потемніло, проте він не знепритомнів. Повітря вищало об корпус, відтак звук стих коли вони покинули атмосферу.

Щойно Мета вимкнула живлення зблиск білого світла вирвався з екранів. Вони миттєво почорніли разом зі згорянням об'єктивів на корпусі. Вона ввімкнула відповідні фільтри, натисла кнопку, що замінило об'єктиви на нові.

Далеко внизу, в киплячому морі, зростаюча грибо-подібна хмара полум'я позначала місце, де кілька секунд тому був острів. Всі троє дивились на це мовчки й нерухомо. Керк оговтався першим.

— Летимо додому, Мето і зв'яжи мене з командним пунктом. Двадцять п'ять чоловік загинули, однак вони зробили справу. Вони вбили тварюк... чим би вони не були... і скінчили війну. Не можу придумати кращого способу померти чоловіку.

Мета встановила курс, а тоді з'єднала з командним пунктом.

— Маю труднощі зі зв'язком, — сказала вона. — Робот відповідає згодою на запит, та ніхто не відповідає на виклик.

В порожньому екрані з'явився чоловік. Він був змережаний краплинами поту і мав спустошений погляд в очах. — Керк, — сказав він, — це ти? Мерщій летіть сюди. Нам потрібна ваша вогнева міць на обводі. Хвилину тому вони пішли у загальний наступ з усіх боків, гіршого я ще не бачив.

— Що ти маєш на увазі? — не вірячи й затинаючись белькотів Керк. — Війна скінчилася, ми їх підірвали, повністю знищили їх штаб-квартиру.

— Війна триває як ще ніколи досі, — огризнувся инший. — Не знаю, що ви зробили, але це розворушило тут ціле пекло. Тепер годі теревенити, веди сюди корабель!

Керк повільно повернувся до Джейсона, його обличчя випромінювало чисту тваринну дикість.

— Ти...! Це ти зробив! Я мав тебе убити одразу як тебе побачив вперше. А я хотів, тепер я знаю, що слід було. Відтоді як ти прилетів сюди, ти як чума сієш смерть навсібіч. Я знав, що ти неправий, та дозволив твоїм заплутаним словам переконати себе. І подивись, що сталося. Спочатку ти вбив Вельфа. Тоді ти вбив тих людей в печері. Зараз ця атака на обвід... всіх, хто там згине, вбив ти!

Керк посунув на Джейсона, повільно крок за кроком, з обличчям скривленим ненавистю. Джейсон позадкував доки міг відступати далі, плечі вперлись у скриньку з мапами. Керк накинувся на нього та не навкулачки, а зі всього замаху дав йому ляпаса. Хоча Джейсон відхилився ляпас збив його з ніг і він простягнувся на на підлозі. Його рука була на шафці з

мапами, а пальці на захисних трубах, де були матриці міжзоряних курсів.

Джейсон схопив обома руками одну з важких труб і потягнув її. Він щосили замахнувся нею в обличчя Керка. Він пробив шкіру вилиці і лоба, з розрізів заюшила кров. Однак це зовсім не сповільнило й не зупинило масивного чоловіка. В його усмішці не було й краплі милосердя, коли він нахилився й поставив Джейсона на ноги.

— Опирайся, — сказав він, — матиму набагато більше задоволення вбиваючи тебе. — Він замахнувся гранітним кулаком, що зніс би голову Джейсона з пліч.

— Давай, — сказав Джейсон і перестав опиратись. — Вбий мене. Тобі ж це легко зробити. Тільки не називай це справедливістю. Вельф помер, щоб мене врятувати. Однак люди на острові згинули через твою дурість. Я хотів миру, ви хотіли війни. Тепер маєте. Убий мене, щоб заспокоїти совість, бо правда в тому, що ти не можеш глянути правді у вічі.

З гнівним ревом Керк направив кулак донизу.

Мета схопила його руку обома руками і повисла на ній відтягуючи його в бік, перш ніж удар досяг цілі. Всі троє впали разом, мало не придушивши Джейсона.

— Не роби цього, — закричала вона. — Джейсон не хотів, щоб ті люди туди спускались. Це була твоя ідея. Ти не можеш його за це вбити!

Керк, шаленіючи з люті, нічого не чув. Він перевів увагу на Мету, відриваючи її від себе. Вона була жінкою і її гнучка сила була мізерною в порівнянні з його великими м'язами. Однак

вона була пирійською жінкою і зробила те чого не міг зробити жоден не пирієць. Вона сповільнила його на мить зупиняючи лють його нападу, поки він не зміг вивільнитись з її рук і відкинути її геть. Для нього це не потребувало багато часу, але цього було якраз достатньо щоб Джейсон дістався дверей.

* * * * *

Джейсон прошкутильгав далі й замкнув за собою замок шлюзу. Мить по тому як він замкнув люк вся вага Керка налетіла на двері. Метал скрипів і гнувся, поступаючись. Одна завіса обірвалась, а инша висіла на клапті металу. Наступний удар виносив двері.

Джейсон не чекав коли це станеться. Він не оглядався щоб з'ясувати чи двері спинять розлюченого пирійця. Жодні двері на судні не могло його зупинити. зі всіх сил Джейсон тікав коридором. На кораблі не було безпечного місця, а це означало, що потрібно було його покинути. Відсік з рятувальним човником був прямо попереду.

Відтоді як він вперше побачив їх, він багато думав про рятувальні човни. Хоча звісно не передбачав такої ситуації, він знав, що може настати година, коли йому самому знадобиться окремий транспорт. Рятувальні човни видались йому найкращою можливістю, за винятком того, що Мета сказала, що в них не було пального. Вона не помилялась в одному — човен, у якому він був тоді мав порожні баки, він перевірив. Хоча були п'ять инших човнів, які він не перевірив. Він обміркував ідею непридатних рятувальних човнів і дійшов, як йому видалось, правильного висновку.

Цей корабель був єдиним пирійським судном яке в них було. Якось Мета йому казала, що вони завжди планували

купити ще одне судно, однак не зробили цього. Певні інші необхідні військові витрати ставали на першому місці. Одного судна їм і справді було достатньо для їхніх справ. Єдина складність полягала в тому, що вони повинні були підтримувати цей корабель робочим, бо пирійське місто загинуло б. Без поставок їх знищать протягом декількох місяців. Тому екіпаж судна не міг і замислитись про можливу евакуацію з корабля. Незалежно від неприємностей з якими вони мали справу, вони не могли залишити його. Загибель їх корабля означав загибель їх світу.

Мислення у такому руслі не передбачало жодної необхідності для пального на рятувальних човнах. Не на всіх, принаймні. Хоча було б розумно, принаймні один з них мати заправленим для коротких польотів, які були б марнотратними для основного корабля. В цьому місці ланцюжок Джейсонових висновків давав слабину. Занадто багато "якщо". Якщо вони взагалі використовуються човники, один з них повинен бути з пальним. Якщо це так, то він мав би бути заправлений зараз. І якщо він був з пальним, то який саме з шести? В Джейсона не було часу для перевірки. Він повинен був обрати правильний з першого разу.

Його міркування привели його до відповіді, останньої у довгому ланцюжку припущень. Якщо човен з паливом, то він має бути найближчим до кабіни керування. Куди він зараз і прямував. Його життя залежало від послідовності цих здогадок.

Двері позад нього впали із тріском. Керк заревів і стрибнув. Джейсон метнувся крізь люк човника темпом, що найбільше скидався на біг в умовах подвійного тяжіння. Обома руками схопив ручку аварійного запуску і потягнув її.

Пролунав сигнал тривоги і люк зачинився, буквально перед Керковим носом. І лиш його пирійська спритність врятувала його від розчавлення ним.

Загорілись твердо паливні двигні і відділили рятувальний човен від основного судна. Їх коротке прискорення ляснуло Джейсона на підлогу, далі він захитався, коли човен перейшов у вільне падіння. Основні ракетні приводи не спрацювали.

У той момент Джейсон дізнався, як це знати, що ти мертвий. Без палива човен впаде в джунґлі внизу, впаде, як скеля і вибухне на частини від удару. Не було жодного виходу.

Відтак ракети схопились, заревли, він впав на палубу і розтовк собі носа. Він сів, потираючи носа і шкірячись в посмішці. В баках було паливо – затримка у запуску була просто частиною послідовності запуску, що дозволяла рятувальному човнику від'єднатись від корабля. Тепер, щоб взяти керування під контроль, він всівся в крісло пілота.

Висотомір подавав інформацію автопілоту, вирівнюючи човен поземно. Як і у всіх рятувальних човнів елементи керування були дитячо простими, призначені для використання новачками в надзвичайних ситуаціях. Автопілот не можливо було відключити, він керував разом з ручним керуванням, регулюючи невміле пілотування. Джейсон потягнув штурвал для різкого повороту і автопілот згладив його до м'якої кривої.

Через отвір він бачив яскраве полум'я великого корабля, що здійснював набагато різкіший поворот. Джейсон не знав, хто керував ним, чи про що думав пілот – він не в жодному випадку не хотів ризикувати. Затискаючи кермо вперед для піке, він вилаявся коли човник почав плавно знижуватись.

Більший корабель таких обмежень не мав. Він скаженим маневром змінив курс і пірнув на човник. Передня вежа вистрелила і вибух на кормі струснув невеличкий човен. Це чи то вибило автопілота, чи то струснуло його до підпорядкування. Повільне падіння змінилось сильним піке і джунглі здіймались попереду.

Джейсон відтягнув кермо вгору і часу вистачило якраз, щоб поставити руки ховаючи обличчя, перш ніж він врізався.

Громовиння ракет і тріск дерев скінчилось великий сплеском. Запала тиша і дим звільна розсіявся. Високо вгорі нерішуче кружляв космічний корабель. Злегка спускаючись, ніби бажаючи спуститись додолу і обстежити. Відтак знов піднімаючись реагуючи на терміновий запит допомоги з міста. Відданість перемогла і він повернувся і вергаючи вогнем повернув у бік міста.

XXIII.

Гілки дерев порушили падіння рятувального човна, носові ракети вигоріли в аварійному вибуху, а болото трохи зм'якшило приземлення. Проте це все ж була аварія. Зруйнований циліндр повільно тонув в застійній воді і тонкій твані болота. Ніс ракети вже був занурений до того як Джейсон встиг виштовхнути аварійний люк посередині човника.

Не було жодної можливості дізнатися, як довго часу потрібно щоб човен повністю затонув і Джейсон був не в змозі над цим замислюватись. Приголомшений і скривавлений, він мав якраз достатньо сил щоб вибратись самому. Пробираючись і падаючи, він вибрався на твердішу землю, важко усідаючись щойно помітивши щось, що б його втримало.

Позад нього булькотів і тонув рятівний човник. Повітряні камери ще трохи втримували його, а тоді піддалися. Вода завмерла, і лише зламані гілки і дерева, видавали ознаки того, що тут коли-небудь пролітав космічний човен.

Комахи дзижчали на болоті і єдиний звук, що пронизував тишу лісу був жорстокий крик звіра, який тягнув свою здобич. Коли луна відбилась крихітними звуковими хвилями все змовкло.

Джейсон із зусиллям отямився з напів трансу. Його тіло ніби пропустили крізь м'ясорубку і з туманом в голові було майже неможливо думати. По хвилі роздумів він зрозумів, що йому необхідна аптечка. Проста застібка не відмикалась і випускна кнопка не працювала. Врешті він перекрутив руку поки вона не опинилась під насадкою і витиснув увесь блок. Прилад задзижчав усередині, хоч він не відчував голок, він здогадався, що аптечка працює. Його зір потьмарився на якийсь час, а тоді прояснився. Знеболювальне зробило свою справу і він поволі вийшов з густої хмари, що оповила його мозок з часу аварії.

Вернувся розум, а з ним і самотність. Він був без їжі, без друзів, в оточенні ворожих сил чужої планети. В середині наростала паніка і лиш концентрованим зусиллям йому вдалось стриматись.

— Думай, Джейсоне, не час для емоцій, — сказав він вголос, щоб заспокоїтись, проте миттєво пошкодував, бо його голос звучав слабким в порожнечі, з нерівними додатками істерії. Щось зчавило в горлі і він прокашлявся, щоб його прочистити, тоді виплюнув кров. Дивлячись на червону пляму він раптом розсердився. Ненавидячи цю смертельну планету і неймовірну дурість людей, що тут жили. Прокльони вголос вийшли краще і тепер його голос лунав не так слабко. Він

взявся кричати, погрожуючи кулаком, в основному, порожнечі, однак це допомогло. Гнів змив страх і повернув його в дійсність.

Тепер, сидіти на землі було добре. Сонце було теплим і коли він відкидався назад, то сливе забував нескінченний тягар подвійного тяжіння. Гнів забрав страх, відпочинок стер втому. Десь з глибини душі вискочила стара банальність. Де життя – є надія. Він скривився цим банальним словам, водночас усвідомлюючи, що в них крилась проста істина.

Перелічив свої активи. Добре побитий, проте все ж живий. Жоден синець не виглядав надто серйозним і жодна кістка не була зламана. Його пістолет досі працює, він вискочив і вернувся до автокобури, коли він подумав про нього. Пирійці робили міцне спорядження. Аптечка також працювала. Якщо він пильнуватиме, зможе йти доволі прямо і може вижити з землі, то з високою ймовірністю зможе дістатися міста. Втім, що його там чекатиме зовсім инша справа. Він це з'ясує як туди дійде. Дістатись туди було головним пріоритетом.

З пасивного боку була планета Пир. Тяжіння, що висмоктує сили, убивча погода й жорстокі тварини. Чи зможе він вижити? Неначе, щоб підкреслити його думки, небо потемніло і дощ задріботів лісом посуваючись в його напрямку. Джейсон звівся на ноги і зорієнтувався перш ніж дощ вкраде видимість. Зазубрений гірський кряж нечітко виднівся на обрії, він згадав що вони їх минали відлітаючи. Вони згодяться на перший проміжний пункт. По досягненні якого, він потурбується про наступний відтинок подорожі.

* * * * *

Листя й бруд летіли за швидкими поривами вітру, далі він промок від дощу. Вимоклий, змерзлий, вже втомлений до кісток він протиставляв хитку силу ніг цій планеті смерти.

Коли смеркло ще й досі дощило. Не було жодної певності щодо правильного напрямку і ніякого сенсу продовжувати. Якщо цього мало, Джейсон був на межі повного виснаження. Ніч заповідалась на мокру. Всі дерева були товсто-стовбурними і слизькими, він не зміг би влізти на жодне навіть у світі з нормальним тяжінням. Захищені зваленими деревами і густими кущами місця були настільки ж мокрі як і решта лісу. Зрештою, він згорнувся калачиком з підвітряного боку дерева і заснув, тремтячи під струменями води, що його заливала.

Дощ припинився близько опівночі і температура різко впала. Джейсон мляво прокинувся від сну, в якому він замерз до смерти, щоб виявити, що то була майже правда. Добротний сніг просівався крізь крони дерев, присипаючи землю і просто йому в лице. Холод кусав його плоть і коли він чхнув в грудях заболіло. Його зболіле й оніміле тіло хотіло лиш відпочинку, однак останній проблиск розуму звів його на ноги. Якщо він зараз ляже, то помре. Тримаючись однією рукою дерева щоб не впасти, він почав плентатись довкола нього. Крок по човгкім кроці, навколо і навколо, аж поки страшний холод не відпустив трохи і він перестав тремтіти. Втома повзала ним ніби вкутувала сірою ковдрою. Він продовжував ходьбу половину часу з заплющеними очима. Розплющуючи їх тільки коли падав і доводилось боляче зводитись на ноги.

На світанку сонце випалило снігові хмари. Джейсон притулився до свого дерева і запаленими очима моргнув до неба. Земля була білою у всіх напрямках, за винятком довкруж дерева, де він затинаючись ногами збовтав коло чорного багна. Спиною проти гладкого стовбура, Джейсон повільно опустився на землю, даючи сонцю всмоктатися в нього.

Знемога ввела його у стан марення, а губи потріскалися від спраги. Майже безперервний кашель рвав його груди вогненними пальцями. Хоча сонце досі було низько, та вже пекло випікаючи його шкіру насухо. Сухе і спекотне.

То не було добре. Ця думка продовжувала нити в його мозку, поки він не визнав цього. Обертав її знову і знову, розглядав її з усіх боків. Що було не так? Те, як він почувався.

Пневмонія. У нього були всі симптоми.

Його сухі губи потріскалися і кров змочувала їх коли він всміхався. Він уник всіх тваринних небезпек Пиру, усіх великих хижаків і отруйних рептилій, тільки для того щоб впасти від найменшого з усіх звірів. Втім у нього був засіб і на цього. Засукавши рукав з тремтячими пальцями, він притис аптечку до своєї голої руки. Вона клацнула і почала гудіти сердитим виттям. Це щось означало, він знав, однак просто не міг згадати. Піднявши її він побачив, що одна з підшкірних голок висувалась лише наполовину з гнізда. Звісно ж. Не вистачало антибіотика, якого вимагав аналізатор. Це вимагало заправки.

Джейсон жбурнув прилад з прокляттям і він хлюпнув в воду і зник. Кінець медицини, кінець аптечки, кінець Джейсона дінАльта. Самотнього борця з небезпеками смертельного світу. Сильного серцем незнайомця, що зміг зрівнятись з місцевими жителями. Йому вистачило всього лиш одного дня на самоті, щоб спромогтись підписати собі смертний вирок.

* * * * *

Здушене гарчання відлунювало позад нього. Він одним рухом повернувся, впав і вистрілив. Все скінчилось, перш ніж він усвідомив, що сталося. Пирійське навчання відточило його

рефлекси на підкірковому рівні. Джейсон втупився у потворного вмираючого звіра менше як в метрі від нього, і зрозумів, що його добре натренували.

Його першою реакцією було невдоволення, що він убив одного з собак корчувальників. Коли він придивився, то зрозумів, що це тварина дещо відрізнялась забарвленням, розмірами й характером. Хоча більшість із його передньої четвертини знесло пострілом, кров пульсувала передсмертними цівками, воно досі намагалось дістатися Джейсона. Доки очі засклилися смертю воно проборсалось майже до його ніг.

Це був не зовсім собака корчувальника, хоча була ймовірність, що це був його дикий родич. Зі спорідненістю схожою як в собаки з вовком. Він замислився чи існували які-небудь інші спільні риси між вовками і цим мертвим звіром. Чи вони теж полюють зграями?

Щойно думка спливла в голові, він глянув вгору — ні на мить не завчасно. Великі постаті плигали з-за дерев, наближаючись до нього. Коли він підстрелив двох, решта загарчали від люті і потонули у лісі. Вони не втекли. Замість злякатися смерти вони ще сильніше розлютились.

Джейсон сидів спиною до дерева і чекав, поки вони не наблизяться, перш ніж вбивати їх. З кожним пострілом і передсмертним криком обурені живі завили ще голосніше. Деякі з них кидались одне на одного, даючи волю наростаючій злості. Один стояв на задніх лапах і здирав великі смужки кори з дерева. Джейсон стрельнув у нього напрямку, проте він був занадто далеко, щоб влучити.

Він зрозумів, що лихоманка давала певні переваги. Логічно він розумів, що проживе тільки до заходу сонця, чи доки не скінчаться набої. Однак це не сильно його турбувало. Насправді ніщо не мало значення. Він впав, повністю розслабився, піднімаючи руку тільки для пострілу, а тоді даючи їй знову впасти. Що кілька хвилин він змушений був рухатись, щоб подивитися з тилу дерева, і вбити когось з тих, хто підкрадався з його в сліпого боку. Він смутно мріяв притулитись до меншого дерева, однак це не вартувало зусиль перейти до такого.

Десь по обіді він вистрелив свій останній набій. Вбив ним тварину якій дозволив підібратися ближче. Він зауважив, що він з дальшої відстані хибив. Звір загарчав і впав, інші, що були ближче відсахнулись і співчутливо завили. Один з них виставився і Джейсон потяг гашетку.

Лише невеличке клацання. Він спробував знову, на випадок простої осічки, однак далі було лиш клацання. Пістолет був порожній, як і запасна скоба на поясі. Туманно пригадав про перезарядку, хоча він не міг згадати, скільки разів він це робив.

Це, отже, був кінець. Вони всі були праві, кажучи що Пир його переможе. Хоча їм би краще мовчати. Вона зрештою їх теж вб'є. Пирійці не вмирають в ліжку. Давні пирійці не вмирали, їх просто з'їдали.

Тепер, коли він не змушував себе бути напоготові і тримати пістолет, лихоманка взяла гору. Він хотів спати, і знав, що це буде довгий сон. Його очі майже заплющились коли він спостерігав як насторожені хижаки підбирались ближче до нього. Перший закрався досить близько для стрибка, він бачив як напружились м'язи в його ногах.

Він стрибнув. Перевернувся в повітрі і впав, перш ніж він досяг його. Кров потекла з його розкритої пащі і коротка металева стріла вистромилася з боку голови.

Двоє чоловіків вийшли з-за кущів і глянули на нього зверху вниз. Самої їх присутності, здавалося, було достатньо для хижаків, бо всі вони зникли.

Корчувальники. Він так поспішав дістатися міста, що забув про корчувальників. Добре, що вони тут і Джейсон дуже радів їх приходу. Він не міг до пуття говорити, тож він посміхнувся на знак вдячності. Проте надто заболіли губи, тож він заснув.

XXIV.

Протягом дивного відтинку часу по тому, були лиш туманні плями спогадів, що відображались в голові Джейсона. Відчуття руху і великих звірів довкола нього. Стіни, дерев'яний дим, шепіт голосів. Нічого з цього не надто важило і він дуже втомився, щоб перейматись. Було простіше і найкраще просто розслабитись.

* * * * *

— Вже час, — сказав Рез. — Ще пару днів лежання там і ми б тебе поховали, якби ти навіть ще дихав.

Джейсон моргнув, намагаючись зосередитися на обличчі, що плавало над ним. Врешті він впізнав Реза і захотів йому відповісти. Проте говоріння лиш спричинило напад тілоруйнівного кашлю. Хтось підніс до губ кухля і солодка рідини заточилася в горло. Він відпочив, відтак спробував знову.

— Як довго я тут? — голос був слабкий і звучав віддалено. Джейсон насилу впізнав в ньому свій власний.

— Вісім днів. І чого ти мене не послухав, коли я тобі казав? — сказав Рез.

— Ти мав би залишитися поруч з кораблем, коли розбився. Хіба ти не пам'ятаєш, що я сказав про приземлення в будь-якому місці на цьому континенті? Неважливо, занадто пізно про це турбуватись. Наступного разу слухай, що я говорю. Наші люди швидко підтягнулись і дісталися місця падіння завидна. Вони виявили зламані дерева і місце, де затонув корабель і спочатку гадали, що пасажир затонув. Потім одна з собак взяла твій слід, але на болотах вночі знов його втратила. Вони добряче розважились у бруді й снігу без жодних успіхів у віднайдені твого сліду. До наступного пополудня вони були готові вислати за додатковою допомогою, аж тут вони почули твою стрілянину. Розповідаю з того що чув. Одному з них, мовцеві, пощастило заговорити диких собак, щоб забирались. Йнакше довелося б усіх їх вбити, а це не корисно.

— Дякую за порятунок, — сказав Джейсон. — Це було ближче, ніж я звик. Що сталось по тому? Тільки й пам'ятаю, що був впевнений, що мені кінець. У мене були всі симптоми пневмонії. В моєму стані без лікування гарантована смерть. Схоже, ви помилялись кажучи ніби більшість ваших лікарських засобів марні — вони, здається, на мені добре попрацювали.

Його голос стих коли Рез звільна заперечливо похитав головою, риси стурбованості гостро порізали його обличчя. Джейсон роздивився довкола і побачив Накса та иншого чоловіка. У них як і в Реза були такі ж глибоко стурбовані вирази облич.

— Що таке? — запитав Джейсон в передчутті лиха. — Якщо ваші методи не спрацювали, то що спрацювало? Не моя аптечка. Вона була порожня. Пам'ятаю, загубив її чи викинув.

— Ти вмирав, — повільно сказав Рез. — Ми не могли тебе вилікувати. Тільки лахмітницька медична машинка могла це зробити. Ми взяли її у водія продовольчої вантажівки.

— Але як? — приголомшено запитав Джейсон. — Ви ж казали, що містяни заборонили вам ліки. Він не міг дати вам свою аптечку. Ні, якщо його не було...

Кивнув Рез і закінчив фразу. "Вбито. Звичайно ж він був мертвий. Я з превеликою радістю власноруч його вбив."

Це сильно вразило Джейсона. Він осів на подушці і подумав про всіх, хто помер з його приїзду на Пир. Люди, що вмерли щоб його врятувати, померли щоб він міг жити, померли через його ідеї. Це був немислимий тягар провини. Чи скінчиться це на Креноні, чи містяни схочуть помститись за його смерть?

— Невже ви не розумієте, що це означає! — видихнув він слова. — Смерть Кренона налаштує місто проти вас. Не буде більше поставок. Вони нападуть на вас, щойно зможуть, вбиватимуть ваших людей...

— Звичайно ж ми це знаємо! — схилився вперед Рез, його голос був хрипким і напруженим. — Зважитись на це було не просто. У нас завжди була торгова угода з лахмітниками. Торгові вантажівки недоторкані. Це була наша остання і єдина ланка зв'язку із зовнішньою галактикою і надія зв'язатися з нею.

— Тим не менше, ви зламали цю ланку, щоб врятувати мене, чому?

— Тільки ти можеш дати вичерпну відповідь на це питання. Був великий напад на місто, і ми бачили, що їх стіни розбиті, вони мабуть перейшли в одне місце. Водночас космічний корабель літав над океаном, скидаючи якісь бомби, бачили спалах. Тоді корабель повернувся і ти відділився на меншому судні. Вони стріляли в тебе та не вбили. Маленьке судно також вціліло, зараз ми розпочинаємо піднімати його. Що це все означає? Ми не могли довідатись. Ми просто знаємо, що це щось життєво важливе. Ти був живий, однак, очевидно, помер би перш ніж сказати що не будь. Невеликий корабель можна відремонтувати, можливо, це був твій план і саме тому ти вкрав його нам. Ми не могли дозволити тобі вмерти, навіть якщо це означає тотальну війну з містом. Ми пояснили ситуацію всім нашим людям, з якими змогли зв'язатись екраном і вони проголосували, щоб тебе врятувати. Я вбив лахмітника через його аптечку, тоді загнав двох доримів до смерті, щоб вчасно дістатись сюди.

— Тепер скажи нам: що ж воно діється? Яким був твій план? Як це нам допоможе?

* * * * *

Вина навалилась на Джейсона і здушила горло. Уривок давньої легенди сплив в його голові, про Йону, який розбив міжпланетника, так що всі на ньому загинули, а він вижив. Чи то був він? Він зруйнував світ? Чи посміє визнати перед цими людьми, що він взяв човник лиш для порятунку власного життя?

Три пирійці нахилились вперед в очікуванні його слів. Джейсон заплющив очі, щоб не бачити їх облич. Що тепер він міг їм сказати? Якщо він скаже правду вони, безумовно, вб'ють його на місці, просто вважаючи це справедливістю. Він більше не боявся за своє життя, однак якщо він загине инші смерті були марні. І досі був спосіб покінчити з цією планетарною війною. Тепер всі факти були доступні потрібно лише скласти їх докупи. Якби ж він не був настільки втомленим, то зміг би побачити рішення. Воно було просто тут, ховалось у закутку його мозку, чекаючи, щоб його витягли.

За будь яку ціну, зараз він не міг зізнатись. Якщо він загине, то помре вся їх надія. Він мав збрехати, щоб виграти час, а тоді якомога швидше знайти справжнє рішення. Це все, що він міг зробити.

— Ви праві, — затинаючись сказав Джейсон. — Малий човник має міжзоряний привід. Можливо, його ще можна врятувати. Навіть якщо не можна є инший спосіб. Не можу пояснити зараз, скажу коли я відпочину. Не хвилюйтесь. Боротьба майже скінчилась.

Вони розреготались і поплескали один одного по спинах. Коли вони прийшли, щоб потиснути руку, а він закрив очі і вдав ніби спить. Дуже важко бути лицеміром, якщо ви цього не навчені.

Рез розбудив його рано вранці. "Чи ти досить добре почуваєшся для подорожі?" — спитав він.

— Залежить, про яку подорож ти кажеш, — сказав йому Джейсон. — Якщо маєш на увазі своїми силами, сумніваюсь, що зможу дійти до тих дверей.

— Тебе понесуть, — перебив Рез. — Ми маємо ложе, яке несуть два дорими. Не дуже зручно, але ти дістанешся місця. Однак лише якщо думаєш, що ти у досить доброму стані щоб рухатися. Ми скликали всіх людей в межах досяжності подорожі доримом і вони збираються. По обіді матимемо достатньо людей і доримів щоб витягнути корабель з болота.

— Я піду, — сказав Джейсон, виштовхуючи себе у сидячу позу. Зусилля вичерпало його, накотилась хвиля нудоти. Тільки повністю спираючись своєю вагою до стіни, він зміг втриматися щоб не опасти знов. Він сів, підпершись, поки не почув крики і тупіт важких кроків зовні, то прийшли його нести.

Подорож вичерпала його скромний запас енергії і він провалився у глибокий сон. Коли він розплющив очі дорими стояли по коліна в болоті, розпочалась рятувальна операція. Мотузки зникли з поля зору під водою коли шереги напружених тварин і людей тягли їх. Звірі заревли, чоловіків проклинали коли ті слизькались і падали. Не всі пирійці, що тягли мотузки були чоловіками, були там і жінки. В середньому нижчі за чоловіків ростом, вони були такими ж м'язистими. Їх одяг був різноманітним і барвистим, перший штрих прикрас, який Джейсон помітив на цій планеті.

Витягти човник було несамовитою роботою. Бруд засмоктав його, а підводне коріння обплутало крила. Раз по раз пірнальники занурювались в коричневу воду, щоб звільнити їх. Прогрес був неймовірно повільним, проте робота не спинялась. Мозок Джейсона працював ще повільніше. Зрештою човник витягнуть і що він робитиме тоді? Він мусить придумати новий план раніше, та мислення було не мислимою каторгою. Його думки обертались колами і йому доводилося притлумлювати наростаюче панічне відчуття.

Сонце було низько, коли ніс човника врешті з'явився над водою. Вирвався рвучкий збадьорливий вигук з першою з'явою побитого металевого конуса і вони налягли з новою силою.

Джейсон першим помітив дорима, що плентався до них. Собаки звісно його помітили і вибігли, принюхуючись. Вершник крикнув на собак і сердито пришпорив ногами боки його дорима. Навіть з такої відстані Джейсон міг бачити як той перевалюється з боку в бік і його вкриту жовтою піною шкірою. Він вже був ледь спроможний хитатись і людина зістрибнула продовжуючи бігти. На бігу він щось кричав, та через шум його не було чути.

В якийсь мент, коли звуки трохи стихли і голос бігуна було чутно. Він вигукував одне й те ж слово знову і знову. Скидалось на зажди, та Джейсон не був впевнений. Хоча інші його чули і реакція була миттєвою. Вони непорушно зупинились, де хто стояв. Багато з тих, хто тримав мотузки відпустив їх. Тільки швидкі дії фіксувальника втримали човна від сповзання і затягування запряжених доримів з собою. Хвиля тиші запала над болотом з усвідомленням криків бігуна. Тепер їх було виразно чути.

— Землетрус! Землетрус насувається! Південь... єдиний безпечний напрям південь!

Один за одним канати попадали у воду і пирійці побрели до твердої землі. Перш ніж вони добре розпочали увірвався Резів голос.

— Лишайтесь при роботі! Витягуйте корабель, зараз це наша єдина надія. Я поговорю в Ганасом і з'ясую скільки в нас часу.

Ці поодинокі люди не були звичні до наказів. Вони спинились і з'юрмились, розум боровся з нав'язливим бажанням тікати. Один за одним вони вертались до канатів, осмислюючи Резові слова. Щойно стало ясно, що робота продовжиться він повернувся.

— Що там? Що відбувається? — гукнув його Джейсон коли він пробігав.

— Це Ганас, — сказав Рез, зупиняючись біля нош, чекаючи коли новоприбулий дістанеся його. — Він землетрусник. Вони знають, коли станеться землетрус, перш ніж він станеться.

Підбіг захеканий і втомлений Ганас. Він був невисокого зросту, будовою як бочка на коротких ногах з великою білою бородою, що охоплювала шию і верхню частину грудей. Иншого разу, можливо, Джейсон посміявся б з його безглуздо ходи перевалом, та не зараз. Повітря було наелектризоване відтоді як малий чоловік прибув.

— Чому нема... нікого з тарілкою поруч? Я безрезультатно телефонував усім цьому районі. Зрештою... довелося прибути самому...

— Скільки в нас часу? — відрізав Рез. — Мусимо витягти цей корабель, перш ніж ховатись.

— Час! Хто знає скільки! — вилаявся сивобородий. — Забирайтесь, бо ви мерці.

— Заспокойся, Гане, — сказав тихіше Рез, беручи руки старого своїми обома руками. — Ти знаєш, що ми тут робимо і як багато залежить від того чи дістанемо ми судно. Тепер, як воно? Буде швидкий чи повільний?

— Швидкий. Швидший, ніж я відчував від літ. Хоч він починається далеко, якщо б у вас тут була тарілка я певен, Меч чи хтось ще близько Вогненних земель повідомляв би вже про нові виверження. Вони на його шляху і якщо ми не заберемось найближчим часом, ми зусім не витримаємо.

* * * * *

Булькотіла вода коли човник витягли трохи далі. Тепер ніхто не говорив і в їх рухах чулась шалена нагальність. Джейсон досі не був впевнений, що саме трапилось.

— Не вбивайте мене, бо прибулець, — сказав він, — однак, що не так? У вас тут бувають землетруси, ви впевнені?

— Звичайно! — заверещав Ганас. — Звичайно, я певен. Якби я не був впевнений, то не був би землетрусник. Він наближається.

— В цьому нема сумнівів, — додав Рез. — Не знаю, як там на вашій планеті ви передбачаєте землетруси чи виверження вулканів, можливо прилади. У нас немає нічого подібного. Проте землетрусники, такі як оцей Ганас, завжди знають про них до того як вони стануться. Якщо слова можна досить швидко передати, ми забираємось. Землетрус насувається, у цьому немає сумнівів, єдине, в чому ми сумніваємось скільки в нас часу.

Робота тривала і була висока ймовірність, що всі вони загинуть так і не завершивши роботу. Усі ні за цапову душу. Джейсон міг переконати їх припинити роботу було б визнати, що човен непотрібний. Його вб'ють і шанси корчувальників помруть разом із ним. Він кусав губу коли сіло сонце, а робота продовжувалась у сутінках.

Ганас походжав довкола, бурмочучи собі під ніс, зупиняючись тільки, щоб глянути на північний обрій. Люди відчували його неспокій і передавали його тваринам. Спалахнули собачі сутички і дорими неохоче тягли упряж. З плином кожної секунди їх шанси марніли і Джейсон відчайдушно шукав вихід з пастки, яку сам збудував.

— Погляньте... — сказав хтось і всі вони обернулись. Небо на півночі висвітлилось червоним світлом. В землі скоріше відчувався ніж чувся гул. Поверхня води стала розмита, змережилась дрібними хвилями. Джейсон відвернувся від світла і дивився на воду і човен. Він тепер виступав сильніше показуючи верхню частину корми. Там була наскрізна діра, прострелена в металі залпом з космічного корабля.

— Резе, — покликав він, його слова застрягли в поспіху, щоб вимовити їх. — Поглянь на човен, глянь на отвір пробитий в кормі. Я на ньому приземлився та не знаю наскільки сильно він був пошкоджений. Однак гармати вразили міжзоряний двигун!

Наближаючись Рез недовірливо в нього втупився. Вигадуючи на ходу, граючи на слух, намагаючись виготовити з брехні позірну правду.

— Я бачив, як вони встановили двигун — це допоміжний двигун. Він був прикріплений точно в цьому місці. Його нема, підірвали. Човен ніколи не залишить цю планету, не кажучи про міжпланетну подорож.

Після того він не міг дивитися Резу в очі. Він опустився в хутра, роспістерті під ним, відчуваючи ще сильнішу слабкість. Рез мовчав і Джейсон не розумів чи його оповідь переконала

його. Лиш коли пирієць нахилився і перерізав найближчу мотузку він зрозумів, що він переміг.

Слова передали від людини до людини і мотузки тихо перерізали. Відтак корабель з яким вони так важко мучились, знову опустився в воду. Жоден з них не дивився. Кожен замкнувся у власному світі думок готуючись вирушати. Щойно доримів осідлали і завантажили вони рушили на чолі з Ганасом. Протягом кількох хвилин всі вони вже йшли, ціла валка зникла у темряві.

Від Джейсонового ложа відмовились, воно розтрощилося б на шматки у нічному марші. Рез витягнув його в сідло перед собою, замикаючи його тіло в міцних сталевих обіймах. Похід тривав.

Коли вони вийшли з боліт, то різко міняли напрямки. Трохи пізніше коли південний небокрай вибухнув Джейсон зрозумів чому. Полум'я яскраво освітлювало сцену, попіл просівався додолу і гарячі шматки породи врізались в дерева. Вони парували при влучанні, і якби не дощ, що випав раніше їм довелося б мати справу на додачу ще й з лісовою пожежею.

Щось велике зблиснуло поруч з маршовою валкою, і коли вони перетинали відкритий простір Джейсон глянув на нього у відбитому небом світлі.

— Резе... — видушив він, вказуючи. Рез глянув на величезного звіра, що рухався поруч з ними, кудлате тіло з покрученими великими рогами принаймні до плечей, а тоді відвернувся. Він не злякався і, очевидно, не зацікавився. Джейсон роззирнувся навколо і почав розуміти.

Всі тварини, що тікали не видавали ні звуку, тому він не помічав їх раніше. Однак обабіч бігли темні форми між деревами. Деякі він впізнавав, більшість – ні. Кілька хвилин зграя диких собак бігла поруч з ними, навіть змішуючись із одомашненими собаками. Ніхто не зважав. Літаючі істоти тріпотіли над головою. Перед лицем більшої загрози — виверження вулкану — всі незгоди забувались. Життя поважало життя. Стадо жирних, свиноподібних звірів з закрученими іклами, перетнуло валку. Дорими сповільнились, ретельно ступаючи, щоб не наступити на них. Менші тварини іноді чіплялись на спину більшим, безпечно їхали якийсь час, перш ніж зістрибнути.

Безжально товчений в сідлі, Джейсон стомлено поринув в легкий сон. Він був сповнений снів тварин, що в поспіху гнались у вічній тиші. Розплющеними очима чи заплющеними, він бачив той самий нескінченний потік звірів.

Все це щось означало і він насупився у спробі здогадатись, що. Тварини бігли, пирійські тварини.

Він раптом випростався, бадьоро прокинувся, з розумінням витріщаючись.

— Що це? — запитав Рез.

— Продовжуй, — сказав Джейсон. — Виведи нас звідси, виведи безпечно. Я ж казав тобі, що човен не єдина відповідь. Я знаю, як твої люди можуть отримати те чого вони хочуть, зараз же скінчити війну. Існує спосіб, я знаю, як це здійснити.

XXV.

Було кілька чітких спогадів про шлях. Деякі різко вгризлися в пам'ять, такі як палаюча брила шлаку розміром як космічний корабель, що плюснула в озеро поруч з ними обдаючи валку гарячими краплями води. Проте в основному то була просто нескінченна їзда, а Джейсон був ще заслабий, щоб нею перейматись. До світанку небезпечна ділянка лишилась позаду і марш сповільнив темп. Тварини зникли разом з припиненням землетрусу, подались власними стежками як і раніше в тихому перемир'ї.

Мир спричинений загальною небезпекою скінчився, Джейсон зрозумів це коли вони зупинилися на відпочинок і сніданок. Він з Резом пішли посидіти на м'якій траві, побіля дерева, що впало. Раніше туди прийшов дикий пес. Він розлігся під стовбуром, напружені м'язи, яскраво-червоне вранішнє світло відбивалось червоним відблиском його очей. Рез наткнувся на нього, до нього не було і трьох метрів, не здригнувши навіть м'язом. Він навіть не спробував сягнути по одне зі своїх озброєнь чи покликати на допомогу. Джейсон теж стояв непорушно сподіваючись — пирієць знає, що робить.

Без жодного попередження собака стрибнув просто на них. Джейсон впав навзнак, коли Рез штовхнув його в бік. Пирієць впав водночас, однак тепер в його руці був довгий ніж, вихоплений з піхов прив'язаних до його стегна. З небаченою швидкістю ніж злетів, собака перекрутився в повітрі, намагаючись вкусити його. Натомість ніж вп'явся за передніми лапами собаки і звір власною вагою вздовж розпанахав своє тіло, смертельною різаною раною. Він був ще живий, коли впав на землю, але Рез був верхи на ньому, відтягнувши назад голову вкриту кістяним захистом перерізав трохи нижче м'яке горло.

Пирієць ретельно відчистив свій ніж об хутро мертвої тварини, а тоді сховав його в піхви. "Зазвичай вони не

завдають клопотів," — тихо сказав він, — "та цей був збуджений. Можливо втратив решту зграї під час землетрусу." Дії його були прямо протилежні діям міських пирійців. Він не шукав неприємностей і не починав бійку. Натомість уникав її, якомога довше. Однак коли звір накинувся, з ним розправились акуратно і ефективно. Тепер, замість зловтішатися своєю перемогою, він, здавалось, стривожився через непотрібну смерть.

Це було змістовним. Все на Пирі було змістовним. Тепер він знав, як розпочалась смертельна планетарна ворожнеча, і знав, як це можна спинити. Всі смерті не були даремними. Кожна допомогла йому на шляху пройти трохи ближче кінцевої мети. Залишалось зробити ще одну річ.

Рез спостерігав за ним, і він знав, що у них ті ж думки. "Поясни," — сказав Рез. — "Що ти мав на увазі, коли казав, що ми можемо знищити лахмітників і здобути собі свободу?"

Джейсон не завдавав собі клопоту виправляти неточну цитату, найкраще те, що вони вважають його сто відсотків на їхньому боці.

— Збирай всіх і я скажу. Особливо хочу бачити Наксу і решту мовців, що тут є.

* * * * *

Вони швидко зібралися, коли слова розійшлися. Всі вони знали, що лахмітника вбили, щоб врятувати цього прибульця, що їх надії на порятунок пов'язані з ним. Джейсон дивився на цю юрбу облич звернених до нього і підбирав правильні слова, щоб сказати їм, що треба зробити. Не допомагало знання, що багато з них загине в процесі.

— Малий зоряний корабель не можливо використати, — сказав він. — Ви всі бачили, що він не підлягає ремонту. Однак то був простий вихід. Ще лишився важкий шлях. Хоча дехто з вас може загинути, в довгостроковій перспективі це буде найкращим рішенням.

— Ми вторгнемось в місто, прорвемо обвід. Я знаю, як це зробити...

Бурмотіння поширилось натовпом. Деякі з них пожвавились, втішаючись думці про знищення їх споконвічних ворогів. Інші дивився на Джейсона ніби він збожеволів. Деякі були приголомшені розмахом думки, наступу на твердиню озброєного до зубів ворога. Вони вгамувались коли Джейсон підняв руку.

— Знаю, це видається не неможливим, — сказав він. — Проте дозвольте я поясню. Щось треба робити, настав час зробити це. Тепер обставини будуть тільки погіршуватись. Міські пирі... лахмітники можуть обійтися без вашої їжі, їх концентрати жахливо смакують, однак життя вони підтримують. А вони кинуть проти вас все, що зможуть. Не буде більше металу для ваших інструментів чи деталей до вашого електронного обладнання. Їх ненависть, ймовірно, змусить їх шукати ваші ферми і знищувати їх з корабля. Все це принесе незручності, і очікувати слід навіть гіршого. Містяни програють війну з цією планетою. Щорічно їх чисельність знижується і колись вони всі згинуть. Знаючи, як вони мислять, певен вони спершу знищать свій корабель або й усю планету, якщо зможуть.

— Як ми їх можемо зупинити? — крикнув хтось.

— Вдарити зараз, — відповів Джейсон. — Я докладно знаю місто і я знаю як влаштована їх оборона. Їх обвід збудований для захисту від тваринного життя, однак ми, якщо дійсно захочемо, могли б прорватись крізь нього.

— Який з того зиск? — відрізав Рез. — Ми прорвемо периметр, вони відступлять, а тоді потужно контратакують. Як зможемо ми протистояти їх зброї?

— Нам не доведеться. Їх космодром на межі обводу і я знаю точне місце стоянки корабля. У цьому місці ми й прорвемося. На кораблі немає формальної охорони, тільки кілька людей на ділянці. Ми захопимо корабель. Немає значення можемо ми літати чи ні. Хто контролює корабель — керує Пиром. Коли будемо на місці пригрозимо зруйнувати його, якщо не задовольнять наші вимоги. Вони постануть перед вибором масове самогубство чи співпраця. Сподіваюся, в них досить розуму щоб обрати співпрацю.

Від його слів вони якусь мить приголомшено мовчали, а відтак потонули в хвилі шуму. Не було ніякого порозуміння, саме тільки збудження, і врешті, Рез навів лад.

— Тиша! — крикнув він. — Зачекайте заки Джейсон не завершить перш ніж вирішувати. Ми досі не чули, як пропоноване вторгнення має бути здійснене.

— План у мене залежить від мовців, — казав Джейсон. — Накса тут? — він зачекав, поки загорнений в хутра чоловік проштовхнувся наперед. — Я б хотів більше дізнатись про мовців, Наксе. Я знаю, що ви можете говорити з доримами і собаками, а як щодо диких тварин? Ви можете змусити їх зробити те що вам потрібно?

— Вони тварини... ясно ми можемо говорити з ними. Більше мовців — більше сили, щоб змусити їх коритись нам.

— Тоді атака вдасться, — схвильовано сказав Джейсон. — Чи зможете ви зібрати мовців з одного боку міста — протилежного до космодрому — і розворушити тварин? Змусити їх атакувати обвід?

— Ми зможемо! — закричав Накса, захопившись ідеєю. — Ми задіємо всіх тварин з околиць і розпочнемо найбільший наступ, який вони коли бачили!

— Тоді це все. Ваші мовці розпочнуть наступ на дальній стороні обводу. Якщо триматиметесь поза полем зору, оборонці навіть не здогадаються, що це щось більше, ніж напад тварин. Я бачив, як вони працюють. Коли натиск посилюється вони викликають підмогу з міста і знімають людей з инших частин обводу. В розпал бою, коли всі їх сили будуть розосереджені по всьому місту, я поведу атаку на прорив і захоплю корабель. Оце і є план, і він спрацює.

Джейсон осів, наполовину опав, знесилено. Він влігся і слухав безладний перебіг дебат, Рез впорядковував їх і підтримував. Обговорювались і вирішувались труднощі. Ніхто не бачив основного недоліку плану. В ньому було багато недоліків, можливостей виникнення ускладнень, проте Джейсон не згадував про них. Ці люди хотіли щоб його наміри здійснились і вони збиралися здійснити їх.

Нарешті дебати скінчились і люди розійшлись. Рез підійшов до Джейсона.

— Основні питання узгоджуються, — сказав він. — Всі присутні погодились. Вони пересилають повідомлення

вістовими всім мовцям. Мовці осердя нападу і чим більше ми їх задіємо, тим краще він пройде. Ми не наважились використати екрани для зв'язку, висока ймовірність, що лахмітники можуть перехопити наші повідомлення. Нам потрібно п'ять днів щоб підготуватись до наступу.

— Мені потрібен весь цей час, якщо я хочу принести хоч якусь користь, — сказав Джейсон. — Тепер давай трохи відпочинемо.

XXVI.

— Це дивне відчуття, — сказав Джейсон. — Насправді я ніколи раніше не бачив обвід з цього боку. Гидота — єдине вдале слово для нього.

Він лежав на животі поряд з Резом, роздивляючись крізь сито листя спуск до обводу. Незважаючи на полуденну спеку, обидвоє були загорнуті в товсті хутра, в товстих гамашах і шкіряних рукавицях для захисту рук. Від тяжіння і спеки Джейсону вже запаморочилось у голові, проте він змушував себе не зважати.

Попереду, віддалік за вигорілим коридором стояв обвід. Високий мур, різної висоти і текстури, здавалось був зробленим з усього на світі. Не можливо було сказати з чого він був збудований спочатку. Покоління нападників потовкли, розбили і підточили його. Ремонти робилися швидко, латки грубо настромлювались на місце і закріплювались. Сира кладка відвалювалась даючи щурам матеріал вити гнізда. Воно перекривалось вздовж дірявим металом, великими плитами скріпленими докупи. Навіть цей метал був прокушений наскрізь з рваних дір випирали мішки з піском. Понад стіною дроти чуйників та кабелі під напругою скручувались і звисали.

З нерегулярним проміжком автоматичні вогнемети обдмухували соплами стіну зверху, очищаючи основу стіни від всякого життя, що занадто наблизилось.

— Ті вогняні штуки можуть завдати нам незручностей, — сказав Рез. — Отой покриває витинок, де ти хочеш прориватись.

— З цим не буде жодних проблем, — запевнив його Джейсон. — Може й видається, що залпи здійснюються випадковим чином, проте це не так. Вони прочісують якраз достатньо аби надурити тварин, та вони аж ніяк не розроблялись щоб стримувати людей. Зауваж. Полум'я регулярно повторюється з дво-, чотири-, три— і одно-хвилинними інтервалами.

Вони відповзли до улоговини, де їх чекали Накса й инші. В загоні було лише тридцять людей. Те, що їм було необхідно зробити було під силу тільки швидким, легким підрозділом. Найсильнішою їх зброєю був елемент несподіванки. Відбери його в них і решта їх зброї не вистоїть і секунду проти міських гармат. Всім з вигляду було незручно в хутряних і шкіряних обгортках тож деякі чоловіки розкутались трохи, щоб охолодитись.

— Закутатись, — наказав Джейсон. — Жоден з вас не був так близько до обводу, тож ви не розумієте наскільки тут небезпечно. Накса втримує великих тварин, а ви можете впоратись із дрібнішими. Не це небезпечно. Кожна колючка отруйна і навіть травинки мають смертельні жала. Слідкуйте за комахами всякого роду і щойно почнемо рух дихайте тільки через вологу тканину.

— Слушна думка, — фиркнув Накса. — Сам ніґди не бив'ім ближче. Смерть, смерть чигає біля тої стіни. Робіть я він ка'е.

* * * * *

Тепер їм залишалось лиш чекати, підточуючи й так вже гострі як голки арбалетні стріли і споглядати повільний рух сонця. Тільки Накса не поділяв нетерплячки. Він сидів з відсутнім поглядом, слухаючи рух живності в джунглях довкола них.

— Вже в дорозі, — сказав він. — Найбільші істоти про яких я коли чув. Нема жадного звіра звіти до гір, що не гнав би щодуху до міста.

Джейсон частково це знав. Напруження у повітрі і хвиля посиленого гніву і ненависті. Це спрацює, він знав, якби тільки їм вдалось зосередити напад на невеличкій ділянці. Мовці, здавалось були цього певні. Вони тихо вийшли вранці, тонкою вервечкою нечесаних чоловіків, рухаючись з екстрасенсорним розмахом зганяючи пирійське життя і роздратованим відсилаючи його на місто.

— Вони вдарили! — раптом сказав Накса.

Зараз же чоловіки зірвались на ноги, дивлячись у бік міста. Джейсон відчув коли розпочався напад і знав, що це воно. Поодаль чулись звуки пострілів і важких вибухів. Тонкі хвильки диму почали здійматись понад верхівки дерев.

— Давайте на позиції, — сказав Рез.

Навколо них джунглі вили відголосом ненависті. А менш чутливі рослини скорчились, повітря було сповнене дрібних

летких частинок. Накса потів і бурмотів відвертаючи тварин, що мчали на них. Заки вони дістались останнього листяного щита перед вигорілою ділянкою, вони втратили чотирьох чоловік. Одного вжалила комаха, Джейсон вчасно вилікував його аптечкою, проте він настільки заслаб, що був змушений повернути назад. Інші три були вкушені чи подряпані і допомога прийшла надто пізно. Їх опухлі, покручені тіла залишили на стежці.

— Бісові звірі завдають болю голові, — пробурмотів Накса. — Коли ми увійдемо?

— Не зараз, — сказав Рез. — Чекаємо сигналу.

В одного з чоловіків було радіо. Він дбайливо його встановив, а тоді закинув антени на гілки. Набір був захищений щоб не випускати ніякої радіації. Його ввімкнули, однак лиш шипіння статичної атмосфери лунало з динаміка.

— Можна було його синхронізувати, — сказав Рез.

— Ні, не можна, — сказав йому Джейсон. — Принаймні не точно. Маємо завдати удару на цю стіну коли напад буде в самому розпалі, коли наші шанси найвищі. Навіть якщо вони почують повідомлення воно їм всередині не важитиме. А через кілька хвилин — не матиме значення.

Звук з динаміка змінився. Голос сказав коротке речення, тоді вимкнувся.

— Принесіть три діжки борошна.

— Рушаймо, — закликав Рез, починаючи рух.

— Зажди, — сказав Джейсон, схопивши його руку. — Я вираховую вогнемет. Він спрацює за... от і він! — Струмінь вогню полив ґрунт і вимкнувся. — Маємо чотири хвилини до наступного спалаху... втрапили на довший інтервал!

* * * * *

Вони бігли, спотикаючись в м'якому попелі, перестрибуючи обвуглені кістки й іржавий метал. Двоє чоловіків схопили Джейсона під руки і напів волокли його по землі. Так не було заплановано, проте це зберегло дорогоцінні секунди. Вони сперли його до стіни і він намацав зроблені ним бомби. Заряди від Кренонового пістолета, взяті коли його вбили, були скріплені до пускової схеми. Кожен рух ретельно готували тож зараз все йшло гладко.

Джейсон вибрав металеву стінку як найкраще для прориву місце. Воно було найбільш надійною перешкодою для місцевого життя, тому можливо не було посилене мішками з піском чи иншим наповненням, на відміну від решти частин стіни. Якщо він помилився — вони всі мерці.

Перші чоловіки розмазали стіною пакунки липкої, застиглої живиці. Джейсон втис в них заряди і вони прилипли, грубі прямокутники на висоті людського зросту. Поки він це робив детонуючий провід розмотали на всю довжину і учасники наскоку притислись спиною до основи стіни. Джейсон пошкутильгав попелом до детонатора, впав на нього і одночасно натиснув.

Позаду нього прогримів вибух стрясаючи стіну й вивергаючи червоне полум'я. Рез був там першим, відтягуючи скручений і задимлений метал руками в рукавицях. Инші підхопились і повідгинали нерівні шматки. Діра була заповнена

димом й через нього нічого не було видно. Джейсон пірнув у отвір, перекотився на купі щебеню і вдарився у щось тверде. Коли він розвіяв дим з очей, він озирнувся.

Він був у місті.

Зараз набігли решта, поставили його на ноги аби не затоптати його ногами. Хтось помітив корабель і вони кинулись в його напрямку.

З-за рогу їм навперейми вибіг чоловік. Його пирійська спритність відправила його в безпечний проєм у дверях щойно він забачив загарбників. Однак, то теж були пирійці. Чоловік важко простягся на вулиці з трьома металевими стрілами, що стирчали з його тіла. Вони бігли не зупиняючись між низькими складами. Попереду стояв корабель.

Хтось досяг його попереду них, вони бачили як повільно точиться зачиняючись зовнішній люк. Град стріл луків відбився від нього без жодного наслідку.

— Біжіть далі! — кричав Джейсон. — Дістаньтесь корпусу, перш ніж він дістанеться зброї.

Цього разу троє не встигли. Решта були під черевом судна, коли всі гармати вистрелили водночас. Більшість з них були направлені у бік від корабля, як-не-як скрип стрільн та електричних розрядів був згубним для вух. Троє чоловіків, що досі не встигли сховатись розчинились у вогні. Хто б не був усередині корабля вдарив всією зброєю відразу, заміряючись вибити нападників і викликати підмогу. Він зараз був на екрані, викликаючи допомогу. Їх час спливав.

Поки інші дивились Джейсон простягнув руку і спробував відімкнути люк. Він був замкнений зсередини. Один чоловік відтягнув його вбік і потягнув ручку. Вона зламалась в його руці, а люк залишався замкненим.

Тепер великі гармати припинили стрілянину, тож вони могли знов чути.

— Хтось підібрав пістолет того мерця? — спитав він. — Він зірвав би цей люк.

— Ні, — сказав Рез, — ми не спинялись.

Перш ніж слова вилетіли з його вуст двоє чоловіків врозтіч побігли назад до будівель. Корабельні гармати знов заревли, стрічка вибухів, розплавила одного з чоловіків. Перш, ніж вони змінили напрямок щоб знайти иншого чоловіка він досяг будівель.

Він швидко повернувся, вихоплюючись зі сховку щоб кинути їм пістолет. Заки він зміг знов пірнути у сховок постріл спіймав його.

* * * * *

Джейсон схопив пістолет, що ковзнув йому майже до ніг. Вони почули звук широко відчинених турбін вантажівок, що пищали їм, коли він підірвав замок. Механізм застогнав і люк просів відчиняючись. Всі вони були всередині шлюзу, перш ніж з'явилась перша вантажівка. Накса залишився з пістолетом утримувати люк, поки вони не захоплять диспетчерську.

Всі піднімалися швидше Джейсона, коли він вказав їм шлях, тож битва скінчилася, коли він дістався туди. Єдиний міський

пирієць був схожий на подушечку для голок. Один з техніків розібрався з керуванням гармат і дико палив, самою кількістю вогню відігнав вантажівки від корабля.

— Хтось зв'яжіться з мовцями по радіо і відкличте напад, — сказав Джейсон. Він знайшов екран зв'язку і клацнув його. Обличчя Керка з широко розплющеними очима втупилося на нього з екрану.

— Ти! — сказав Керк, видихаючи слово, як прокляття.

— Так, це я, — відповів Джейсон. Він не дивився розмовляючи, коли водночас його руки були зайняті чимось на панелі керування. — Слухай мене, Керку, і я не сумніваюсь у жодному сказаному слові. Може я й не знаю як літати одним з цих кораблів, однак я знаю як їх підірвати. Чуєш цей звук? — Він клацнув перемикача й віддалене виття насосів слабенько загуділо. — Це головний паливний насос. Якщо я дозволю йому попрацювати — чого я поки не зроблю — то він швидко заповнить камеру приводу чистим пальним. Заллю стільки, що потече кормовими трубами. Тоді що думаєш станеться з вашим єдиним міжпланетником, якщо я натисну кнопку запуску? Я не кажу, що станеться зі мною, бо тобі начхати, однак тобі потрібен цей корабель як саме життя.

Тепер в кабіні якийсь час запанувала тиша, люди, що захопили корабель повернулись до нього обличчям. Голос Керка голосно продирався кімнатою.

— Чого ти хочеш, Джейсоне, що ти намагаєшся зробити? Чому ти привів сюди цих тварин... — його голос тріс і зламався, коли гнів здушив його і вихлюпувався.

— Слідкуй за мовою, Керку, — з нотками м'якої погрози сказав Джейсон. — Ти зараз говориш про єдиних пирійців, що мають космічний корабель. Якщо хочеш, щоб поділились ним з тобою, тобі краще навчитись гарно говорити. Тепер мерщій йди сюди... і прихопи Бруко і Мету. — Джейсон поглянув на розпашіле й опухле обличчя старого і відчув якесь співчуття. — Не роби такий нещасний вигляд ніби це кінець світу. Можливо це буде початок нового. І ще одне, залиш цей канал відкритим, коли підеш. Підключи його до кожного екрану в місті, так щоб кожен міг бачити, що тут відбувається. Переконайся також, що все записується, для відтворення.

Керк почав щось говорити, та передумав, перш ніж почати. Він зник з екрану, та етер не вимкнувся. Передаючи події з контрольної кімнати на все місто.

XXVII.

Битва скінчилася. Вона скінчилася так швидко, що сам факт досі не усвідомлювався. Рез потер рукою блискучий метал панелі керування, аби переконатись у цьому факті на дотик. Інші люди юрмились кабіною, роздивляючись все крізь екрани чи вивчаючи механічну дивизну кімнати.

Джейсон був фізично виснажений, однак не міг дозволити собі її виказати. Він копирсався у медичному спорядженні пілота аж поки знайшов стимулятори. Три маленькі золоті пігулки змили втому з його тіла і він міг знову ясно мислити.

— Слухайте мене, — закричав він. — Битва ще не закінчилась. Вони всіма методами намагатимуться відвоювати цей корабель і ми повинні бути напоготові. Потрібно щоб хтось з техніків вивчив панелі керування і знайшов керування дверними замками. Переконайтесь, що всі зовнішні люки і

порти замкнені. За необхідності відправте людей перевірити їх. Увімкніть всі екрани перегляду навсібіч, аби ніхто не зміг наблизитися до корабля. Потрібна охорона в машинному відділі, можна позбавити нас контролю, якщо його захопити. І краще зробити ретельний обшук корабля, кімнату за кімнатою на випадок, якщо хтось замкнений з нами.

Чоловіки тепер отримали якесь завдання і відчули полегшення. Рез розділив їх на групи і розподілив обов'язки. Джейсон залишився за штурвалом, з рукою поруч з вимикачем насоса. Битва ще не скінчилася.

— Під'їжджає вантажівка, — сказав Рез, — їде повільно.

— Мені її підірвати? — запитав чоловік за пультом керування озброєнням.

— Зачекай стріляти, — сказав Джейсон, — поки не побачимо, хто це. Якщо це люди, за якими я послав, пропусти.

Як вантажівка під'їхала повільно, навідник проводив її поглядом. В ній був водій і три пасажири. Джейсон зачекав, поки не впевнився, хто це був.

— Це вони, — сказав він. — Зупиніть їх біля входу, Резе, запускайте їх по одному. Заберіть у них зброю, коли вони ввійдуть, і позабирайте все їх обладнання. Ми не можемо визначити, що з нього може бути прихованою зброєю. Будьте особливо обережні з Бруко — він худорлявий, з обличчям як лезо сокири — переконайтеся, що забрали у нього все. Він фахівець зі зброї й виживання. Водія приведіть теж, ми ж не хочемо, щоб він розповів про зламаний зовнішній замок чи стан наших гармат.

Очікування було важким. Його рука залишилася біля перемикача насоса, хоч він знав, що він ніяк не може ним скористатись. Поки що інші цього не знають.

* * * * *

Почувся тупіт і бурмотіння прокльонів в коридорі; в'язнів заштовхали. Джейсон зирнув на їхні невблаганні гримаси і стиснув кулаки, перш ніж він покликав Реза.

— Вишикуйте їх до стіни і пильнуйте. Лучники тримати зброю напоготові. — Він подивився на людей, що колись були його друзями, а зараз купалися в ненависті до нього. Мета, Керк, Бруко. Водієм був Скоп, чоловік якого Керк колись приставив до нього охоронцем. Тепер, коли вони помінялись місцями, він ладен був вибухнути.

— Пильнуйте, — сказав Джейсон, — бо від цього залежить ваше життя. Спиною до стіни і не намагайтеся підійти до мене ближче, ніж ви стоїте зараз. Якщо спробуєте, вас миттєво розстріляють. Якби ми були самі, кожен з вас, безсумнівно, зміг би дотягнутись до мене, перш ніж я потяг би цього перемикача. Однак ми не самі. У вас пирійська спритність і м'язи, проте лучники теж пирійці. Тому не раджу ризикувати. Тому що це не гра. Це самогубство. Я кажу це вам для вашої ж безпеки. Щоб ми могли погомоніти мирно, без втрати самовладання з вашого боку і раптових пострілів з нашого. У вас немає вибору. Ви змушені вислухати все, що я казатиму. Ви не можете втекти чи мене вбити. Війна скінчилася.

— І ми програли, і все через тебе... ти зрадник! — прогарчала Мета.

— Обидва твердження хибні, — ввічливо сказав Джейсон. — Я не зрадник, тому що я відданий всім людям цієї планети, як усередині обводу так і назовні. Я ніколи не вдавав иншого. Щодо поразки... чому ви нічого не втратили. Насправді ви перемогли. Перемогли у своїй війні з цією планетою, якщо ви тільки почуєте мене. — Він повернувся до Реза, що хмурився в сердитому зніяковінні. — Звичайно ж, твої люди Резе також перемогли. Немає більше війни з містом, ви отримаєте ліки, зв'язок рештою людства — все чого ви домагались.

— Вибач мене за цинічність, — сказав Рез, — однак ти обіцяєш найкращий з усіх можливих світів для усіх. Це трохи важко уявити, коли наші інтереси настільки протилежні.

— Ти влучив в саму суть питання, — сказав Джейсон. — Дякую. Увесь цей безлад можна врегулювати, якщо зрозуміти, що інтереси всіх не суперечать одне одному. Мир між містом і фермерськими господарствами, і кінець вашої безглуздої війни. Мир між людством і пирійськими формами життя, бо вона зокрема лежить в основі всіх ваших бід.

— Здурів чоловік, — сказав Керк.

— Можливо. Судитимеш коли послухаєш мене. Я збираюся розповісти вам історію цієї планети, бо саме там можна знайти і проблему, і її рішення.

— Коли поселенці висадилися на Пирі триста років тому вони впустили одну важливу річ про цю планету, той фактор, що робить її відмінною від будь-якої иншої планети в галактиці. Їх не можна винуватити у недогляді, у них було вдосталь инших турбот. Тяжіння було єдиним про що вони знали, решта середовища була шокуючим переходом від індустріального світу з керованим кліматом. Шторми, вулканізм, землетруси,

повені... цього було достатньо, щоб звести їх з розуму, і я певен багато з них таки збожеволіли. Тварини й комахи були постійним подразником, зовсім відрізнялись від кількох нешкідливих і безпечних видів відомих їм. Я впевнений, що вони так і не зрозуміли, що пирійське життя було ще й телепатичним...

— Знов це! — відрізав Бруко. — Правда це чи ні, не має значення. Я схилявся перед спокусою визнати з теорію телепатично керованого нападу на нас, та влаштоване тобою смертельне фіаско довело, що теорія неправильна.

— Згоден, — відповів Джейсон. — Я повністю помилявся, коли я припускав існування якоїсь сили, що скеровувала напади на місто за допомогою телепатії. Тоді це видавалось логічною теорією і докази вказували у цьому напрямку. Експедиція на острів була смертельним фіаском не забувай лиш тому, що напад був прямою протилежністю тому, що пропонував зробити я. Якби я пішов в ту печеру сам не було б необхідності у жодній з цих смертей. Думаю з'ясував би, що рослині істоти були не більше ніж прогресивною формою життя з незвичайною здатністю до телепатії. Вони просто відповіли сильним психічним нападом на місто. У мене була відповідна ідея, що вони спровокували битву. Хоча ми ніколи не дізнаємось правди, бо їх знищили. Та їх смерть довела одну річ. Вона дозволяє нам знайти справжніх винуватців, істот, що керують, направляють і надихають війну проти міста.

— Хто? — Керк скоріше видихнув питання ніж сказав його.

— Очевидно ви самі, — сказав йому Джейсон. — Не ти сам, а всі ваші люди в місті. Можливо вам не подобається ця війна. Однак ви відповідальні за неї і підживлюєте її.

Джейсон був змушений витиснути посмішку коли глянув на їх ошелешені обличчя. Йому було необхідно хутчіш обґрунтувати свої слова до того як навіть його союзники почнуть вважати його божевільним.

* * * * *

— Поясню як так виходить. Я казав, пирійське життя телепатичне і я кажу про все життя. Кожна комаха, рослина і тварина. Свого часу в жорстокій історії цієї планети ці псі мутації стали запорукою виживання. Вони існували, коли інші види вимерли, і врешті-решт впевнений, вони співпрацювали винищуючи останніх недобитків що не мали телепатичних здібностей. Тут співпраця ключове слово. Бо хоч вони змагаються між собою у звичних умовах, вкупі вони працюють проти всього, що загрожує їм як єдиному цілому. Коли природне зрушення чи паводкові хвилі загрожують їм, вони в гармонії рятуються.

— Спрощену форму такої поведінки можна спостерігати на будь-якій планеті, де трапляються лісові пожежі. Однак тут, взаємне виживання було доведене до крайності через жорсткі умови. Можливо, деякі з життєвих форм навіть розвинули здатність до передбачення схожі до людей землетрусників. Таким чином попереджені більші звірі тікали. Дрібніші розвинули насіння, чи нарости чи яйця, які могли б відноситись у безпечне місце вітром або в хутрах тварин, гарантуючи таким чином виживання виду. Я це знаю напевне, бо сам за цим спостерігав коли ми тікали від землетрусу.

— Визнаю, всі твої докази визнаю, — кричав Бруко. — Проте яким вони боком стосуються нас? Отже, тварини тікають всі разом, і як це стосується війни?

— Вони не просто біжать разом, — сказав йому Джейсон. — Вони спільно працюють проти будь-якого стихійного лиха, яке загрожує їм усім. Я впевнений колись екологи захоплюватимуться складними пристосуваннями, що тут відбуваються коли насувається хуртовина, повінь, пожежа чи инші лиха. Хоча зараз нас дійсно обходить лиш одна реакція. Та що спрямована проти містян. Невже ви й досі не збагнули — вас вважають ще одним стихійним лихом!

— Ми ніколи не дізнаємося напевне, як це сталося, хоча у щоденнику знайденому мною є ключ, що датується першими днями перебування людей на цій планеті. Там зазначено, що здається лісова пожежа, пригнала до поселенців нові види. Це зовсім не були нові види, всього лиш старі з новими підходами. Невже ви не можете уявити, як ті захищені надто цивілізовані поселенці діяли зіткнувшись з лісовою пожежею? Звичайно ж вони були в паніці. Якщо поселенці були на шляху полум'я, тварини мабуть кинулися прямо через їхній табір. Їх реакцією, безсумнівно було, пристрелити істот наскочників.

— Коли вони це зробили, то їх було віднесено до переліку стихійних лих. Лиха бувають різні. Двоногих з рушницями легко можна зарахувати до цієї категорії. Пирійські тварини напали, їх перестріляли і почалась війна. Ті, що вижили продовжували наступати і повідомили всі решта форми життя про війну. Радіоактивність планети мабуть спричиняє багато мутацій — і сприятлива мутація, мутація виживання тепер стала смертельною для людини. Ризикну припустити, що телепатія спонукає мутації, деякі зі смертоносніших видів мають надто односторонні пристосування щоб виникнути за ці короткі триста років.

— Поселенці, звісно ж відбивалися підтримуючи незмінним свій статус стихійного лиха. Протягом століть вони вдосконалили свої методи вбивства, не зробивши як ви знаєте

ані найменшого добра. Ви містяни, їхні нащадки і спадкоємці цього ненависного спадку. Ви боретеся і поволі зазнаєте поразки. Як ви можете перемогти біологічні резерви планети, що можуть щораз відтворюватись для відбиття довільного нового наступу?

* * * * *

По словах Джейсона запала мовчанка. Керк і Мета стояли зблідлими поступово усвідомлюючи відкрите їм. Бруко бурмотів і перераховував факти на пальцях у пошуку слабких місць логічної послідовності. Четвертий пирійський містянин, Скоп, пропустив повз вуха всі ці дурні слова, яких він не міг чи не хотів зрозуміти, і миттю вбив би Джейсона, якби був хоч найменший шанс на успіх.

Рез порушив мовчанку. Його швидкий розум розібрався в чинниках і впорядкував їх. "Тут одна хибна річ," — сказав він. — "Щодо нас? Ми живемо на поверхні Пиру без обводів і зброї. Чому ж нас не атакують? Ми ж люди, походимо від тих самих людей, що й лахмітники."

— На вас і справді не нападають, — сказав йому Джейсон, — тому що ви не ототожнюєтесь зі стихійним лихом. Тварини можуть жити на схилах згаслого вулкану, боротись і вмирати від природної конкуренції. Проте вони разом тікають від виверження вулкану. Оте виверження і робить гору стихійним лихом. У випадку з людьми їхні думки визначають їх як форму життя чи стихійне лихо. Гора чи вулкан. У місті кожен випромінює недовіру і смерть. Вони насолоджуються вбивством, думками про вбивство і планами вбивства. Це також природний відбір, розумієш. Такі риси виживання працюють найкраще в місті. За межами міста люди думають йнакше. Якщо вони в небезпеці, вони борються, як і будь-які інші істоти. В умовах більш загальних загроз виживанню вони

повністю підкоряються правилам загального виживання, які містянами порушуються.

— Як це починалося, маю на увазі цей поділ на дві групи? — запитав Рез.

— Мабуть ми ніколи не дізнаємось, — сказав Джейсон. — Я думаю, що ваші люди мали б бути спочатку фермерами чи чутливими до телепатії, яких відділило від инших якесь стихійне лихо. Вони, мабуть, діяли правильно за пирійськими стандартами і вижили. Це могло призвести до розбіжностей з містянами, які у вбивстві вбачали відповідь. Очевидно, з якихось причин, дві окремі громади були створені на ранніх етапах і незабаром розділились здійснюючи лише обмежену кількість бартеру, що було взаємокорисним.

— Досі не можу в це повірити, — пробурмотів Керк. — На вигляд жахлива істина, на кожному кроці, однак мені досі важко з нею погодитись. Має бути инше пояснення.

Джейсон повільно похитав головою. "Жодного. Це єдине правдоподібне. Ми ж відкинули решту, пам'ятаєш? Не можу звинувачувати тебе в небажанні повірити, це ж повна протилежність тому, що ти досі вважав правдою. Це як змінити природний закон. Ніби я навів тобі доказ, що гравітації насправді не існує, що це зовсім инша сила і відрізняється від наших незмінних знань про неї, і її можна змінити якщо зрозуміти як. Ти б хотів більше доказів, ніж слів. Можливо хотів би побачити як хтось ходить в повітрі."

— Проте це не така вже й погана ідея, — додав він, звертаючись до Накса. — Чи не відчуваєш ти зараз якихось тварин довкола корабля? Не тих до яких ти звик, а мутованих, жорстоких, що живуть лиш для нападу на місто.

— Місто кишит ними, — сказав Накса, — просто шукають що би їм забити.

— Можеш спіймати одну? — запитав Джейсон. — Маю на увазі так, щоб тебе не вбили.

Накса зневажливо пирхнув, повертаючись щоб піти. "Ще не народився звір, що нашкодив би мені."

Вони спокійно стояли, кожен щільно охоплений його власними думками, очікуючи на повернення Накса. Джейсону вже було нічого казати. Він зробив би ще одну річ, щоб спробувати переконати їх фактами, а тоді справа кожного з них, яких дійти висновків.

* * * * *

Мовець швидко повернувся з жалокрилом, з однією ногою зв'язаною довгим ременем. Він плеснув і скрикнув коли його внесли.

— На середину кімнати, подалі від усіх, — сказав йому Джейсон. — Чи можеш ти змусити цього звіра сісти десь, а не фиркати довкола?

— На мою руку нормально? — спитав він, перевертаючи істоту, яка вчепилась в його рукавичку. — Так я його і зловив.

— Хтось сумнівається, що це справжній жалокрил? — запитав Джейсон. — Хочу переконатися, що всі ви вірите тут нема обману.

— Істота справжня, — сказав Бруко. — Я звідси відчуваю запах отрути на кігтях його крил. — Він вказав на темні плями

на шкірі, де капала рідина. — Якщо проїсть рукавичку, він небіжчик.

— Тоді ми погоджуємось, що він справжній, — сказав Джейсон. — Справжньою і смертельною і єдиною перевіркою теорії буде, якщо ви містяни зможете підійти сюди як Накса.

Вони несвідомо відсунулись, коли він це сказав. Бо знали, що жалокрил — це синонім смерті. Був, є і буде. Не можливо змінити природний закон. Мета говорила за них усіх.

— Ми... не можемо. Цей чоловік живе в джунглях, він сам як тварина. Якось він навчився підходити до них. Однак не можна сподіватись, що ми зможемо.

Джейсон говорив швидко, перш ніж мовець зміг зреагувати на образу. "Звичайно, я сподіваюсь, що ви можете. Ось і вся наука. Якщо ви ненавидите звіра і очікуєте, що він нападе на вас, то чому він не має напасти. Думайте про нього, як про істоту з иншої планети, щось нешкідливе.

— Я не можу, — сказала вона. — Це ж жалокрил!

Поки вони говорили Бруко ступив уперед, не зводячи очей з істоти, що сиділа на рукавичці. Джейсон подав знак лучникам, щоб не стріляли. Бруко зупинився на безпечній відстані і стійко дивився на жалокрила. Той тривожно зашелестів своїми шкірястими крилами і прошипів. По краплині отрути виступило на кінчику кожного великого отруйного жала на крилах. Кімната керування наповнилась смертельною тишею.

Він повільно підняв руку. Обережно простягнув її над твариною. Рука трохи опустилась, потерла голову жалокрилу,

а тоді він забрав її. Тварина нічого не зробила, тільки трохи заворушилась від дотику.

Почулось одночасне зітхання, коли ті, що несвідомо затамували подих вдихнули знову.

— Як ти це зробив? — приглушеним голосом запитала Мета.

— Хм-мм, що? — сказав Бруко, мабуть стрепенувшись з заціпеніння. — А, торкнувся істоти. Насправді це просто. Я просто вдав, що це одне з навчальних опудал, що я використовую, реалістичне і нешкідливе водночас. Зосередився на цій єдиній думці і спрацювало. — Він глянув на свою руку, а тоді на жалокрила. Його голос притих ніби він говорив здалеку. — Ви ж знаєте — це не навчальне опудало. Він справжній. Смертельний. Прибулець має рацію. Він правий у всьому, що він казав.

Надихнувшись Бруковим успіхом, Керк підійшов до тварини. Він ішов заклякло, ніби на шляху до страти, а потоки поту заливали його суворе лице. Однак він вірив, спрямував свої думки подалі від жалокрила і зміг торкнутися його неушкодженим.

Мета намагався, але не могла побороти жах він підлетів коли вона наблизилась. "Я намагаюся," — сказала вона, — "і я тепер тобі вірю, та я просто не можу цього зробити."

Скоп закричав, коли всі подивились на нього, кричав що це якийсь трюк, і його довелось приголомшити коли він напав на лучників.

Розуміння прийшло на Пир.

XXVIII.

— Що ж нам тепер робити? — запитала Мета. В її голосі звучала стурбованість, ніби вона вперше була настільки розгублена. Вона висловила думки всіх пирійців, присутніх в кімнаті і тисяч людей, що спостерігали за подіями на своїх екранах.

— Що ж маємо зробити? — звернулися вони до Джейсона в очікуванні відповіді. На якийсь час їх розбіжності забулись. Міські люди вичікувально дивились на нього, як і арбалетники з напівопущеною зброєю. Цей чужинець сплутав і змінив старий світ, що вони знали, і показав їм новий і незнайомий, з чужими їм проблемами.

— Зачекайте, — сказав він, піднімаючи руку. — Я не лікар з соціальних недуг. Я не збираюсь лікувати цю планету, повну добірних м'язистих стрільців. Я ледь дотяг до цієї хвилини і всіма можливими прогнозами повинен був вже померти з десяток разів.

— Навіть якщо все, що ти кажеш правда, Джейсоне, — сказала Мета, — ти все ж єдина людина, яка може допомогти нам. Яким буде майбутнє?

Раптом зморено Джейсон впав в крісло пілота. Він оглянув коло людей. Вони видавалися щирими. Жоден з них здавалося навіть не зауважив, що він вже не тримав руку на перемикачі насоса. Принаймні на цей мент війна між містом і фермами забулась.

— Я розкажу вам мої висновки, — сказав Джейсон, вовтузячись в кріслі у спробах знайти зручну позицію для його зболілих кісток. — Я багато думав останній день чи два у

пошуках відповіди. Найперше, що я зрозумів, це те, що ідеальне і логічне рішення взагалі не спрацює. Боюся, що стара ідилія лева, що лежить поруч з ягням на практиці не спрацює. Все, що з цього вийде просто швидкий обід для лева. В найкращому випадку, тепер, оскільки всі ви знаєте справжні причини ваших клопотів, ви повинні знести обвід і містяни з лісовими людьми мали б спілкуватись з братерською любов'ю. Це виглядало б так само чарівно як і картина лева з ягням. І, безсумнівно, мало б той самий результат. Хтось пам'ятав би які корчувальники насправді брудні, чи якими дурними можуть бути лахмітники, і отримаємо свіжий холодіючий труп. Боротьба поширюватиметься і переможці будуть з'їдені дикими тваринами, що роїтимуться довкола незахищеного обводом міста. Ні, відповідь не така проста.

Слухаючи його пирійці згадали де вони і тривожно роздивились довкола. Охоронці знову підняли свої арбалети, а ув'язнені з похмурим виглядом відступили до стіни.

— Бачите про що я кажу? — запитав Джейсон. — Не минуло багато часу, чи не так? — Зі своїми несвідомими діями всі вони виглядали трохи придуркувато.

— Якщо ми збираємося знайти гідний план на майбутнє, мусимо врахувати інертність. Особливо психологічну інерцію. Те, що на вашу думку теоретично правильне, не стане справжнім у житті. Первісні релігії примітивних світів не містять і паростка наукових фактів, хоча й стверджують, що можуть пояснити все. Однак навіть якщо одного з цих дикунів позбавити всього логічного підґрунтя його переконань, він не перестане вірити. Далі він називає "вірою" свої хибні припущення, бо знає, що вони правильні. І він знає, що вони правильні, тому що він вірить. Це нерозривне коло хибної логіки не можливо розірвати. Насправді ж, це звичайна інертність мислення. Мислення в рамцях "те, що завжди було"

"завжди буде". І, не бажання відкинути стереотипи мислення старими категоріями.

— Не сама лиш інертність мислення створює проблеми, є ще й культурологічна інерція. Деякі з вас у цій кімнаті вірять моїм висновкам і хотіли б змінитись. Але чи зміняться всі ваші люди? Ті, що не мислять, керуються звичками, сформовані рефлексами люди, знають те, що є зараз і, для них, так завжди буде. Вони будуть тягарем для всього, що ви заплануєте, всім вашим спробам розвитку, із вашими новими знаннями.

— Тоді все марно — для нашого світу немає надії? — запитав Рез.

* * * * *

— Я такого не казав, — відповів Джейсон. — Я просто маю на увазі, що ваші проблеми не закінчаться перемиканням якогось психологічного перемикача. Я бачу три можливості для майбутнього і вірогідно всі три будуть здійснюватись одночасно.

— По-перше, і найкраще, було б знову об'єднати міських і фермерський пирійців в одну людську спільноту, з якої вони походять. Кожна зі спільнот зараз неповна і має щось необхідне иншій. Тут у місті ви маєте науку і зв'язок з рештою галактики. У вас теж є смертельна війна. Там, в джунглях, ваші двоюрідні брати в мирі живуть із природою, однак їм не вистачає ліків та инших переваг наукового знання, а також якихось культурних зв'язків з рештою людства. Вам обидвом потрібно об'єднатися і отримати зиск від обміну. Водночас вам необхідно забути вашу забобонну ненависть один до одного. Це може бути зроблено тільки за межами міста, подалі від війни. Кожен з вас, хто спроможний повинен добровільно

зголоситися щоб поділитися часткою знань. Вам не заподіють шкоди, якщо ви йдете з добрими намірами. І ви дізнаєтеся як жити з цією планетою, а не проти неї. Зрештою ви отримаєте цивілізовані спільноти, що не будуть ні "корчувальниками", ні "лахмітниками". Вони будуть пирійськими.

— Але що з нашим містом тут? — запитав Керк.

— Воно тут і залишиться, і, ймовірно, зовсім не зміниться. На початку вам знадобиться ваш обвід і обороноздатність, щоб вижити поки вас покидають люди. І відтак воно існуватиме, бо залишиться певне число людей яких ви не переконаєте. Вони залишаться і боротимуться, і зрештою вимруть. Можливо ви зможете краще виховати їх дітей. Яким зрештою буде кінець міста, я не маю жодного уявлення.

Вони мовчали обдумуючи майбутнє. На долівці застогнав Скоп, проте не ворухнувся. "Це два шляхи," — сказала Мета. — "Який третій?"

— Третя можливість це мій власний план, — осміхнувся Джейсон. — І сподіваюся, я зможу знайти достатньо людей, щоб пішли зі мною. Я збираюся витратити мої гроші і витратити все це на спорядження найкращого і найсучаснішого міжпланетника зі всім озброєнням і науковим обладнанням, яке зможу дістати. Тоді попрошу пирійських добровольців полетіти зі мною.

— Для чого? — насупилась Мета.

— Не для благодійності, сподіваюся відбити свої інвестиції і примножити їх. Бачите, по кількох останніх місяцях я не можу вернутись до мого старого фаху. Не тільки тому, що у мене зараз стільки грошей, що це буде марною тратою часу, а й,

гадаю тому, що це буде безмежно нудно. Одна річ з Пиру, якщо вижити тут, полягає в тому, що тобі не до смаку більше тихі місця. Тож, я б хотів взяти згаданий корабель і заснувати справу відкриття нових світів. Існують тисячі планет, де люди хотіли б оселитися, однак вони занадто суворі й важкі для звичайних поселенців. Можете уявити собі планету, яку пирієць не зміг би освоїти після того тренування, що у вас було тут? І насолоджуватись процесом?

— Хоча передбачається більше ніж просто задоволення. У місті ваше життя було спрямоване на постійну смертельну війну. Тепер ви зіткнулися з вибором між досить мирним майбутнім або лишитися в місті і боротися в непотрібній і дурній війні. Я пропоную третій варіант заняття на якому ви знаєтесь найкраще, який до всього дозволить вам зробити водночас щось конструктивне.

— Такі можливості. Що вибрати залежить від кожного з вас особисто.

* * * * *

Заки хтось зміг відповісти, сильний біль пронизав Джейсону горло. Скоп опритомнів і підвівся з підлоги. Єдиним рухом він витяг Джейсона зі стільця, тримаючи його за шию душив його.

— Керку! Мето! — Хрипко кричав Скоп. — Хапайте зброю! Відімкніть люки, наші люди миттю будуть тут, щоб вбити корчувальників і їхні брехні!

Джейсон виривався з пальців, що видушували з нього життя, проте це було як вириватись з гнутих сталевих стержнів. Він не міг говорити і кров пульсувала у вухах.

Мета кинулась вперед як звільнена пружина і бренькнули арбалети. Одна стріла вп'ялась їй в ногу, инша пространила плече. Однак її підстрелили в стрибку і за інерцією вона пролетіла кімнатою до її пирійського колеги і вмираючого прибульця.

Вона здійняла здорову руку і рубонула краєм долоні.

Жорсткий удар впав на Скопів біцепс і його рука з судомою здригнулась відскакуючи від Джейсонового горла.

— Ти що робиш? — зі здивованим переляком закричав він до пораненої дівчини, що впала на нього. Він відштовхнув її, досі стискаючи Джейсона з иншою рукою. Вона не відповіла. Натомість вона знову рубонула, жорстко і правдиво, краєм руки влучаючи Скопові в трахею, перебиваючи її. Він пустив Джейсона і впав на підлогу з позивами до блювоти і задихаючись.

Джейсон спостерігав завершення крізь серпанок, майже без свідомості.

Скоп насилу звівся на ноги, повернув сповнені болю очі до своїх друзів.

— Ти помиляєшся, — сказав Керк. — Не роби цього.

Видобутий пораненим звук був більше тваринним ніж людським. Коли він метнувся по зброю на протилежному боці кімнати арбалети бренькнули арфами смерті.

Коли Бруко підійшов, щоб допомогти Меті ніхто не завадив. Джейсон хапнув повітря легенями, повертаючись до життя. Спостережне скло об'єктива передало сцену усім в місті.

— Дякую, Мето... за розуміння... і за допомогу. — Джейсон був змушений видихнути слова.

— Скоп був неправий і ти мав рацію, Джейсоне, — сказала вона. На секунду її голос затремтів, коли Бруко відламав оперення сталевої стріли пальцями і висмикнув стрілу з її руки. — Я не можу лишатися в місті, тільки люди, що мислять як Скоп спроможні на це. І боюся не зможу піти до лісу... ти бачив як мені пощастило з жалокрилом. Якщо можна я б хотіла з тобою. Я б дуже хотіла.

Говорити було боляче тож Джейсон міг лиш посміхатися, однак вона знала, що він мав на увазі.

Керк подивився в нещасті на тіло мертвої людини. "Він був неправий, проте я знаю як він почувався. Я не можу покинути місто, не зараз. Комусь треба керувати поки відбуваються зміни. Твій корабель гарна ідея, Джейсоне, у тебе не буде нестачі в добровольцях. Хоча сумніваюся, що Бруко полетить з тобою."

— Звісно ж ні, — відрізав Бруко, не відриваючись від накладання пов'язки. — Тут є достатньо роботи просто тут, на Пирі. Тваринне життя, тягне на дослідження, що необхідно здійснити, прецінь, кожен еколог в галактиці хотів би приїхати сюди.

Керк повільно наблизився до екрану з видом на місто. Ніхто не намагався зупинити його. Він оглянув будівлі, дим досі стелився над обводом, а далі простягалась безмежна зелень джунглів.

— Ти змінив все це, Джейсоне, — сказав він. — Зараз цього не помітно, проте Пир вже ніколи не буде таким як до твого приходу. На краще чи на гірше.

— Краще, — прохрипів Джейсон і потер зболілу шию. — Тепер зберіться і закінчте цю війну, щоб люди в це повірили.

Рез повернувся і по миті вагань в простягнув руку Керку. Сивий пирієць і собі відчував ту ж огиду торкнутися корчувальника.

Відтак вони потиснули руки, бо обидва були сильними чоловіками.

КІНЕЦЬ